

КРИВИЧНИ ЗАКОНИК

ОПШТИ ДЕО

ГЛАВА ПРВА

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Нема кривичног дела нити казне без закона

Члан 1.

Никоме не може бити изречена казна или друга кривична санкција за дело које пре него што је учињено законом није било одређено као кривично дело, нити му се може изрећи казна или друга кривична санкција која законом није била прописана пре него што је кривично дело учињено.

Нема казне без кривице

Члан 2.

Казна и мере упозорења могу се изрећи само учиниоцу који је крив за учињено кривично дело.

Основ и границе кривичноправне принуде

Члан 3.

Заштита човека и других основних друштвених вредности представља основ и границе за одређивање кривичних дела, прописивање кривичних санкција и њихову примену, у мери у којој је то нужно за сузбијање тих дела.

Кривичне санкције и њихова општа сврха

Члан 4.

(1) Кривичне санкције су: казне, мере упозорења, мере безбедности и васпитне мере.

(2) Општа сврха прописивања и изрицања кривичних санкција је сузбијање дела којима се повређују или угрожавају вредности заштићене кривичним законодавством.

(3) Кривичне санкције се не могу изрећи лицу које у време када је дело учињено није навршило четрнаест година. Васпитне мере и друге кривичне санкције могу се изрећи малолетнику под условима прописаним посебним законом.

ГЛАВА ДРУГА

ВАЖЕЊЕ КРИВИЧНОГ ЗАКОНОДАВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Временско важење кривичног законодавства

Члан 5.

(1) На учиниоца кривичног дела примењује се закон који је важио у време извршења кривичног дела.

(2) Ако је после извршења кривичног дела измењен закон, једном или више пута, примениће се закон који је најблажи за учиниоца.

(3) На учиниоца кривичног дела које је предвиђено законом са одређеним временским трајањем примењује се тај закон, без обзира на то кад му се суди, ако тим законом није друкчије одређено.

Важење кривичног законодавства на територији Србије

Члан 6.

(1) Кривично законодавство Републике Србије важи за сваког ко на њеној територији учини кривично дело.

(2) Кривично законодавство Србије важи и за сваког ко учини кривично дело на домаћем броду, без обзира где се брод налази у време извршења дела.

(3) Кривично законодавство Србије важи и за сваког ко учини кривично дело у домаћем цивилном ваздухоплову док је у лету или у домаћем војном ваздухоплову, без обзира где се ваздухоплов налазио у време извршења кривичног дела.

(4) Ако је у случајевима из ст. 1. до 3. овог члана у иностранству покренут или довршен кривични поступак, кривично гоњење у Србији предузеће се само по одобрењу републичког јавног тужиоца.

(5) Кривично гоњење странца у случајевима из ст. 1. до 3. овог члана може се, под условом узајамности, уступити иностранству.

Важење кривичног законодавства Србије за учиниоце одређених кривичних дела извршених у иностранству

Члан 7.

Кривично законодавство Србије важи за сваког ко у иностранству учини кривично дело из чл. 305. до 316. и чл. 318. до 321. овог законика или из члана 223. овог законика, ако се фалсификовање односи на домаћи новац.

Важење кривичног законодавства Србије за држављанина Србије који учини кривично дело у иностранству

Члан 8.

(1) Кривично законодавство Србије важи за држављанина Србије и кад у иностранству учини које друго кривично дело, осим кривичних дела наведених у члану 7. овог законика, ако се затекне на територији Србије или Црне Горе или буде екстрадиран државној заједници Србија и Црна Гора.

(2) Под условима из става 1. овог члана кривично законодавство Србије важи и за учиниоца који је постао држављанин Србије пошто је учинио кривично дело.

Важење кривичног законодавства Србије за странца који учини кривично дело у иностранству

Члан 9.

(1) Кривично законодавство Србије важи и за странца који ван територије Србије учини према њој или њеном државаљанину кривично дело и кад нису у питању кривична дела наведена у члану 7. овог законика, ако се затекне на територији Србије или Црне Горе или буде екстрадиран државној заједници Србија и Црна Гора.

(2) Кривично законодавство Србије важи и за странца који према страни држави или према странцу учини у иностранству кривично дело за које се по закону земље у којој је учињено може изрећи казна затвора од пет година или тежа казна, ако се затекне на територији Србије, а не буде екстрадиран страни држави. Ако овим закоником није друкчије одређено, суд у таквом случају не може изрећи тежу казну од оне која је прописана законом земље у којој је кривично дело учињено.

Посебни услови за кривично гоњење за кривично дело учињено у иностранству

Члан 10.

(1) У случају из чл. 8. и 9. овог законика кривично гоњење се неће предузети, ако је:

1) учинилац потпуно издржао казну на коју је у иностранству осуђен;

2) учинилац у иностранству правноснажном пресудом ослобођен или му је казна застарела или опроштена;

3) према неурачунљивом учиниоцу у иностранству извршена одговарајућа мера безбедности;

4) за кривично дело по страном закону за кривично гоњење потребан захтев оштећеног, а такав захтев није поднет.

(2) У случају из чл. 8. и 9. овог законика кривично гоњење ће се предузети само кад се за кривично дело кажњава и по закону земље у којој је дело учињено. Кад се у случају из чл. 8. и 9. став 1. овог законика, по закону земље у којој је дело учињено за то кривично дело не кажњава, кривично гоњење се може предузети само по одобрењу републичког јавног тужиоца.

(3) У случају из члана 9. став 2. овог законика, ако је у питању дело које је у време кад је извршено сматрано кривичним делом према општим правним начелима признатим у међународном праву, гоњење се може предузети у Србији по одобрењу републичког јавног тужиоца, без обзира на закон земље у којој је кривично дело учињено.

Урачунавање притвора и казне издржане у иностранству

Члан 11.

Притвор, свако друго лишење слободe у вези са кривичним делом, лишење слободe у току екстрадиционог поступка, као и казна коју је учинилац издржао по пресуди иностраног или међународног кривичног суда урачунаће се у казну коју изрекне домаћи суд за исто кривично дело, а ако казне нису исте врсте, урачунавање ће се извршити по оцени суда.

Важење закона државе чланице којим је предвиђено кривично дело

Члан 12.

(1) Кривично законодавство државе чланице којим је предвиђено кривично дело важи за сваког ко на територији те државе чланице учини кривично дело предвиђено њеним кривичним законодавством, без обзира на то где му се за то дело суди.

(2) Ако је кривично дело предвиђено кривичним законодавством државе чланице извршено на територији обе државе чланице, примениће се закон државе чланице у којој се учиниоцу суди.

(3) За кривична дела предвиђена законом државе чланице кад су та дела извршена ван територије државне заједнице Србија и Црна Гора или на домаћем броду или у домаћем ваздухоплову док су ван територије државне заједнице Србија и Црна Гора, примењује се закон државе чланице у којој се учиниоцу суди.

Важење општег дела овог законика

Члан 13.

Одредбе општег дела овог законика важе за сва кривична дела одређена овим закоником или другим законом.

ГЛАВА ТРЕЋА

КРИВИЧНО ДЕЛО

1. Опште одредбе о кривичном делу

Кривично дело

Члан 14.

(1) Кривично дело је оно дело које је законом предвиђено као кривично дело, које је противправно и које је скривљено.

(2) Нема кривичног дела уколико је искључена противправност или кривица, иако постоје сва обележја кривичног дела одређена законом.

Извршење кривичног дела нечињењем

Члан 15.

(1) Кривично дело је учињено нечињењем кад закон пропуштање да се предузме одређено чињење предвиђа као кривично дело.

(2) Нечињењем може бити учињено и кривично дело које је законом одређено као чињење, ако је учинилац пропуштањем дужног чињења остварио обележја тог кривичног дела.

Време извршења кривичног дела

Члан 16.

(1) Кривично дело је извршено у време кад је извршилац радио или био дужан да ради, без обзира кад је последица дела наступила.

(2) Саучесник је кривично дело учинио у време кад је радио или био дужан да ради.

Место извршења кривичног дела

Члан 17.

(1) Кривично дело је извршено како у месту где је извршилац радио или био дужан да ради, тако и у месту где је у целини или делимично наступила последица дела.

(2) Покушај кривичног дела сматра се извршеним како у месту где је учинилац радио, тако и у месту где је последица по његовом умишљају требало да наступи или је могла да наступи.

(3) Саучесник је кривично дело учинио и у месту у којем је предузео радњу саучесништва.

Дело малог значаја

Члан 18.

(1) Није кривично дело оно дело које, иако садржи обележја кривичног дела, представља дело малог значаја.

(2) Дело је малог значаја ако је степен кривице учиниоца низак, ако су штетне последице одсутне или незнатне и ако општа сврха кривичних санкција не захтева изрицање кривичне санкције.

(3) Одредбе ст. 1. и 2. овог члана могу се применити на кривична дела за која је прописана казна затвора до три године или новчана казна.

Нужна одбрана

Члан 19.

(1) Није кривично дело оно дело које је учињено у нужној одбрани.

(2) Нужна је она одбрана која је неопходно потребна да учинилац од свог добра или добра другог одбије истовремен противправан напад.

(3) Учиниоцу који је прекорачио границе нужне одбране може се казна ублажити. Ако је учинилац прекорачио границе нужне одбране услед јаке раздражености или препасти изазване нападом може се и ослободити од казне.

Крајња нужда

Члан 20.

(1) Није кривично дело оно дело које је учињено у крајњој нужди.

(2) Крајња нужда постоји кад је дело учињено ради тога да учинилац отклони од свог добра или добра другог истовремену нескривљену опасност која се на други начин није могла отклонити, а при том учињено зло није веће од зла које је претило.

(3) Учиниоцу који је сам изазвао опасност, али из нехата или је прекорачио границе крајње нужде, може се казна ублажити. Ако је учинилац прекорачио границе крајње нужде под нарочито олакшавајућим околностима може се и ослободити од казне.

(4) Нема крајње нужде ако је учинилац био дужан да се излаже опасности која је претила.

Сила и претња

Члан 21.

(1) Није кривично дело оно дело које је учињено под дејством неодољиве силе.

(2) Ако је кривично дело учињено под дејством силе која није неодољива или претње, учиниоцу се казна може ублажити.

(3) У случају из става 1. овог члана као извршилац кривичног дела сматраће се лице које је применило неодољиву силу.

Кривица

Члан 22.

(1) Кривица постоји ако је учинилац у време када је учинио кривично дело био урачунљив и поступао са умишљајем, а био је свестан или је био дужан и могао бити свестан да је његово дело забрањено.

(2) Кривично дело је учињено са кривицом и ако је учинилац поступао из нехата, уколико закон то изричито предвиђа.

Неурачунљивост

Члан 23.

(1) Није кривично дело оно дело које је учињено у стању неурачунљивости.

(2) Неурачунљив је онај учинилац који није могао да схвати значај свог дела или није могао да управља својим поступцима услед душевне болести, привремене душевне поремећености, заосталог душевног развоја или друге теже душевне поремећености.

(3) Учиниоцу кривичног дела чија је способност да схвати значај свог дела или способност да управља својим поступцима била битно смањена услед неког стања из става 2. овог члана (битно смањена урачунљивост) може се ублажити казна.

Скривљена неурачунљивост

Члан 24.

(1) Кривица учиниоца кривичног дела који се употребом алкохола, дрога или на други начин довео у стање у којем није могао да схвати значај свог дела или да управља својим поступцима утврђује се према времену непосредно пре довођења у такво стање.

(2) Учиниоцу који је под околностима из става 1. овог члана учинио кривично дело у стању битно смањене урачунљивости не може се по том основу ублажити казна.

Умишљај

Члан 25.

Кривично дело је учињено са умишљајем кад је учинилац био свестан свог дела и хтео његово извршење или кад је учинилац био свестан да може учинити дело па је на то пристао.

Нехат

Члан 26.

Кривично дело је учињено из нехата кад је учинилац био свестан да својом радњом може учинити дело, али је олако држао да до тога неће доћи или да ће то моћи спречити или кад није био свестан да својом радњом може учинити дело иако је према околностима под којима је оно учињено и према својим личним својствима био дужан и могао бити свестан те могућности.

Одговорност за тежу последицу

Члан 27.

Кад је из кривичног дела произашла тежа последица због које закон за то дело прописује тежу казну, та се казна може изрећи ако је учинилац у односу на ту последицу поступао из нехата, а и са умишљајем ако тиме нису остварена обележја неког другог кривичног дела.

Стварна заблуда

Члан 28.

(1) Није кривично дело оно дело које је учињено у неотклоњивој стварној заблуди.

(2) Стварна заблуда је неотклоњива ако учинилац није био дужан и није могао да избегне заблуду у погледу неке стварне околности која представља обележје кривичног дела или у погледу неке стварне околности која би, да је заиста постојала, чинила дело дозвољеним.

(3) Ако је учинилац био у стварној заблуди услед нехата, постојаће кривично дело учињено из нехата кад закон такво кривично дело предвиђа.

Правна заблуда

Члан 29.

(1) Није кривично дело оно дело које је учињено у неотклоњивој правној заблуди.

(2) Правна заблуда је неотклоњива ако учинилац није био дужан и није могао да зна да је његово дело забрањено.

(3) Учиниоцу који није знао да је дело забрањено, али је то могао и био дужан да зна, казна се може ублажити.

2. Покушај кривичног дела

Покушај

Члан 30.

(1) Ко са умишљајем започне извршење кривичног дела, али га не доврши, казниће се за покушај кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора од пет година или тежа казна, а за покушај другог кривичног дела само кад закон изричито прописује кажњавање и за покушај.

(2) Учинилац ће се за покушај казнити казном прописаном за кривично дело, или ублаженом казном.

Неподобан покушај

Члан 31.

Учинилац који покуша да изврши кривично дело неподобним средством или према неподобном предмету може се ослободити од казне.

Добровољни одустајак

Члан 32.

(1) Извршилац који је покушао извршење кривичног дела али је добровољно одустао од даљег предузимања радње извршења или је спречио наступање последице, може се ослободити од казне.

(2) Одредба става 1. овог члана неће се применити уколико учинилац кривично дело није довршио због околности које онемогућавају или знатно отежавају извршење кривичног дела, или због тога што је сматрао да такве околности постоје.

(3) Ослободити се од казне може и саизвршилац, подстрекач или помагач који је добровољно спречио извршење кривичног дела.

(4) Ако је у случају из ст. 1. и 3. учинилац довршио неко друго самостално кривично дело које није обухваћено кривичним делом од чијег извршења је одустао, учинилац се не може ослободити од казне за то друго дело по истом основу.

3. Саучесништво у кривичном делу

Саизвршилаштво

Члан 33.

Ако више лица учествовањем у радњи извршења заједнички учине или из нехата заједнички изврше кривично дело, или остварујући заједничку одлуку другом радњом са умишљајем битно допринесу извршењу кривичног дела, свако од њих казниће се казном прописаном за то дело.

Подстрекавање

Члан 34.

(1) Ко другог са умишљајем подстрекне да изврши кривично дело, казниће се казном прописаном за то кривично дело.

(2) Ко другог са умишљајем подстрекава на извршење кривичног дела чији покушај је по закону кажњив, а дело не буде ни покушано, казниће се као за покушај кривичног дела.

Помагање

Члан 35.

(1) Ко другом са умишљајем помогне у извршењу кривичног дела, казниће се казном прописаном за то кривично дело, или ублаженом казном.

(2) Као помагање у извршењу кривичног дела сматра се нарочито: давање савета или упутстава како да се изврши кривично дело, стављање учиниоцу на располагање средстава за извршење кривичног дела, стварање услова или отклањање препрека за извршење кривичног дела, као и унапред обећано прикривање кривичног дела, учиниоца, средстава којима је кривично дело извршено, трагова кривичног дела или предмета прибављених кривичним делом.

Границе одговорности и кажњивости саучесника

Члан 36.

(1) Саизвршилац је одговоран за извршено кривично дело у границама свог умишљаја или нехата, а подстрекач и помагач у границама свог умишљаја.

(2) Основи који искључују кривицу извршиоца (чл. 23, 28. и 29. овог законика) не искључују кривично дело саизвршиоца, подстрекача, или помагача код којег кривица постоји.

(3) Лични односи, својства и околности услед којих закон дозвољава ослобођење од казне, или које утичу на одмеравање казне, могу се узети у обзир само оном извршиоцу, саизвршиоцу, подстрекачу или помагачу код којег такви односи, својства и околности постоје.

(4) Лични односи, својства и околности који представљају битно обележје кривичног дела не морају постојати код подстрекача или помагача. Подстрекачу или помагачу који нема такво лично својство, казна се може ублажити.

4. Кажњавање подстрекача и помагача за покушај

Покушај и лакше кривично дело

Члан 37.

(1) Ако је кривично дело остало у покушају подстрекач и помагач ће се казнити за покушај.

(2) Ако је извршилац извршио лакше кривично дело од оног на које се подстрекавање или помагање односи, а које би било њиме обухваћено, подстрекач и помагач ће се казнити за кривично дело које је учињено.

(3) Одредба става 2. овог члана неће се применити ако би се подстрекач строже казнио применом члана 34. став 2. овог законика.

5. Посебне одредбе о кривичним делима учињеним путем штампе или других средстава јавног информисања

Одговорност уредника

Члан 38.

(1) Извршиоцем кривичног дела извршеног објављивањем информације у новинама, на радију, телевизији или другом јавном гласилу сматра се аутор информације.

(2) Изузетно од одредбе става 1. овог члана извршиоцем кривичног дела учињеног путем новина, радија, телевизије или другог јавног гласила сматраће се одговорни уредник, односно лице које га је замењивало у време објављивања информације:

1) ако је до завршетка главног претреса пред првостепеним судом аутор остао непознат;

2) ако је информација објављена без сагласности аутора;

3) ако су у време објављивања информације постојале стварне или правне сметње за гоњење аутора, које и даље трају.

(3) Искључена је кривица одговорног уредника, односно лица које га замењује уколико је био у неотклоњивој заблуди у погледу неке од околности наведених у ставу 2. тач. 1. до 3. овог члана.

Одговорност издавача, штампара и произвођача

Члан 39.

(1) Кад постоје услови из члана 38. овог законика извршиоцем се сматрају:

1) издавач - за кривично дело извршено путем неповремене штампане публикације, а ако нема издавача или постоје стварне или правне сметње за његово гоњење - штампар који је за то знао;

2) произвођач - за кривично дело извршено путем компакт диска, грамофонске плоче, магнетофонске траке и других аудитивних средстава, филма за јавно и приватно приказивање, дијапозитива, видео-средстава или сличних средстава намењених ширем кругу лица.

(2) Ако је издавач, штампар или произвођач правно лице или државни орган, извршилац је лице које одговара за издавање, штампање или производњу.

Примењивање одредаба чл. 38. и 39.

Члан 40.

Одредбе чл. 38. и 39. овог законика примењују се само ако се та лица по општим одредбама овог законика не могу сматрати учиниоцем кривичног дела.

Заштита извора информација

Члан 41.

Лица из чл. 38. и 39. овог законика неће се сматрати извршиоцем кривичног дела због тога што суду или другом надлежном органу нису открила идентитет аутора информације или извор информације, осим у случају да је учињено кривично дело за које је као најмања мера казне прописан затвор у трајању од пет или више година, или је то неопходно да би се извршење таквог кривичног дела спречило.

ГЛАВА ЧЕТВРТА

КАЗНЕ

1. Сврха кажњавања, врсте казни и услови за њихово изрицање

Сврха кажњавања

Члан 42.

У оквиру опште сврхе кривичних санкција (члан 4. став 2), сврха кажњавања је:

- 1) спречавање учиниоца да чини кривична дела и утицање на њега да убудуће не чини кривична дела;
- 2) утицање на друге да не чине кривична дела;
- 3) изражавање друштвене осуде за кривично дело, јачање морала и учвршћивање обавезе поштовања закона.

Врсте казни

Члан 43.

Учиниоцу кривичног дела могу се изрећи следеће казне:

- 1) казна затвора;
- 2) новчана казна;
- 3) рад у јавном интересу;
- 4) одузимање возачке дозволе.

Главне и споредне казне

Члан 44.

(1) Казна затвора и рад у јавном интересу могу се изрећи само као главне казне.

(2) Новчана казна и одузимање возачке дозволе могу се изрећи и као главна и као споредна казна.

(3) Ако је за једно кривично дело прописано више казни, само се једна може изрећи као главна казна.

Казна затвора

Члан 45.

(1) Казна затвора не може бити краћа од тридесет дана нити дужа од двадесет година.

(2) Казна затвора из става 1. овог члана изриче се на пуне године и месеце, а до шест месеци и на дане.

(3) За најтежа кривична дела и најтеже облике тешких кривичних дела може се уз казну из става 1. овог члана изузетно прописати и казна затвора од тридесет до четрдесет година. Казна затвора од тридесет до четрдесет година изриче се на пуне године.

(4) Затвор од тридесет до четрдесет година не може се изрећи лицу које у време извршења кривичног дела није навршило двадесет једну годину живота.

Условни отпуст

Члан 46.

(1) Осуђеног који је издржао половину казне затвора суд може условно отпустити са издржавања казне, ако се у току издржавања казне тако поправио да се може са основом очекивати да ће се на слободи добро владати, а нарочито да до истека времена за које је изречена казна не учини ново кривично дело. При оцени да ли ће се осуђени условно отпустити узете се у обзир његово владање за време издржавања казне, извршавање радних обавеза, с обзиром на његову радну способност, као и друге околности које показују да је постигнута сврха кажњавања.

(2) У случају из става 1. овог члана, ако условни отпуст не буде опозван, сматра се да је осуђени издржао казну.

Опозивање условног отпуста

Члан 47.

(1) Суд ће опозвати условни отпуст ако осуђени, док је на условном отпусту, учини једно или више кривичних дела за која је изречена казна затвора преко једне године.

(2) Суд може опозвати условни отпуст, ако условно отпуштени учини једно или више кривичних дела за која је изречена казна затвора до једне године. При оцени да ли ће опозвати условни отпуст суд ће нарочито узети у обзир сродност учињених кривичних дела, побуде из којих су учињена и друге околности које указују на оправданост опозивања условног отпуста.

(3) Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примењиваће се и кад се условно отпуштеном суди за кривично дело које је учинио пре него што је условно отпуштен.

(4) Кад суд опозове условни отпуст изрећи ће казну применом одредаба чл. 60. и 62. став 2. овог законика, узимајући раније изречену казну као већ утврђену. Део казне који је осуђени издржао по ранијој осуди урачунава се у нову казну, а време проведено на условном отпусту не урачунава се.

(5) Ако условно отпуштени буде осуђен на казну затвора до једне године, а суд не опозове условни отпуст, продужава се условни отпуст за време које је осуђени провео на издржавању те казне затвора.

(6) У случају из ст. 1. до 3. овог члана условни отпуст се може опозвати најкасније у року од две године од дана кад је условни отпуст истекао.

Опште одредбе о новчаној казни

Члан 48.

(1) Новчана казна се може одмерити и изрећи или у дневним износима (члан 49) или у одређеном износу (члан 50).

(2) За кривична дела учињена из користољубља новчана казна као споредна казна може се изрећи и кад није прописана законом или кад је законом прописано да ће се учинилац казнити казном затвора или новчаном казном, а суд као главну казну изрекне казну затвора.

Новчана казна у дневним износима

Члан 49.

(1) Новчана казна у дневним износима одмерава се тако што се прво утврђује број дневних износа, а затим висина једног дневног износа. До износа новчане казне суд ће доћи множењем утврђеног броја дневних износа са утврђеном вредношћу једног дневног износа.

(2) Број дневних износа не може бити мањи од десет, нити већи од тристашездесет. Број дневних износа за учињено кривично дело одмерава се на основу општих правила за одмеравање казне (члан 54).

(3) Висина једног дневног износа новчане казне утврђује се тако што се разлика између прихода и нужних расхода учиниоца кривичног дела у протеклој календарској години подели са бројем дана у години. Један дневни износ не може бити мањи од петсто динара, нити већи од педесет хиљада динара.

(4) У циљу утврђивања висине дневног износа новчане казне суд може да захтева податке од банака или других финансијских установа, државних органа и правних лица који су дужни да доставе тражене податке и не могу се позивати на заштиту пословне или друге тајне.

(5) Уколико се не могу прибавити веродостојни подаци о приходима и расходима учиниоца кривичног дела, или уколико он не остварује никакав приход али је власник имовине или носилац имовинских права, суд ће на основу расположивих података по слободној процени утврдити висину једног дневног износа новчане казне .

(6) Број дневних износа новчане казне се утврђује у оквиру следећих распона:

1) до шездесет дневних износа за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до три месеца;

2) од тридесет до стодвадесет дневних износа за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до шест месеци;

3) од шездесет до стоосамдесет дневних износа за кривична дела за која се може изрећи затвор до једне године;

4) од стодвадесет до двестачетрдесет дневних износа за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до две године;

5) најмање стоосамдесет дневних износа за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до три године;

6) у оквиру прописаног броја дневних износа за кривична дела за која је као једина казна прописана новчана казна.

Новчана казна у одређеном износу

Члан 50.

(1) Ако није могуће утврдити висину дневног износа новчане казне ни на основу слободне процене суда (члан 49. став 5), или би прибављање таквих података знатно продужило трајање кривичног поступка, суд ће изрећи новчану казну у одређеном износу у оквиру прописане најмање и највеће мере новчане казне.

(2) Новчана казна не може бити мања од десет хиљада динара. Новчана казна не може бити већа од милион динара, а за кривична дела учињена из користољубља већа од десет милиона динара.

(3) Новчана казна као главна казна изриче се у следећим износима:

1) до сто хиљада динара за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до три месеца;

2) од двадесет хиљада до двеста хиљада динара за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до шест месеци;

3) од тридесет хиљада до триста хиљада динара за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до једне године;

4) од педесет хиљада до петсто хиљада динара за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до две године;

5) најмање сто хиљада динара за кривична дела за која се може изрећи казна затвора до три године;

6) у оквиру прописаног износа за кривична дела за која је као једина казна прописана новчана казна.

Извршење новчане казне

Члан 51.

(1) У пресуди се одређује рок плаћања новчане казне који не може бити краћи од петнаест дана нити дужи од три месеца. У оправданим случајевима суд може дозволити да осуђени плати новчану казну у ратама, с тим да рок исплате не може бити дужи од једне године.

(2) Ако осуђени не плати новчану казну у одређеном року, суд ће новчану казну заменити казном затвора, тако што ће за сваких започетих хиљаду динара новчане казне одредити један дан казне затвора, с тим да казна затвора не може бити дужа од шест месеци, а ако је изречена новчана казна у износу већем од седамсто хиљада динара, казна затвора не може бити дужа од једне године.

(3) Ако осуђени плати само део новчане казне, суд ће остатак казне сразмерно заменити казном затвора, а ако осуђени исплати остатак новчане казне, извршење казне затвора ће обуставити.

(4) Неплаћена новчана казна може се, уместо казном затвора, заменити казном рада у јавном интересу тако што ће за сваких започетих хиљаду динара новчане казне одредити осам часова рада у јавном интересу, с тим да рад у јавном интересу не може бити дужи од тристашездесет часова.

(5) После смрти осуђеног новчана казна неће се извршити.

Рад у јавном интересу

Члан 52.

(1) Рад у јавном интересу може се изрећи за кривична дела за која је прописан затвор до три године или новчана казна.

(2) Рад у јавном интересу је сваки онај друштвено користан рад којим се не вређа људско достојанство и који се не врши у циљу стицања добити.

(3) Рад у јавном интересу не може бити краћи од шездесет часова нити дужи од тристашездесет часова. Рад у јавном интересу траје шездесет часова у току једног месеца и одређује се да буде обављен за време које не може бити краће од месец дана, нити дуже од шест месеци.

(4) Приликом изрицања ове казне суд ће имајући у виду сврху кажњавања, узети у обзир врсту учињеног кривичног дела, личност учиниоца, као и његову спремност да обавља рад у јавном интересу. Рад у јавном интересу се не може изрећи без пристанка учиниоца.

(5) Ако осуђени не обави део или све часове изречене казне рада у јавном интересу, суд ће ову казну заменити казном затвора тако што ће за сваких започетих осам часова рада у јавном интересу одредити један дан затвора.

(6) Уколико учинилац испуњава све своје обавезе везане за рад у јавном интересу, суд му може дужину изреченог рада у јавном интересу умањити за једну четвртину.

Одузимање возачке дозволе

Члан 53.

(1) Учиниоцу кривичног дела у вези са чијим извршењем или припремањем је коришћено моторно возило може се изрећи казна одузимања возачке дозволе.

(2) Суд одређује трајање казне из става 1. овог члана које не може бити краће од једне нити дуже од три године, рачунајући од дана правноснажности одлуке, с тим да се време проведено у затвору не урачунава у време трајања ове казне.

(3) Казна из става 1. овог члана може се изрећи као споредна казна уз казну затвора или уз новчану казну, а може се изрећи и као главна казна за кривична дела за која је прописана казна затвора до две године. Казна одузимања возачке дозволе не може се изрећи заједно са мером безбедности забране управљања моторним возилом.

(4) Ако осуђени управља моторним возилом за време док траје казна одузимања возачке дозволе, суд ће казну одузимања возачке дозволе заменити казном затвора тако што ће се за једну годину одузимања возачке дозволе одредити један месец затвора.

2. Одмеравање казне

Општа правила о одмеравању казне

Члан 54.

(1) Суд ће учиниоцу кривичног дела одмерити казну у границама које су законом прописане за то дело, имајући у виду сврху кажњавања и узимајући у обзир све околности које утичу да казна буде мања или већа (олакшавајуће и отежавајуће околности), а нарочито: степен кривице, побуде из којих је дело учињено, јачину угрожавања или повреде заштићеног добра, околности под којима је дело учињено, ранији живот учиниоца, његове личне прилике, његово држање после учињеног кривичног дела а нарочито његов однос према жртви кривичног дела, као и друге околности које се односе на личност учиниоца.

(2) При одмеравању новчане казне у одређеном износу (члан 50) суд ће посебно узети у обзир и имовно стање учиниоца.

(3) Околност која је обележје кривичног дела не може се узети у обзир и као отежавајућа, односно олакшавајућа околност, изузев ако прелази меру која је потребна за постојање кривичног дела или одређеног облика кривичног дела или ако постоје две или више оваквих околности, а само једна је довољна за постојање тежег, односно лакшег облика кривичног дела.

Поврат

Члан 55.

Кад суд одмерава казну учиниоцу за кривично дело које је учинио после издржане, опроштене или застареле казне или ослобођења од казне, по протеклу рока за опозивање условне осуде или после изречене судске опомене, може ту околност узети као отежавајућу, ценећи при том посебно тежину раније учињеног кривичног дела, да ли је раније дело исте врсте као и ново дело, да ли су оба дела учињена из истих побуда, околности под којима су дела учињена и колико је времена протекло од раније осуде, односно од изречене, опроштене или застареле казне, ослобођења од казне, од протекла рока за опозивање раније условне осуде или од изречене судске опомене.

Ублажавање казне

Члан 56.

Суд може учиниоцу кривичног дела изрећи казну испод границе прописане законом или блажу врсту казне, кад:

- 1) закон предвиђа да се казна може ублажити;
- 2) закон предвиђа да се учинилац може ослободити од казне, а суд га не ослободи од казне;
- 3) утврди да постоје нарочито олакшавајуће околности и оцени да се и са ублаженом казном може постићи сврха кажњавања.

Границе ублажавања казне

Члан 57.

(1) Кад постоје услови за ублажавање казне из члана 56. овог законика, суд ће ублажити казну у овим границама:

- 1) ако је за кривично дело као најмања мера казне прописан затвор у трајању од пет или више година, казна се може ублажити до две године затвора;
- 2) ако је за кривично дело као најмања мера казне прописан затвор у трајању од три године, казна се може ублажити до једне године затвора;
- 3) ако је за кривично дело као најмања мера казне прописан затвор од две године, казна се може ублажити до шест месеци затвора;

4) ако је за кривично дело као најмања мера казне прописан затвор од једне године, казна се може ублажити до три месеца затвора;

5) ако је за кривично дело као најмања мера казне прописан затвор испод једне године, казна се може ублажити до тридесет дана затвора;

6) ако је за кривично дело прописана казна затвора без назначења најмање мере, уместо затвора може се изрећи новчана казна или рад у јавном интересу;

7) ако је за кривично дело прописана новчана казна са назначењем најмање мере, казна се може ублажити до десет хиљада динара.

(2) Кад је суд овлашћен да учиниоца кривичног дела ослободи од казне може му казну ублажити, без ограничења прописаних за ублажавање казне.

Ослобођење од казне

Члан 58.

(1) Суд може ослободити од казне учиниоца кривичног дела само кад то закон изричито предвиђа.

(2) Суд може ослободити од казне и учиниоца кривичног дела учињеног из нехата кад последице дела тако тешко погађају учиниоца да изрицање казне у таквом случају очигледно не би одговарало сврси кажњавања.

Поравнање учиниоца и оштећеног

Члан 59.

(1) Суд може ослободити од казне учиниоца кривичног дела за које је прописана казна затвора до три године или новчана казна ако је на основу постигнутог споразума са оштећеним испунио све обавезе из тог споразума.

(2) Суд може ослободити од казне и учиниоца кривичног дела за које је прописана казна затвора до пет година, ако после извршеног кривичног дела, а пре него што је сазнао да је откривен, отклони последице дела или надокнади штету проузроковану кривичним делом.

Стицај кривичних дела

Члан 60.

(1) Ако је учинилац једном радњом или са више радњи учинио више кривичних дела за која му се истовремено суди, суд ће претходно утврдити казне за свако од тих дела, па ће за сва та дела изрећи јединствену казну.

(2) Јединствену казну суд ће изрећи по следећим правилима:

1) ако је за неко од кривичних дела у стицају утврдио казну затвора од тридесет до четрдесет година изрећи ће само ту казну;

2) ако је за кривична дела у стицају утврдио казне затвора, повисиће најтежу утврђену казну, с тим да јединствена казна не сме достићи збир утврђених казни, нити прећи двадесет година затвора;

3) ако су за сва кривична дела у стицају прописане казне затвора до три године, јединствена казна не може бити већа од десет година затвора;

4) ако је за кривична дела у стицају утврдио само новчане казне, изрећи ће једну новчану казну у висини збира утврђених казни, с тим да она не сме прећи осамнаест милиона динара, а ако је утврдио само новчане казне у одређеним износима (члан 50), она не сме прећи милион динара односно десет милиона динара кад су једно или више кривичних дела извршени из користољубља;

5) ако је за кривична дела у стицају утврдио само казне рада у јавном интересу, изрећи ће једну казну затвора у јавном интересу у висини збира утврђених часова рада, с тим да она не сме прећи тристашездесет часова, а време у коме се рад мора обавити не сме бити дуже од шест месеци;

6) ако је за нека кривична дела у стицају утврдио казне затвора, а за друга дела новчане казне, изрећи ће једну казну затвора и једну новчану казну по одредбама тач. 2. до 4. овог става.

(3) Новчану казну као споредну казну суд ће изрећи ако је утврђена макар и за једно кривично дело у стицају, а ако је утврдио више новчаних казни, изрећи ће једну новчану казну у складу са одредбом става 2. тачка 4. овог члана. Ако суд утврди новчану казну као главну казну, а утврди и новчану казну као споредну казну, изрећи ће једну новчану казну примењујући правила из става 2. тачка 4. овог члана.

(4) Ако је суд за кривична дела у стицају утврдио казне затвора и малолетничког затвора, изрећи ће казну затвора као јединствену казну применом правила предвиђених у ставу 2. тачка 2. овог члана.

Продужено кривично дело

Члан 61.

(1) Продужено кривично дело чини више истих или истоверних кривичних дела учињених у временској повезаности од стране истог учиниоца која представљају целину због постојања најмање две од следећих околности: истоветности оштећеног, истоверности предмета дела, коришћења исте ситуације или истог трајног односа, јединства места или простора извршења дела или јединственог умишљаја учиниоца.

(2) Кривична дела управљена против личности могу чинити продужено кривично дело само ако су учињена према истом лицу.

(3) Не могу чинити продужено кривично дело она дела која по својој природи не допуштају спајање у једно дело.

(4) Ако продужено кривично дело обухвата лакше и теже облике истог дела, сматраће се да је продуженим кривичним делом учињен најтежи облик од учињених дела.

(5) Ако продужено кривично дело обухвата кривична дела чије је битно обележје одређени новчани износ, сматраће се да је продуженим кривичним делом остварен збир износа остварених појединачним делима уколико је то обухваћено јединственим умишљајем учиниоца.

(6) Кривично дело које није обухваћено продуженим кривичним делом у правноснажној судској пресуди, већ буде откривено накнадно, представља посебно кривично дело, односно улази у састав посебног продуженог кривичног дела.

Одмеравање казне осуђеном лицу

Члан 62.

(1) Ако се осуђеном лицу суди за кривично дело учињено пре него што је започело издржавање казне по ранијој осуди или за кривично дело учињено за време издржавања казне затвора или малолетничког затвора, суд ће изрећи јединствену казну за сва кривична дела применом одредаба члана 60. овог законика, узимајући раније изречену казну као већ утврђену. Казна или део казне коју је осуђени издржао урачунаће се у изречену казну затвора.

(2) За кривично дело учињено у току издржавања казне затвора или малолетничког затвора суд ће учиниоцу изрећи казну, независно од раније изречене казне, ако се применом одредаба члана 60. овог законика, с обзиром на тежину кривичног дела и неиздржани део раније изречене казне, не би могла остварити сврха кажњавања.

(3) Осуђени који за време издржавања казне затвора или малолетничког затвора учини кривично дело за које закон прописује новчану казну или казну затвора до једне године, казниће се дисциплински.

Урачунавање притвора и раније казне

Члан 63.

(1) Време проведено у притвору, као и свако друго лишење слободе у вези са кривичним делом урачунавају се у изречену казну затвора, новчану казну и казну рада у јавном интересу.

(2) Ако је кривични поступак вођен за више кривичних дела у стицају, а притвор није одређен за свако од њих, време проведено у притвору урачунава се у изречену казну затвора, новчану казну и казну рада у јавном интересу за кривично дело за које је окривљени осуђен.

(3) Затвор или новчана казна коју је осуђени издржао, односно платио за прекршај или привредни преступ, као и казна или дисциплинска мера лишења слободе коју је издржао због повреде војне дисциплине урачунава се у казну изречену за кривично дело чија обележја обухватају и обележја прекршаја, привредног преступа, односно повреде војне дисциплине.

(4) При сваком урачунавању изједначава се дан притвора, дан лишења слободе, дан затвора, осам часова рада у јавном интересу и хиљаду динара новчане казне.

ГЛАВА ПЕТА

МЕРЕ УПОЗОРЕЊА

1. Условна осуда и судска опомена

Сврха условне осуде и судске опомене

Члан 64.

(1) Мере упозорења су: условна осуда и судска опомена.

(2) У оквиру опште сврхе кривичних санкција (члан 4. став 2), сврха условне осуде и судске опомене је да се према учиниоцу лакшег кривичног дела не примени казна кад се може очекивати да ће упозорење уз претњу казне (условна осуда) или само упозорење (судска опомена) довољно утицати на учиниоца да више не врши кривична дела.

Условна осуда

Члан 65.

(1) Условном осудом суд учиниоцу кривичног дела утврђује казну и истовремено одређује да се она неће извршити, ако осуђени за време које одреди суд, а које не може бити краће од једне нити дуже од пет година (време проверавања) не учини ново кривично дело.

(2) Суд може у условној осуди одредити да ће се казна извршити и ако осуђени у одређеном року не врати имовинску корист прибављену извршењем кривичног дела, не накнади штету коју је проузроковао кривичним делом или не испуни друге обавезе предвиђене у кривичноправним одредбама. Рок за испуњење тих обавеза утврђује суд у оквиру одређеног времена проверавања.

(3) Мере безбедности, изречене уз условну осуду, извршавају се.

Услови за изрицање условне осуде

Члан 66.

(1) Условна осуда се може изрећи кад је учиниоцу утврђена казна затвора у трајању до две године.

(2) За кривична дела за која се може изрећи казна затвора у трајању од десет година или тежа казна не може се изрећи условна осуда.

(3) Условна осуда се не може изрећи ако није протекло више од пет година од правноснажности осуде којом је учиниоцу изречена казна затвора за умишљајно кривично дело.

(4) При одлучивању да ли ће изрећи условну осуду суд ће, водећи рачуна о сврси условне осуде, посебно узети у обзир личност учиниоца, његов ранији живот, његово понашање после извршеног кривичног дела, степен кривице и друге околности под којима је дело учињено.

(5) Ако је учиниоцу утврђена и казна затвора и новчана казна, условна осуда може се изрећи само за казну затвора.

Опозивање условне осуде због новог кривичног дела

Члан 67.

(1) Суд ће опозвати условну осуду, ако осуђени у време проверавања учини једно или више кривичних дела за која је изречена казна затвора од две године или у дужем трајању.

(2) Ако осуђени у време проверавања учини једно или више кривичних дела за која је изречена казна затвора мања од две године или новчана казна, суд ће, пошто оцени све околности које се односе на учињена кривична дела и учиниоца, а посебно сродност учињених кривичних дела, њихов значај и побуде из којих су учињена, одлучити да ли ће опозвати условну осуду. При томе суд је везан забраном изрицања условне осуде, ако учиниоцу за кривична дела утврђена у условној осуди и за нова кривична дела треба изрећи казну преко две године затвора (члан 66. став 1).

(3) Ако опозове условну осуду, суд ће, применом одредаба члана 60. овог законика, изрећи јединствену казну затвора и за раније учињено и за ново кривично дело, узимајући казну из опозване условне осуде као утврђену.

(4) Ако не опозове условну осуду, суд може за ново учињено кривично дело изрећи условну осуду или казну. Осуђеном, коме за ново кривично дело буде изречен затвор, време проведено на издржавању ове казне не рачуна се у време проверавања утврђено условном осудом за раније дело.

(5) Ако суд нађе да и за ново кривично дело треба изрећи условну осуду, применом одредаба члана 60. овог законика, утврдиће јединствену казну и за раније учињено и за ново кривично дело и одредиће ново време проверавања које не може бити краће од једне ни дуже од пет година, рачунајући од дана правноснажности нове пресуде. Уколико осуђени у току новог времена проверавања поново учини кривично дело, суд ће опозвати условну осуду и изрећи казну затвора, применом одредбе става 3. овог члана.

Опозивање условне осуде због раније учињеног кривичног дела

Члан 68.

(1) Суд ће опозвати условну осуду, ако после њеног изрицања утврди да је осуђени извршио кривично дело пре него што је условно осуђен и ако оцени да не би било основа за изрицање условне осуде да се знало за то дело. У том случају примениће одредбу члана 67. став 3. овог законика.

(2) Ако суд не опозове условну осуду, примениће одредбу члана 67. став 4. овог законика.

Опозивање условне осуде због неиспуњења одређених обавеза

Члан 69.

Ако је условном осудом осуђеном одређено испуњење неке обавезе из члана 65. став 2. овог законика, а он не испуни ту обавезу у року одређеном у пресуди, суд може, у оквиру времена проверавања, продужити рок за испуњење обавезе или може опозвати условну осуду и изрећи казну која је утврђена у условној осуди. Ако утврди да осуђени, из оправданих разлога, не може да испуни постављену обавезу, суд ће га ослободити од испуњења те обавезе или је заменити другом одговарајућом обавезом предвиђеном законом.

Рокови за опозивање условне осуде

Члан 70.

(1) Условна осуда може се опозвати у току времена проверавања. Ако осуђени у том времену учини кривично дело које повлачи опозивање условне осуде, а то је пресудом утврђено тек после истека времена проверавања, условна осуда може се опозвати најкасније у року од једне године од дана кад је протекло време проверавања.

(2) Ако осуђени у одређеном року не испуни неку обавезу из члана 65. став 2. овог законика, суд може, најдоцније у року од једне године од дана кад је протекло време проверавања, одредити да се изврши утврђена казна у условној осуди.

Условна осуда са заштитним надзором

Члан 71.

(1) Суд може одредити да се учинилац коме је изречена условна осуда стави под заштитни надзор за одређено време у току времена проверавања.

(2) Заштитни надзор обухвата законом предвиђене мере помоћи, старања, надзора и заштите.

(3) Ако у току трајања заштитног надзора суд утврди да је испуњена сврха ове мере, може заштитни надзор укинути пре истека одређеног времена.

(4) Ако осуђени коме је изречен заштитни надзор не испуњава обавезе које му је суд одредио, суд га може опоменути или може раније обавезе заменити другим или продужити трајање заштитног надзора у оквиру времена проверавања или опозвати условну осуду.

Услови за одређивање заштитног надзора

Члан 72.

(1) Кад изрекне условну осуду, суд може одредити да се учинилац стави под заштитни надзор, ако се, с обзиром на његову личност, ранији живот, држање после извршеног кривичног дела, а нарочито његов однос према жртви кривичног дела и околности извршења дела, може очекивати да ће се заштитним надзором потпуније остварити сврха условне осуде.

(2) Заштитни надзор одређује суд у пресуди којом изриче условну осуду и одређује мере заштитног надзора, њихово трајање и начин њиховог испуњавања.

Садржина заштитног надзора

Члан 73.

Заштитни надзор може обухватити једну или више од следећих обавеза:

- 1) јављање органу надлежном за извршење заштитног надзора у роковима које тај орган одреди;
- 2) оспособљавање учиниоца за одређено занимање;
- 3) прихватање запослења које одговара способностима учиниоца;
- 4) испуњавање обавеза издржавања породице, чувања и васпитања деце и других породичних обавеза;
- 5) уздржавање од посећивања одређених места, локала или приредби, ако то може бити прилика или подстицај за поновно вршење кривичних дела;
- 6) благовремено обавештавање о промени места боравка, адресе или радног места;
- 7) уздржавање од употребе дроге или алкохолних пића;
- 8) лечење у одговарајућој здравственој установи;
- 9) посећивање одређених професионалних и других саветовалишта или установа и поступање по њиховим упутствима;
- 10) отклањање или ублажавање штете причињене кривичним делом, а нарочито измирење са жртвом учињеног кривичног дела.

Избор мера заштитног надзора

Члан 74.

При избору обавеза из члана 73. овог законика и одређивања њиховог трајања, суд ће нарочито узети у обзир године живота учиниоца, његово здравствено стање, склоности и навике, побуде из којих је извршио кривично дело, држање после извршеног кривичног дела, ранији живот, личне и породичне прилике, услове за испуњење наложених обавеза, као и друге околности које се односе на личност учиниоца, а од значаја су за избор мера заштитног надзора и њихово трајање.

Трајање заштитног надзора

Члан 75.

- (1) Време трајања мера заштитног надзора одређује се у оквиру рока проверавања утврђеног у условној осуди.
- (2) Заштитни надзор престаје опозивањем условне осуде.
- (3) У току трајања заштитног надзора суд може, с обзиром на остварене резултате, поједине обавезе укинути или заменити другим.
- (4) Ако у току трајања заштитног надзора суд утврди да је испуњена сврха ове мере, може заштитни надзор укинути пре истека одређеног времена.

Последице неиспуњавања обавезе заштитног надзора

Члан 76.

Ако осуђени коме је изречен заштитни надзор не испуњава обавезе које му је суд одредио, суд га може опоменути или може раније обавезе заменити другим или продужити трајање заштитног надзора у оквиру времена проверавања или опозвати условну осуду.

Судска опомена

Члан 77.

(1) Судска опомена може се изрећи за кривична дела за која је прописан затвор до једне године или новчана казна, а учињена су под таквим олакшавајућим околностима које их чине нарочито лаким.

(2) За одређена кривична дела и под условима предвиђеним законом судска опомена може се изрећи и кад је прописан затвор до три године.

(3) Судску опомену суд може изрећи за више кривичних дела учињених у стицају, ако за свако од тих дела постоје услови из ст. 1. и 2. овог члана.

(4) При одлучивању да ли ће изрећи судску опомену суд ће, водећи рачуна о сврси судске опомене, посебно узети у обзир личност учиниоца, његов ранији живот, његово понашање после извршења кривичног дела, а нарочито његов однос према жртви кривичног дела, степен кривице и друге околности под којима је дело учињено.

(5) Судска опомена не може се изрећи војним лицима за кривична дела против Војске Србије и Црне Горе.

ГЛАВА ШЕСТА

МЕРЕ БЕЗБЕДНОСТИ

Сврха мера безбедности

Члан 78.

У оквиру опште сврхе кривичних санкција (члан 4. став 2), сврха мера безбедности је да се отклоне стања или услови који могу бити од утицаја да учинилац убудуће не врши кривична дела.

Врсте мера безбедности

Члан 79.

(1) Учиниоцу кривичног дела могу се изрећи ове мере безбедности:

- 1) обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи;
- 2) обавезно психијатријско лечење на слободи;
- 3) обавезно лечење наркомана;
- 4) обавезно лечење алкохоличара;
- 5) забрана вршења позива, делатности и дужности;
- 6) забрана управљања моторним возилом;
- 7) одузимање предмета;
- 8) протеривање странца из земље;
- 9) јавно објављивање пресуде.

(2) Под условима предвиђеним овим закоником одређене мере безбедности могу се изрећи и неурачунљивом лицу које је учинило противправно дело у закону предвиђено као кривично дело (члан 80. став 2).

Изрицање мера безбедности

Члан 80.

(1) Суд може учиниоцу кривичног дела изрећи једну или више мера безбедности кад постоје услови за њихово изрицање предвиђени овим закоником.

(2) Обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи и обавезно психијатријско лечење на слободи неурачунљивом учиниоцу изричу се самостално. Уз ове мере могу се изрећи забрана вршења позива, делатности и дужности, забрана управљања моторним возилом и одузимање предмета.

(3) Мере из става 2. овог члана могу се изрећи учиниоцу кривичног дела чија је урачунљивост битно смањена, ако му је изречена казна или условна осуда.

(4) Обавезно лечење наркомана, обавезно лечење алкохоличара, забрана вршења позива, делатности и дужности, забрана управљања моторним возилом, одузимање предмета и јавно објављивање пресуде могу се изрећи ако је учиниоцу изречена казна, условна осуда, судска опомена или учинилац ослобођен од казне.

(5) Протеривање странца из земље може се изрећи ако је учиниоцу изречена казна или условна осуда.

(6) За кривична дела у стицају мера безбедности ће се изрећи ако је утврђена за једно од кривичних дела у стицају.

Обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи

Члан 81.

(1) Учиниоцу који је кривично дело учинио у стању битно смањене урачунљивости суд ће изрећи обавезно психијатријско лечење и чување у одговарајућој здравственој установи, ако, с обзиром на учињено кривично дело и стање душевне поремећености, утврди да постоји озбиљна опасност да учинилац учини теже кривично дело и да је ради отклањања ове опасности потребно његово лечење у таквој установи.

(2) Ако су испуњени услови из става 1. овог члана, суд ће изрећи обавезно лечење и чување у здравственој установи учиниоцу који је у стању неурачунљивости учинио противправно дело предвиђено у закону као кривично дело.

(3) Меру из ст. 1. и 2. овог члана суд ће обуставити кад утврди да је престала потреба за лечењем и чувањем учиниоца у здравственој установи.

(4) Мера из става 1. овог члана изречена уз казну затвора може трајати и дуже од изречене казне.

(5) Учиниоцу који је кривично дело извршио у стању битно смањене урачунљивости и који је осуђен на казну затвора, време проведено у здравственој установи урачунава се у време трајања изречене казне. Ако је време проведено у здравственој установи краће од трајања изречене казне, суд ће, по престанку мере безбедности, одредити да се осуђени упути на издржавање остатка казне или да се пусти на условни отпуст. При одлучивању о пуштању на условни отпуст суд ће, поред услова из члана 46. овог законика, нарочито узети у обзир успех лечења осуђеног, његово здравствено стање, време проведено у здравственој установи и остатак казне коју осуђени није издржао.

Обавезно психијатријско лечење на слободи

Члан 82.

(1) Учиниоцу који је у стању неурачунљивости учинио противправно дело одређено у закону као кривично дело, суд ће изрећи обавезно психијатријско лечење на слободи, ако утврди да постоји озбиљна опасност да учинилац учини противправно дело које је у закону предвиђено као кривично дело и да је ради отклањања ове опасности довољно његово лечење на слободи.

(2) Мера из става 1. овог члана може се изрећи и неурачунљивом учиниоцу према којем је одређено обавезно психијатријско лечење и чување у одговарајућој здравственој установи кад суд, на основу резултата лечења, утврди да више није потребно његово чување и лечење у таквој установи, него само његово лечење на слободи.

(3) Под условима из става 1. овог члана суд може изрећи обавезно психијатријско лечење на слободи и учиниоцу чија је урачунљивост битно смањена, ако му је изречена условна осуда или је на основу члана 81. став 5. овог законика пуштен на условни отпуст.

(4) Обавезно психијатријско лечење на слободи може се повремено спроводити и у одговарајућој здравственој установи, ако је то потребно ради успешнијег лечења, с тим да повремено лечење у установи не може непрекидно трајати дуже од петнаест дана, нити укупно дуже од два месеца.

(5) Обавезно психијатријско лечење на слободи траје док постоји потреба лечења, али не дуже од три године.

(6) Ако се у случају из ст. 1. до 3. овог члана учинилац не подвргне лечењу на слободи или га самовољно напусти или и поред лечења наступи опасност да поново учини противправно дело предвиђено у закону као кривично дело, тако да је потребно његово лечење и чување у одговарајућој здравственој установи, суд може изрећи обавезно психијатријско лечење и чување у таквој установи.

Обавезно лечење наркомана

Члан 83.

(1) Учиниоцу који је учинио кривично дело услед зависности од употребе опојних дрога и код којег постоји озбиљна опасност да ће услед ове зависности и даље да врши кривична дела, суд ће изрећи обавезно лечење.

(2) Мера из става 1. овог члана извршава се у заводу за извршење казне или у одговарајућој здравственој или другој специјализованој установи и траје док постоји потреба за лечењем, али не дуже од три године.

(3) Кад је мера из става 1. овог члана изречена уз казну затвора, она може трајати дуже од времена изречене казне, али њено укупно трајање не може бити дуже од три године.

(4) Време проведено у установи за лечење урачунава се у казну затвора.

(5) Кад је мера из става 1. овог члана изречена уз новчану казну, условну осуду, судску опомену или ослобођење од казне извршава се на слободи и не може трајати дуже од три године.

(6) Ако се учинилац, без оправданих разлога, не подвргне лечењу на слободи или лечење самовољно напусти, суд ће одредити да се мера принудно изврши у одговарајућој здравственој или другој специјализованој установи.

Обавезно лечење алкохоличара

Члан 84.

(1) Учиниоцу који је учинио кривично дело услед зависности од употребе алкохола и код којег постоји озбиљна опасност да ће услед ове зависности и даље да врши кривична дела, суд ће изрећи обавезно лечење.

(2) Мера из става 1. овог члана извршава се у заводу за извршење казне затвора или у одговарајућој здравственој или другој специјализованој установи и траје док постоји потреба за лечењем, али не дуже од изречене казне затвора.

(3) Време проведено у установи за лечење урачунава се у казну затвора.

(4) Кад је мера из става 1. овог члана изречена уз новчану казну, условну осуду, судску опомену или ослобођење од казне извршава се на слободи и не може трајати дуже од две године.

(5) Ако се учинилац, без оправданих разлога, не подвргне лечењу на слободи или лечење самовољно напусти, суд ће одредити да се мера принудно изврши у одговарајућој здравственој или другој специјализованој установи.

Забрана вршења позива, делатности и дужности

Члан 85.

(1) Суд може учиниоцу кривичног дела забранити вршење одређеног позива, одређене делатности или свих или неких дужности везаних за располагање, коришћење, управљање или руковање туђом имовином или за чување те имовине, ако се оправдано може сматрати да би његово даље вршење такве делатности било опасно.

(2) Суд одређује трајање мере из става 1. овог члана, које не може бити краће од једне нити дуже од десет година, рачунајући од дана правноснажности одлуке, с тим да се време проведено у затвору, односно у здравственој установи у којој је извршена мера безбедности не урачунава у време трајања ове мере.

(3) Ако изрекне условну осуду, суд може одредити да ће се та осуда опозвати, ако учинилац прекрши забрану вршења позива, делатности или дужности.

Забрана управљања моторним возилом

Члан 86.

(1) Учиниоцу кривичног дела којим се угрожава јавни саобраћај суд може изрећи забрану управљања моторним возилом.

(2) При изрицању мере из става 1. овог члана суд одређује на које се врсте и категорије возила забрана односи.

(3) Меру из става 1. овог члана суд може изрећи, ако нађе да тежина учињеног дела, околности под којима је дело учињено или раније кршење саобраћајних прописа од стране учиниоца показују да је опасно да он управља моторним возилом одређене врсте или категорије.

(4) Суд одређује трајање мере из става 1. овог члана, које не може бити краће од три месеца нити дуже од пет година, рачунајући од дана правноснажности одлуке, с тим да се време проведено у затвору, односно у установи у којој се извршава мера безбедности или васпитна мера не урачунава у време трајања ове мере.

(5) Ако је мера из става 1. овог члана изречена лицу које има страну дозволу за управљање моторним возилом, забрана се односи на управљање моторним возилом на територији Србије.

(6) Ако изрекне условну осуду, суд може одредити да ће се та осуда опозвати, ако учинилац прекрши забрану управљања моторним возилом.

(7) Законом се може одредити обавезна забрана управљања моторним возилом.

Одузимање предмета

Члан 87.

(1) Предмети који су употребљени или су били намењени за извршење кривичног дела или који су настали извршењем кривичног дела могу се одузети, ако су својина учиниоца.

(2) Предмети из става 1. овог члана могу се одузети и кад нису својина учиниоца, ако то захтевају интереси опште безбедности или када и даље постоји опасност да ће бити употребљени за извршење кривичног дела, али тиме се не дира у право трећих лица на накнаду штете од учиниоца.

(3) Законом се може одредити обавезно одузимање предмета, а може се одредити и њихово обавезно уништавање. Законом се могу одредити и услови за одузимање одређених предмета у појединим случајевима.

Протеривање странца из земље

Члан 88.

(1) Суд може странца који је учинио кривично дело протерати са територије Србије за време од једне до десет година.

(2) При оцени да ли ће изрећи меру из става 1. овог члана суд ће узети у обзир период и тежину учињеног кривичног дела, побуде због којих је кривично дело учињено, начин извршења кривичног дела и друге околности које указују на непожељност даљег боравка странца у Србији.

(3) Време трајања протеривања рачуна се од дана правноснажности одлуке, с тим да се време проведено у затвору не урачунава у време трајања ове мере.

(4) Мера из става 1. овог члана не може се изрећи учиниоцу који ужива заштиту у складу са ратификованим међународним уговорима.

Јавно објављивање пресуде

Члан 89.

(1) При осуди за кривично дело учињено путем средстава јавног информисања, или за кривично дело које је проузроковало опасност за живот или здравље људи а објављивање пресуде би допринело да се отклони или умањи та опасност, суд може одлучити да се о трошку осуђеног истим путем или на други одговарајући начин објави судска пресуда у целини или у изводу.

(2) Законом се може одредити обавезно објављивање пресуде. У том случају суд ће одлучити путем којег средства јавног информисања ће се пресуда објавити и да ли ће се објавити у целини или у изводу.

(3) Јавно објављивање пресуде може се извршити најкасније у року од тридесет дана од дана правноснажности пресуде.

Престанак мере безбедности на основу судске одлуке

Члан 90.

(1) Суд може одлучити да престану мере безбедности забране вршења позива, делатности или дужности и забране управљања моторним возилом, ако су протекле три године од дана њиховог примењивања.

(2) При оцени да ли ће одредити престанак мере безбедности из става 1. овог члана суд ће узети у обзир понашање осуђеног после осуде, да ли је накнадио штету проузроковану кривичним делом, да ли је вратио имовинску корист стечену извршењем кривичног дела и друге околности које указују на оправданост престанка тих мера.

ГЛАВА СЕДМА

ОДУЗИМАЊЕ ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ

Основ одузимања имовинске користи

Члан 91.

(1) Нико не може задржати имовинску корист прибављену кривичним делом.

(2) Корист из става 1. овог члана одузеће се, под условима предвиђеним овим закоником и судском одлуком којом је утврђено извршење кривичног дела.

Услови и начин одузимања имовинске користи

Члан 92.

(1) Од учиниоца ће се одузети новац, предмети од вредности и свака друга имовинска корист који су прибављени кривичним делом, а ако одузимање није могуће учинилац ће се обавезати да плати новчани износ који одговара прибављеној имовинској користи.

(2) Имовинска корист прибављена кривичним делом одузеће се и од лица на која је пренесена без накнаде или уз накнаду која очигледно не одговара стварној вредности.

(3) Ако је кривичним делом прибављена имовинска корист за другог та корист ће се одузети.

Заштита оштећеног

Члан 93.

(1) Ако је у кривичном поступку усвојен имовинскоправни захтев оштећеног, суд ће изрећи одузимање имовинске користи само уколико она прелази досуђени имовинскоправни захтев оштећеног у том износу.

(2) Оштећени који је у кривичном поступку у погледу сваког имовинскоправног захтева упућен на парницу може тражити да се намири из одузете имовинске користи, ако покрене парницу у року од шест месеци од дана правноснажности одлуке којом је упућен на парницу.

(3) Оштећени који у кривичном поступку није поднео имовинскоправни захтев може захтевати намирење из одузете имовинске користи, ако је ради утврђивања свог захтева покренуо парницу у року од три месеца од дана сазнања за пресуду којом је изречено одузимање имовинске користи, а најдаље у року од три године од дана правноснажности одлуке о одузимању имовинске користи.

(4) У случајевима из ст. 2. и 3. овог члана оштећени мора у року од три месеца од дана правноснажности одлуке којом је усвојен његов имовинскоправни захтев затражити намирење из одузете имовинске користи.

ГЛАВА ОСМА

ПРАВНЕ ПОСЛЕДИЦЕ ОСУДЕ

Наступање правних последица осуде

Члан 94.

(1) Осуде за одређена кривична дела или на одређене казне могу имати за правну последицу престанак, односно губитак одређених права или забрану стицања одређених права.

(2) Правне последице осуде не могу наступити кад је за кривично дело учиниоцу изречена новчана казна, условна осуда, ако не буде опозвана, судска опомена или кад је учинилац ослобођен од казне.

(3) Правне последице осуде могу се предвидети само законом и наступају по сили закона којим су предвиђене.

Врсте правних последица осуде

Члан 95.

(1) Правне последице осуде које се односе на престанак или губитак одређених права су:

- 1) престанак вршења јавних функција;
- 2) престанак радног односа или престанак вршења одређеног позива или занимања;
- 3) губитак одређених дозвола или одобрења која се дају одлуком државног органа или органа локалне самоуправе.

(2) Правне последице осуде које се састоје у забрани стицања одређених права су:

- 1) забрана стицања одређених јавних функција;
- 2) забрана стицања одређеног звања, позива или занимања или унапређења у служби;
- 3) забрана стицања чина војног старешине;
- 4) забрана добијања одређених дозвола или одобрења која се дају одлуком државних органа или органа локалне самоуправе.

Почетак и трајање правних последица осуде

Члан 96.

(1) Правне последице осуде наступају даном правноснажности пресуде.

(2) У случају да после правноснажности пресуде, на основу које су наступиле правне последице осуде, та пресуда буде измењена по ванредном правном леку, наступање или даље трајање правних последица осуде усклађује се са новом одлуком.

(3) Правне последице осуде које се састоје у забрани стицања одређених права могу се прописати у трајању најдуже до десет година.

(4) Време проведено на издржавању казне не урачунава се у време трајања правне последице осуде.

(5) Рехабилитацијом престају правне последице осуде предвиђене у члану 95. став 2. овог законика.

ГЛАВА ДЕВЕТА

РЕХАБИЛИТАЦИЈА, ПРЕСТАНАК ПРАВНИХ ПОСЛЕДИЦА ОСУДЕ И ДАВАЊЕ ПОДАТАКА ИЗ КАЗНЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ

Општи појам рехабилитације

Члан 97.

(1) Рехабилитацијом се брише осуда и престају све њене правне последице, а осуђени се сматра неосуђиваним.

(2) Рехабилитација настаје или на основу самог закона (законска рехабилитација) или по молби осуђеног лица на основу судске одлуке (судска рехабилитација).

(3) Рехабилитацијом се не дира у права трећих лица која се заснивају на осуди.

Законска рехабилитација

Члан 98.

(1) Законска рехабилитација се даје само лицима која пре осуде на коју се односи рехабилитација нису била осуђивана или која су се по закону сматрала неосуђиваним.

(2) Законска рехабилитација настаје, ако:

1) лице које је оглашено кривим, а ослобођено од казне или којем је изречена судска опомена, у року од годину дана од правноснажности пресуде, односно решења не учини ново кривично дело;

2) лице којем је изречена условна осуда, у време проверавања и у року од годину дана по истеку рока проверавања, не учини ново кривично дело;

3) лице које је осуђено на новчану казну, казну рада у јавном интересу, одузимања возачке дозволе или казну затвора до шест месеци, у року од три године од дана кад је та казна извршена, застарела или опроштена, не учини ново кривично дело;

4) лице које је осуђено на казну затвора преко шест месеци до једне године, у року од пет година од дана кад је та казна извршена, застарела или опроштена, не учини ново кривично дело.

5) лице које је осуђено на казну затвора преко једне до три године, у року од десет година од дана кад је та казна извршена, застарела или опроштена, не учини ново кривично дело.

(3) Законска рехабилитација не настаје ако споредна казна још није извршена или ако још трају мере безбедности.

Судска рехабилитација

Члан 99.

(1) Судска рехабилитација може се дати лицу које је осуђено на казну затвора преко три до пет година, ако у року од десет година од дана кад је та казна издржана, застарела или опрштена не учини ново кривично дело.

(2) У случају из става 1. овог члана суд ће дати рехабилитацију ако нађе да је осуђено лице својим владањем заслужио рехабилитацију и ако је, према својим могућностима, накнадило штету проузроковану кривичним делом, при чему је суд дужан да узме у обзир и све друге околности од значаја за давање рехабилитације, а посебно природу и значај дела.

(3) Судска рехабилитација не може се дати ако споредна казна још није извршена или ако још трају мере безбедности.

Судска рехабилитација лица које је више пута осуђивано

Члан 100.

Лицу које је више пута осуђивано суд може дати рехабилитацију само ако су испуњени услови из чл. 98. и 99. овог законика у погледу сваког кривичног дела за које је осуђено. При оцени да ли ће у оваквом случају дати рехабилитацију суд ће узети у обзир околности из члана 99. став 2. овог законика.

Престанак правних последица осуде

Члан 101.

(1) Кад протекну три године од дана издржане, застареле или опрштене казне, суд може одлучити да престане правна последица осуде која се односи на забрану стицања одређеног права, уколико већ није престала услед рехабилитације.

(2) При одлучивању о престанку правне последице осуде суд ће узети у обзир понашање осуђеног после осуде, да ли је накнадио штету проузроковану кривичним делом и вратио имовинску корист стечену извршењем кривичног дела, као и друге околности које указују на оправданост престанка правне последице осуде.

Садржај и давање података из казнене евиденције

Члан 102.

(1) Казнена евиденција садржи личне податке о учиниоцу кривичног дела, о кривичном делу за које је осуђен, податке о казни, условној осуди, судској опомени, ослобођењу од казне и опрштеној казни, као и податке о правним последицама осуде. У казнену евиденцију се уносе и касније измене података садржаних у казненој евиденцији, подаци о издржавању казне, као и поништење евиденције о погрешној осуди.

(2) Подаци из казнене евиденције могу се дати само суду, јавном тужиоцу и органу унутрашњих послова у вези са кривичним поступком који се води против лица које је раније било осуђено, органу за извршење кривичних санкција и органу који учествује у поступку давања амнестије, помиловања, рехабилитације или одлучивања о престанку правних последица осуде, као и органима старатељства, кад је то потребно за вршење послова из њихове надлежности.

(3) Подаци из казнене евиденције могу се, на образложен захтев, дати и државном органу, предузећу, другој организацији или предузетнику, ако још трају правне последице осуде или мере безбедности и ако за то постоји оправдани интерес заснован на закону.

(4) Нико нема права да тражи од грађанина да подноси доказ о својој осуђиваности или неосуђиваности.

(5) Грађанима се, на њихов захтев, могу давати подаци о њиховој осуђиваности или неосуђиваности само ако су им потребни ради остваривања њихових права.

ГЛАВА ДЕСЕТА

ЗАСТАРЕЛОСТ

Застарелост кривичног гоњења

Члан 103.

Ако у овом законику није друкчије одређено, кривично гоњење не може се предузети кад протекне:

1) двадесет пет година од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи затвор од тридесет до четрдесет година;

2) двадесет година од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора преко петнаест година;

3) петнаест година од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора преко десет година;

4) десет година од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора преко пет година;

5) пет година од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора преко три године;

6) три године од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора преко једне године;

7) две године од извршења кривичног дела за које се по закону може изрећи казна затвора до једне године или новчана казна.

Ток и прекид застарелости кривичног гоњења

Члан 104.

(1) Застарелост кривичног гоњења почиње од дана кад је кривично дело извршено. Уколико последица кривичног дела наступи касније, застарелост кривичног гоњења почиње од дана када је последица наступила.

(2) Застарелост не тече за време за које се по закону гоњење не може отпочети или наставити.

(3) Застарелост се прекида сваком процесном радњом која се предузима ради откривања кривичног дела или ради откривања и гоњења учиниоца због учињеног кривичног дела.

(4) Застарелост се прекида и кад учинилац у време док тече рок застарелости учини исто тако тешко или теже кривичног дело.

(5) Сваким прекидом застарелост почиње поново да тече.

(6) Застарелост кривичног гоњења настаје у сваком случају кад протекне двоструко време које се по закону тражи за застарелост кривичног гоњења.

Застарелост извршења казне

Члан 105.

Ако у овом законнику није друкчије одређено, изречена казна не може се извршити кад протекне:

1) двадесет пет година од осуде на затвор од тридесет до четрдесет година;

2) двадесет година од осуде на казну затвора преко петнаест година;

3) петнаест година од осуде на казну затвора преко десет година;

4) десет година од осуде на казну затвора преко пет година;

5) пет година од осуде на казну затвора преко три године;

6) три године од осуде на казну затвора преко једне године;

7) две године од осуде на казну затвора до једне године, на новчану казну, на казну рада у јавном интересу, или на казну одузимања возачке дозволе.

Застарелост извршења споредне казне и мере безбедности

Члан 106.

(1) Застарелост извршења новчане казне и одузимања возачке дозволе ако су изречене као споредне казне настаје кад протекне две године од дана правноснажности пресуде којом су те казне изречене.

(2) Застарелост извршења мере безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи, обавезног психијатријског лечења на слободи, обавезног лечења наркомана, обавезног лечења алкохоличара и одузимања предмета настаје кад протекне пет година од дана правноснажности одлуке којом су те мере изречене.

(3) Застарелост извршења мера безбедности забране вршења позива, делатности и дужности, забране управљања моторним возилом и протеривања странца из земље настаје кад протекне време за које су те мере изречене.

Ток и прекид застарелости извршења казне и мера безбедности

Члан 107.

(1) Застарелост извршења казне почиње од дана кад је пресуда којом је казна изречена постала правноснажна, а ако је условна осуда опозвана - од дана кад је одлука о опозивању постала правноснажна.

(2) Ако је актом амнестије или помиловања или одлуком суда по ванредном правном леку изречена казна смањена, време потребно за наступање застарелости одређује се према новој казни, али се ток застарелости рачуна од раније правноснажне пресуде.

(3) Застарелост не тече за време за које се по закону извршење казне не може предузети.

(4) Застарелост се прекида сваком радњом надлежног органа која се предузима ради извршења казне.

(5) Сваким прекидом застаривање почиње поново да тече.

(6) Застарелост извршења казне настаје у сваком случају кад протекне двоструко време које се по закону тражи за застарелост извршења казне.

(7) У случају наступања застарелости из става 6. овог члана започето извршење казне обуставља се.

(8) Одредбе ст. 2. до 5. овог члана сходно се примењују и на застарелост извршења мере безбедности.

Незастарелост кривичног гоњења и извршења казне

Члан 108.

Кривично гоњење и извршење казне не застаревају за кривична дела предвиђена у чл. 370. до 375. овог законика, као ни за кривична дела за која по ратификованим међународним уговорима застарелост не може да наступи.

ГЛАВА ЈЕДНАЕСТА

АМНЕСТИЈА И ПОМИЛОВАЊЕ

Амнестија

Члан 109.

(1) Лицима која су обухваћена актом амнестије даје се ослобођење од кривичног гоњења или потпуно или делимично ослобођење од извршења казне, замењује се изречена казна блажом казном, даје се рехабилитација или се укидају поједине или све правне последице осуде.

(2) Амнестијом се могу укинути следеће мере безбедности: забрана вршења позива, делатности и дужности, забрана управљања моторним возилом и протеривање странаца из земље.

Помиловање

Члан 110.

(1) Помиловањем се поименично одређеном лицу даје ослобођење од кривичног гоњења или потпуно или делимично ослобођење од извршења казне, замењује се изречена казна блажом казном или условном осудом, даје се рехабилитација, одређује краће трајање одређене правне последице осуде или се укидају поједине или све правне последице осуде.

(2) Помиловањем се може укинути или одредити краће трајање мере безбедности забрана вршења позива, делатности и дужности, забрана управљања моторним возилом и протеривање странца из земље.

Дејство амнестије и помиловања на права трећих лица

Члан 111.

Давањем амнестије или помиловања не дира се у права трећих лица која се заснивају на осуди.

ГЛАВА ДВАНАЕСТА

ЗНАЧЕЊЕ ИЗРАЗА

Значење израза у овом закону

Члан 112.

(1) Под територијом Србије подразумевају се сувоземна територија, водене површине унутар њених граница, као и ваздушни простор над њима.

(2) Под кривичним законодавством Србије подразумевају се овај законик као и све кривичноправне одредбе садржане у другим законима Србије.

(3) Службеним лицем сматра се:

1) лице које у државном органу врши службене дужности;

2) изабрано, именовано или постављено лице у државном органу, органу локалне самоуправе или лице које стално или повремено врши службене дужности или службене функције у тим органима;

3) лице у установи, предузећу или другом субјекту, којем је поверено вршење јавних овлашћења, које одлучује о правима, обавезама или интересима физичких или правних лица или о јавном интересу;

4) службеним лицем сматра се и лице којем је фактички поверено вршење појединих службених дужности или послова;

5) војно лице изузев кад су у питању одредбе Главе тридесет треће (Кривична дела против службене дужности) овог законика.

(4) Страним службеним лицем сматра се лице које је члан законодавног, извршног или судског органа стране државе, јавни функционер или службеник међународне организације и њених органа, судија и други функционер међународног суда.

(5) Одговорним лицем сматра се власник предузећа или другог субјекта привредног пословања или лице у предузећу, установи или другом субјекту којем је, с обзиром на његову функцију, уложена средства или на основу овлашћења, поверен одређени круг послова у управљању имовином, производњи или другој делатности или у вршењу надзора над њима или му је фактички поверено обављање појединих послова. Одговорним лицем сматра се и службено лице кад су у питању кривична дела код којих је као извршилац означено одговорно лице, а у овом закону нису предвиђена у глави о кривичним делима против службене дужности, односно као кривична дела службеног лица.

(6) Војним лицем сматра се професионални војник (професионални официр, професионални подофицир, официр по уговору, подофицир по уговору и војник по уговору), војник на одслужењу војног рока, студент војне академије, ученик војне школе, лице из резервног састава док се као војни обвезник налази на војној дужности и цивилно лице које врши одређену војну дужност.

(7) Кад је као извршилац одређених кривичних дела означено службено лице, одговорно лице или војно лице, лица наведена у ст. 3, 5. и 6. овог члана могу бити извршиоци тих дела, ако из обележја појединог дела или из појединог прописа не произилази да извршилац може бити само неко од тих лица.

(8) Дететом се сматра лице које није навршило четрнаест година.

(9) Малолетником се сматра лице које је навршило четрнаест година, а није навршило осамнаест година.

(10) Малолетним лицем сматра се лице које није навршило осамнаест година.

(11) Учиниоцем се сматрају извршилац, саизвршилац, подстрекач и помагач.

(12) Силом се сматра и примена хипнозе или омамљујућих средстава, с циљем да се неко против своје воље доведе у несвесно стање или онеспособи за отпор.

(13) Изборима се сматрају избори за Скупштину СЦГ, председника СЦГ, Народну скупштину Републике Србије, председника Републике Србије, органе локалне самоуправе и други избори који се расписују и врше на основу Устава и закона.

(14) Референдумом се сматра изјашњавање грађана на којем се одлучује о питањима за која је то утврђено Уставом или законом.

(15) Опојним дрогама сматрају се супстанце и препарати који су прописима заснованим на закону проглашени за опојне дроге.

(16) Покретном ствари се сматра и свака произведена или сакупљена енергија за давање светлости, топлоте или кретања, телефонски импулс, као и рачунарски податак и рачунарски програм.

(17) Рачунарским податком се сматра представљена информација, знање, чињеница, концепт или наредба који се уноси, обрађује или памти или је унет, обрађен или запамћен у рачунару или рачунарској мрежи.

(18) Рачунарском мрежом сматра се скуп међусобно повезаних рачунара који комуницирају размењујући податке.

(19) Рачунарским програмом сматра се уређени скуп наредби који служе за управљање радом рачунара, као и за решавање одређеног задатка помоћу рачунара.

(20) Рачунарски вирус је рачунарски програм или неки други скуп наредби унет у рачунар или рачунарску мрежу који је направљен да сам себе умножава и делује на друге програме или податке у рачунару или рачунарској мрежи додавањем тог програма или скупа наредби једном или више рачунарских програма или података.

(21) Субјектом привредног пословања сматра се предузеће, друго правно лице које обавља привредну делатност и предузетник. Правно лице које поред своје основне делатности обавља и привредну делатност сматра се субјектом привредног пословања само када врши ту делатност.

(22) Организована група је група коју чини најмање три лица која су се удружила ради вршења кривичних дела.

(23) Новац је метални и папирни новац или новац израђен од неког другог материјала који је на основу закона у оптицају у државама чланицама СЦГ или у страниј држави.

(24) Знацима за вредност сматрају се и страни знаци за вредност.

(25) Моторним возилом сматра се свако саобраћајно средство на моторни погон у сувоземном, воденом и ваздушном саобраћају.

(26) Исправом се сматра сваки предмет који је подобан или одређен да служи као доказ какве чињенице која има значај за правне односе, као и рачунарски податак.

(27) Спис, писмо, пошиљка и документ могу бити и у електронском облику.

(28) Чланом породице сматрају се и бивши супружници и њихова деца, као и родитељи бивших супружника.

(29) Израз "неће се казнити" значи да у том случају нема кривичног дела.

(30) Кад је радња кривичног дела одређена трајним глаголом сматра се да је дело учињено, ако је радња извршена једном или више пута.

(31) Скраћеница "СЦГ" означава државну заједницу Србија и Црна Гора, а скраћеница "Србија" Републику Србију.

ПОСЕБНИ ДЕО

ГЛАВА ТРИНАЕСТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЖИВОТА И ТЕЛА

Убиство

Члан 113.

Ко другог лиши живота, казниће се затвором од пет до петнаест година.

Тешко убиство

Члан 114.

Затвором најмање десет година или затвором од од тридесет до четрдесет година казниће се:

- 1) ко другог лиши живота на свиреп или подмукао начин;
- 2) ко другог лиши живота при безобзирном насилничком понашању;
- 3) ко другог лиши живота и при том са умишљајем доведе у опасност живот још неког лица;
- 4) ко другог лиши живота при извршењу кривичног дела разбојништва или разбојничке крађе;
- 5) ко другог лиши живота из користољубља, ради извршења или прикривања другог кривичног дела, из безобзирне освете или из других ниских побуда;
- 6) ко лиши живота службено или војно лице при вршењу службене дужности;
- 7) ко лиши живота дете или бремениту жену;
- 8) ко лиши живота члана своје породице којег је претходно злостављао;
- 9) ко са умишљајем лиши живота више лица, а не ради се о убиству на мах, убиству детета при порођају или убиству из самилости.

Убиство на мах

Члан 115.

Ко другог лиши живота на мах доведен без своје кривице у јаку раздраженост нападом, злостављањем или тешким вређањем од стране убијеног,

казниће се затвором од једне до осам година.

Убиство детета при порођају

Члан 116.

Мајка која лиши живота своје дете за време порођаја или непосредно после порођаја, док код ње траје поремећај изазван порођајем, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Лишење живота из самилости

Члан 117.

Ко лиши живота пунолетно лице из самилости због тешког здравственог стања у којем се то лице налази, а на његов озбиљан и изричит захтев,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Нехатно лишење живота

Члан 118.

Ко другог лиши живота из нехата,
казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Навођење на самоубиство и помагање у самоубиству

Члан 119.

(1) Ко наведе другог на самоубиство или му помогне у извршењу самоубиства, па ово буде извршено или покушано,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ко другом помогне у извршењу самоубиства под условима из члана 117. овог законика, па ово буде извршено или покушано,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(3) Ко дело из става 1. овог члана учини према малолетнику или према лицу које се налази у стању битно смањене урачунљивости,

казниће се затвором од две до десет година.

(4) Ако је дело из става 1. овог члана учињено према детету или према неурачунљивом лицу,

учинилац ће се казнити по члану 114. овог законика.

(5) Ко сурово или нечовечно поступа са лицем које се према њему налази у односу какве подређености или зависности, па оно услед таквог поступања изврши или покуша самоубиство које се може приписати нехату учиниоца,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Недозвољен прекид трудноће

Члан 120.

(1) Ко противно прописима о вршењу прекида трудноће бременитој жени са њеним пристанком изврши побачај, започне да врши побачај или јој помогне да изврши побачај,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ко се бави вршењем дела из става 1. овог члана,
казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ко бременитој жени без њеног пристанка, а ако је млађа од шеснаест година без њеног пристанка и без писане сагласности њеног родитеља, усвојиоца или стараоца, изврши или започне да врши побачај,

казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. до 3. овог члана наступила смрт, тешко нарушавање здравља или друга тешка телесна повреда жене над којом је вршен прекид трудноће,

учинилац ће се казнити за дело из ст. 1. и 2. овог члана затвором од једне до седам година, а за дело из става 3. овог члана затвором од две до дванаест година.

Тешка телесна повреда

Члан 121.

(1) Ко другог тешко телесно повреди или му здравље тешко наруши,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ко другог тешко телесно повреди или му здравље наруши тако тешко да је услед тога доведен у опасност живот повређеног или је уништен или трајно и у знатној мери оштећен или ослабљен неки важан део његовог тела или важан орган или је проузрокована трајна неспособност за рад повређеног или трајно и тешко нарушење његовог здравља или унакаженост,

казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт повређеног лица,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(4) Ко дело из ст. 1. и 2. овог члана учини из нехата,

казниће се затвором до три године.

(5) Ко дело из ст. 1. до 3. овог члана учини на мах, доведен без своје кривице у јаку раздраженост нападом, злостављањем или тешким вређањем од стране повређеног,

казниће се за дело из става 1. затвором до три године, за дело из става 2. затвором од три месеца до четири године, а за дело из става 3. затвором од шест месеци до пет година.

Лака телесна повреда

Члан 122.

(1) Ко другог лако телесно повреди или му здравље лако наруши, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је таква повреда нанесена оружјем, опасним оруђем или другим средством подобним да тело тешко повреди или здравље тешко наруши,

учинилац ће се казнити затвором до три године.

(3) Суд може учиниоцу дела из става 2. овог члана изрећи судску опомену, ако је учинилац био изазван непристојним или грубим понашањем оштећеног.

(4) Гоњење за дело из става 1. овог члана предузима се по приватној тужби.

Учествовање у тучи

Члан 123.

Ко учествује у тучи у којој је неко лишен живота или је другом нанесена тешка телесна повреда,

казниће се за само учествовање новчаном казном или затвором до три године.

Угрожавање опасним оруђем при тучи и свађи

Члан 124.

Ко се при тучи или свађи маши оружја, опасног оруђа или другог средства подобног да тело тешко повреди или здравље тешко наруши, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

Излагање опасности

Члан 125.

(1) Ко друго лице остави без помоћи у стању или приликама опасним за живот или здравље које је сам поузроковао, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступило тешко нарушење здравља или друга тешка телесна повреда остављеног лица, учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт остављеног лица, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Напуштање немоћног лица

Члан 126.

(1) Ко немоћно лице које му је поверено или о којем је иначе дужан да се стара остави без помоћи у стању или приликама опасним за живот или здравље, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступило тешко нарушење здравља или друга тешка телесна повреда остављеног лица, учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт остављеног лица, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Непружање помоћи

Члан 127.

(1) Ко не пружи помоћ лицу које се налази у непосредној опасности за живот иако је то могао учинити без опасности за себе или другог, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је услед непружања помоћи наступило тешко нарушење здравља или друга тешка телесна повреда лица које се налазило у непосредној опасности за живот, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до две године.

(3) Ако је услед непружања помоћи наступила смрт лица које се налазило у непосредној опасности за живот, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

ГЛАВА ЧЕТРНАЕСТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ СЛОБОДА И ПРАВА ЧОВЕКА И ГРАЂАНИНА

Повреда равноправности

Члан 128.

(1) Ко због националне или етничке припадности, раси или вероисповести или због одсуства те припадности или због разлика у погледу политичког или другог убеђења, пола, језика, образовања, друштвеног положаја, социјалног порекла, имовног стања или неког другог личног својства, другоме ускрати или ограничи права човека и грађанина утврђена Уставом, законима или другим прописима или општим актима или потврђеним међународним уговорима или му на основу ове разлике даје повластице или погодности,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

Повреда права употребе језика и писма

Члан 129.

Ко супротно прописима о употреби језика и писма народа или припадника мањинских националних и етничких заједница који живе у СЦГ ускрати или ограничи грађанину да при остваривању својих права или при обраћању органима или организацијама употреби језик или писмо којим се служи,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Повреда слободе изражавања националне или етничке припадности

Члан 130.

(1) Ко спречава другог да изражава своју националну или етничку припадност или културу,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко принуђава другог да се изјашњава о својој националној или етничкој припадности.

(3) Ако дело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице у вршењу службе,

казниће се затвором до три године.

Повреда слободе исповедања вере и вршења верских обреда

Члан 131.

(1) Ко спречава или ограничава слободу веровања или исповедања вере,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко спречава или омета вршење верских обреда.

(3) Ко принуђава другог да се изјашњава о свом верском уверењу,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(4) Службено лице које учини дело из ст. 1. до 3. овог члана,
казниће се затвором до три године.

Противправно лишење слободе

Члан 132.

(1) Ко другог противправно затвори, држи затвореног или му на други начин противправно одузме или ограничи слободу кретања,
казниће се затвором до три године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице злоупотребом свог положаја или овлашћења,
казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је противправно лишење слободе трајало дуже од тридесет дана или је вршено на свиреп начин или је лицу које је противправно лишено слободе услед тога тешко нарушено здравље или су наступиле друге тешке последице,
учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. и 3. овог члана наступила смрт лица које је противправно лишено слободе,
учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(5) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Повреда слободе кретања и настањивања

Члан 133.

(1) Ко противправно ускрати или ограничи грађанину Србије слободу кретања или настањивања на територији СЦГ,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе,
казниће се затвором до три године.

Отмица

Члан 134.

(1) Ко силом, претњом, обманом или на други начин одведе или задржи неко лице у намери да од њега или другог лица изнуди новац или какву другу имовинску корист или да њега или кога другог принуди да нешто учини, не учини или трпи,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ко ради оставарења циља отмице прети убиством или тешком телесном повредом отетом лицу,

казниће се затвором од три до дванаест година.

(3) Ако је отето лице задржано дуже од десет дана или је према њему поступано на свиреп начин или му је тешко нарушено здравље или су наступиле друге тешке последице или ко дело из става 1. овог члана учини према малолетном лицу,

учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. до 3. овог члана наступила смрт отетог лица или је дело извршено од стране организоване групе,

учинилац ће се казнити затвором од пет до осамнаест година.

Принуда

Члан 135.

(1) Ко другог силом или претњом принуди да нешто учини или не учини или трпи,

казниће се затвором до три године.

(2) Ко дело из става 1. овог члана учини на свиреп начин или претњом убиством или тешком телесном повредом или отмицом,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка телесна повреда или друге тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт принуђеног лица или је дело извршено од стране организоване групе,

учинилац ће се казнити затвором од три до дванаест година.

Измуђивање исказа

Члан 136.

(1) Службено лице које у вршењу службе употреби силу или претњу или друго недопуштено средство или недопуштен начин у намери да изнуди исказ или неку другу изјаву од окривљеног, сведока, вештака или другог лица,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је изнуђивање исказа или изјаве праћено тешким насиљем или ако су услед изнуђеног исказа наступиле нарочито тешке последице за окривљеног у кривичном поступку,
учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

Злостављање и мучење

Члан 137.

(1) Ко злоставља другог или према њему поступа на начин којим се вређа људско достојанство,
казниће се затвором до једне године.

(2) Ко применом силе, претње, или на други недозвољени начин другоме нанесе велики бол или тешке патње с циљем да од њега или од трећег лица добије признање, исказ или друго обавештење или да се он или неко треће лице застраши или незаконито казни, или то учини из друге побуде засноване на било каквом облику дискриминације,
казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако дело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице у вршењу службе,
казниће се за дело из става 1. затвором од три месеца до три године, а за дело из става 2. затвором од једне до осам година.

Угрожавање сигурности

Члан 138.

(1) Ко угрози сигурност неког лица претњом да ће напасти на живот или тело тог лица или њему блиског лица,
казниће се затвором до једне године.

(2) Ко дело из става 1. овог члана учини према више лица или ако је дело изазвало узнемиреност грађана или друге тешке последице,
казниће се затвором од три месеца до три године.

Нарушавање неповредивости стана

Члан 139.

(1) Ко неовлашћено продре у туђ стан или туђе затворене просторе или се на захтев овлашћеног лица из тог стана или простора не удаљи,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учинило службено лице у вршењу службе,
казниће се затвором до три године.

(3) За покушај дела из ст. 1. и 2. овог члана казниће се.

Противзаконито претресање

Члан 140.

Службено лице које у вршењу службе противзаконито врши претресање стана, просторија или лица,
казниће се затвором до три године.

Неовлашћено откривање тајне

Члан 141.

(1) Адвокат, лекар или друго лице које неовлашћено открије тајну коју је сазнало у вршењу свог позива,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Неће се казнити за дело из става 1. овог члана ко открије тајну у општем интересу или интересу другог лица, који је претежнији од интереса чувања тајне.

Повреда тајности писма и других пошиљки

Члан 142.

(1) Ко неовлашћено отвори туђе писмо, телеграм или какво друго затворено писмено или пошиљку или на други начин повреди њихову тајност или ко неовлашћено задржи, прикрије, уништи или другом преда туђе писмо, телеграм или другу пошиљку или ко повреди тајност електронске поште или другог средства за телекомуникацију,
казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко саопшти другом садржину коју је сазнао повредом тајности туђег писма, телеграма или каквог другог затвореног писмена или пошиљке или се том садржином послужи.

(3) Ако дело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице у вршењу службе,
казниће се затвором од шест месеци до три године.

Неовлашћено прислушкивање и снимање

Члан 143.

(1) Ко посебним уређајима неовлашћено прислушкује или снима разговор, изјаву или какво саопштење који му нису намењени,
казниће се новчаном казном или затвором од три месеца до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко омогући непозваном лицу да се упозна са разговором, изјавом или саопштењем који су неовлашћено прислушкивани, односно тонски снимани.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учинило службено лице у вршењу службе,
казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Неовлашћено фотографисање

Члан 144.

(1) Ко неовлашћено начини фотографски, филмски, видео или други снимак неког лица и тиме осетно задре у његов лични живот или ко такав снимак преда или показује трећем лицу или му на други начин омогући да се са њим упозна,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе,

казниће се затвором до три године.

Неовлашћено објављивање и приказивање туђег списка, портрета и снимка

Члан 145.

(1) Ко објави или прикаже спис, портрет, фотографију, филм или фонограм личног карактера без пристанка лица које је спис саставило или на кога се спис односи, односно без пристанка лица које је приказано на портрету, фотографији или филму или чији је глас снимљен на фонограму или без пристанка другог лица чији се пристанак по закону тражи и тиме осетно задре у лични живот тог лица,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе,

казниће се затвором до три године.

Неовлашћено прикупљање личних података

Члан 146.

(1) Ко податке о личности који се прикупљају, обрађују и користе на основу закона неовлашћено прибави, саопшти другом или употреби у сврху за коју нису намењени,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко противно закону прикупља податке о личности грађана или тако прикупљене податке користи.

(3) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе,

казниће се затвором до три године.

Повреда права на подношење правног средства

Члан 147.

(1) Ко спречи другог да користи право на подношење молбе, пријаве, тужбе, жалбе, приговора, другог правног средства, као и другог поднеска,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе,
казниће се затвором од три месеца до три године.

Повреда слободe говора и јавног иступања

Члан 148.

(1) Ко другом на противправан начин ускрати или ограничи слободу говора или јавног иступања,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе,
казниће се затвором до три године.

Спречавање штампања и растурања штампаних ствари и емитовање програма

Члан 149.

(1) Ко неовлашћено спречи или омета штампање, снимање, продају или растурање књига, часописа, новина, аудио и видео касета или других сличних штампаних или снимљених ствари,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко неовлашћено спречи или омета емитовање радио и телевизијског програма.

(3) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе,
казниће се затвором до три године.

Спречавање објављивања одговора и исправке

Члан 150.

Ко супротно правноснажној одлуци суда одбије или спречи објављивање одговора или исправке објављеног нетачног податка или обавештења којим се повређује нечије право или интерес,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Спречавање јавног скупа

Члан 151.

(1) Ко силом, претњом, обманом или на други начин спречи или омета јавни скуп који је организован у складу са законом, уколико нису остварена обележја неког другог тежег кривичног дела,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе,
казниће се затвором од три месеца до три године.

Спречавање политичког, синдикалног и другог организовања и деловања

Члан 152.

(1) Ко свесним кршењем закона или на други противправан начин спречи или омета политичко, синдикално или друго организовање или деловање грађана или деловање њихових политичких, синдикалних или других организација,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе,

казниће се затвором од три месеца до три године.

Гоњење за кривична дела против слобода и права човека и грађанина

Члан 153.

(1) Гоњење за дело из чл. 138. став 1, 139. став 1, 142. ст. 1. и 2, 143. ст. 1. и 2, 144. став 1, 145. став 1, 146. ст. 1. и 2. и 147. став 1. овог законика предузима се по приватној тужби.

(2) Гоњење за дело из чл. 141, 149. ст. 1. и 2, 150, 151. став 1. и 152. став 1. овог законика предузима се по предлогу.

ГЛАВА ПЕТНАЕСТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ИЗБОРНИХ ПРАВА

Повреда права кандидовања

Члан 154.

Ко кршењем закона или на други противправан начин спречи или омета кандидовање на изборима,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Повреда права гласања

Члан 155.

(1) Ко другог у намери да му онемогући вршење права гласања, противзаконито не упише у списак гласача, избрише из тог списка или га на други противправан начин спречи или омете да гласа,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко силом или претњом принуди другог да на изборима, гласању о опозиву или на референдуму врши или не врши право гласања или да гласа за или против одређеног кандидата односно предлога,

казниће се затвором од три месеца до три године.

Давање и примање мита у вези са гласањем

Члан 156.

(1) Ко другоме нуди, даје, обећа награду, поклон или какву другу корист да на изборима или референдуму гласа или не гласа или да гласа у корист или против одређеног лица односно предлога, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко захтева или прими поклон или какву другу корист да на изборима или референдуму гласа или не гласа или да гласа у корист или против одређеног лица односно предлога.

(3) Ако дело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора или друго лице у вршењу дужности у вези са гласањем, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(4) Поклон или друга корист одузеће се.

Злоупотреба права гласања

Члан 157.

(1) Ко на изборима или на референдуму гласа уместо другог лица под његовим именом или на истом гласању гласа више од једанпут или користи више од једног гласачког листића, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Члан бирачког одбора који омогући другоме да изврши дело из става 1. овог члана, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Састављање нетачних бирачких спискова

Члан 158.

Ко у намери утицања на резултате избора или на референдуму, сачини нетачан бирачки списак, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

Спречавање одржавања гласања

Члан 159.

(1) Ко силом, претњом или на други противправан начин спречи одржавање гласања на бирачком месту, казниће се затвором до три године.

(2) Ко омета гласање изазивањем нереди на бирачком месту услед чега гласање буде прекинуто, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Повреда тајности гласања

Члан 160.

(1) Ко на изборима или референдуму повреди тајност гласања, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора или друго лице у вршењу дужности у вези са гласањем, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Фалсификовање резултата гласања

Члан 161.

Члан органа за спровођење избора или референдума или друго лице које врши дужности у вези са гласањем, који додавањем или одузимањем гласачких листића или гласова при пребројавању или на други начин измени број гласачких листића или гласова или објави неистинит резултат гласања, казниће се новчаном казном или затвором од једне до три године.

Уништавање докумената о гласању

Члан 162.

(1) Ко уништи, оштети, одузме или прикрије гласачки листић или неки други документ о гласању на изборима или на референдуму, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора или друго лице у вршењу дужности у вези са гласањем, казниће се затвором од три месеца до три године.

ГЛАВА ШЕСНАЕСТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ПРАВА ПО ОСНОВУ РАДА

Повреда права по основу рада и права из социјалног осигурања

Члан 163.

Ко се свесно не придржава закона или других прописа, колективних уговора и других општих аката о правима по основу рада и о посебној заштити на раду омладине, жена и инвалида или о правима из социјалног осигурања и тиме другом ускрати или ограничи право које му припада,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Повреда права при запошљавању и за време незапослености

Члан 164.

(1) Ко свесним кршењем прописа или на други противправан начин ускрати или ограничи право грађана на слободно запошљавање на територији Србије под једнаким условима,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко се свесно не придржава закона или других прописа или општих аката о правима грађана за време незапослености и тиме незапосленом лицу ускрати или ограничи право које му припада.

Повреда права на управљање

Члан 165.

(1) Ко силом, претњом, свесним кршењем прописа или на други противправан начин спречи или омета одлучивање органа управљања или члана органа управљања да учествује у раду и одлучивању у том органу,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учинило службено или одговорно лице злоупотребом положаја или овлашћења,
казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Повреда права на штрајк

Члан 166.

(1) Ко силом, претњом или на други противправан начин спречи или омета запослене да, у складу са законом, организују штрајк, учествују у њему или на други начин остварују право на штрајк,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се послодавац или одговорно лице који отпусти једног или више запослених са посла због њиховог учешћа у штрајку који је организован у складу са законом или према њима примени друге мере којима се повређују њихова права из рада.

Злоупотреба права на штрајк

Члан 167.

Ко организује или води штрајк супротно закону или другим прописима и тиме доведе у опасност живот или здравље људи или имовину већег обима или ако су услед тога наступиле друге тешке последице, уколико тиме нису остварена обележја неког другог кривичног дела,
казниће се затвором до три године.

Злоупотреба права из социјалног осигурања

Члан 168.

Ко симулирањем или проузроковањем болести или неспособности за рад или на други противправан начин постигне да му се призна неко право из социјалног осигурања које му по закону или другим прописима или општим актима не припада, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Непредузимање мера заштите на раду

Члан 169.

(1) Лице одговорно за предузимање мера заштите на раду које се свесно не придржава закона или других прописа или општих аката о мерама заштите на раду услед чега може наступити опасност за живот или здравље запослених,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако изрекне условну осуду, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року поступи по прописима о мерама заштите на раду.

ГЛАВА СЕДАМНАЕСТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЧАСТИ И УГЛЕДА

Увреда

Члан 170.

(1) Ко увреди другог, казниће се новчаном казном од двадесет до сто дневних износа или новчаном казном од четрдесет хиљада до двеста хиљада динара.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено путем штампе, радија, телевизије или сличних средстава или на јавном скупу, учинилац ће се казнити новчаном казном од осамдесет до двестачетрдесет дневних износа или новчаном казном од стопедесет хиљада до четристопедесет хиљада динара.

(3) Ако је увређени увреду узвратио, суд може обе или једну страну казнити или ослободити од казне.

(4) Неће се казнити за дело из ст. 1. до 3. овог члана учинилац, ако је излагање дато у оквиру озбиљне критике у научном, књижевном или уметничком делу, у вршењу службене дужности, новинарског позива, политичке делатности, у одбрани неког права или заштити оправданих интереса, ако се из начина изражавања или из других околности види да то није учинио у намери омаловажавања.

Клевета

Члан 171.

(1) Ко за другог износи или проноси штогод неистинито што може шкодити његовој части или угледу,
казниће се новчаном казном од педесет до двеста дневних износа или новчаном казном од сто хиљада до четресто хиљада динара.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено путем штампе, радија, телевизије или сличних средстава или на јавном скупу, учинилац ће се казнити новчаном казном.

(3) Ако је оно што се неистинито износи или проноси довело до тешких последица за оштећеног,
учинилац ће се казнити новчаном казном од стодвадесет до тристашездесет дневних износа или новчаном казном од петсто хиљада до милион динара.

Изношење личних и породичних прилика

Члан 172.

(1) Ко износи или проноси штогод из личног или породичног живота неког лица што може шкодити његовој части или угледу,
казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено путем штампе, радија, телевизије или сличних средстава или на јавном скупу, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако је оно што се износи или проноси довело или могло довести до тешких последица за оштећеног,
учинилац ће се казнити затвором до три године.

(4) За изношење или проношење личних или породичних прилика које је учињено у вршењу службене дужности, новинарског позива, одбрани неког права или при заштити оправданих интереса, учинилац се неће казнити, ако докаже истинитост свог тврђења или ако докаже да је имао основаног разлога да поверује у истинитост оног што је износио или проносио.

(5) Истинитост или неистинитост оног што се износи или проноси из личног или породичног живота неког лица не може се доказивати, осим у случајевима из става 4. овог члана.

Повреда угледа СЦГ и државе чланице

Члан 173.

Ко јавно изложи порузи СЦГ или њену државу чланицу, њихову заставу, грб или химну,
казниће се новачном казном или затвором до три месеца.

Повреда угледа народа, националних и етничких група СЦГ

Члан 174.

Ко јавно изложи порузи народ, националну или етничку групу који живе у СЦГ, казниће се новчаном казном или затвором до три месеца.

Повреда угледа стране државе или међународне организације

Члан 175.

(1) Ко јавно изложи порузи страну државу, њену заставу, грб или химну, казниће се новчаном казном или затвором до три месеца.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко јавно изложи порузи Организацију уједињених нација, Међународни црвени крст или другу међународну организацију чија је СЦГ или Србија члан.

Некажњавање за кривична дела из чл. 173. до 175.

Члан 176.

Неће се казнити за дело из чл. 173. до 175. овог законика учинилац ако је излагање дато у оквиру озбиљне критике у научном, књижевном или уметничком делу, у извршавању службене дужности, новинарског позива, политичке делатности, у одбрани неког права или заштите оправданих интереса, ако се из начина изражавања или из других околности види да то није учинио у намери омаловажавања или ако докаже истинитост свог тврђења или да је имао основаног разлога да поверује у истинитост онога што је износио или проносио.

Гоњење за кривична дела против части и угледа

Члан 177.

(1) Гоњење за дело из чл. 170. до 172. овог законика предузима се по приватној тужби.

(2) Ако су дела из чл. 170. до 172. овог законика учињена према умрлом лицу, гоњење се предузима по приватној тужби брачног друга или лица које је са умрлим живело у трајној ванбрачној заједници, сродника у правој линији, усвојιοца, усвојеника, брата или сестре умрлог лица.

(3) Гоњење за кривично дело из члана 175. овог законика предузима се по одобрењу републичког јавног тужиоца.

ГЛАВА ОСАМНАЕСТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ПОЛНЕ СЛОБОДЕ

Силовање

Члан 178.

(1) Ко принуди другог на обљубу или са њом изједначен чин употребом силе или претњом да ће непосредно напасти на живот или тело тог или њему блиског лица,

казниће се затвором од две до десет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено претњом да ће се за то или њему блиско лице открити нешто што би шкодило његовој части или угледу или претњом другим тешким злом,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка телесна повреда лица према којем је дело извршено или ако је дело извршено од стране више лица или на нарочито свиреп или нарочито понижавајући начин или према малолетнику или је дело имало за последицу трудноћу,

учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт лица према којем је дело извршено или је дело учињено према детету,

учинилац ће се казнити затвором од пет до осамнаест година.

Обљуба над немоћним лицем

Члан 179.

(1) Ко над другим изврши обљубу или са њом изједначен чин искористивши душевно обољење, заостали душевни развој, другу душевну поремећеност, немоћ или какво друго стање тог лица услед којег оно није способно за отпор,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила тешка телесна повреда немоћног лица или ако је дело извршено од стране више лица или на нарочито свиреп или нарочито понижавајући начин или је учињено према малолетнику или је дело имало за последицу трудноћу,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт лица према којем је дело извршено или ако је дело учињено према детету,

учинилац ће се казнити затвором од пет до осамнаест година.

Обљуба са дететом

Члан 180.

(1) Ко изврши обљубу или са њом изједначен чин са дететом, казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила тешка телесна повреда детета према којем је дело извршено или је дело извршено од стране више лица или је дело имало за последицу трудноћу, учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт детета, учинилац ће се казнити затвором од пет до осамнаест година.

(4) Неће се казнити за дело из става 1. овог члана учинилац, ако између њега и детета не постоји значајнија разлика у њиховој душевној и телесној зрелости.

Обљуба злоупотребом положаја

Члан 181.

(1) Ко злоупотребом свог положаја наведе на обљубу или са њом изједначен чин лице које се према њему налази у односу какве подређености или зависности, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Наставник, васпитач, старалац, усвојилац, родитељ, очух, маћеха или друго лице које злоупотребом свог положаја или овлашћења изврши обљубу или са њом изједначен чин са малолетником који му је поверен ради учења, васпитавања, старања или неге, казниће се затвором од једне до десет година.

(3) Ако је дело из става 2. овог члана учињено према детету, учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(4) Ако је дело из ст. 1. до 3. овог члана имало за последицу трудноћу, учинилац ће се казнити за дело из става 1. затвором од шест месеци до пет година, за дело из става 2. затвором од две до дванаест година, а за дело из става 3. затвором од три до петнаест година.

(5) Ако је услед дела из става 3. овог члана наступила смрт детета, учинилац ће се казнити затвором од пет до осамнаест година.

Недозвољене полне радње

Члан 182.

(1) Ко под условима из чл. 178. ст. 1. и 2, 179. став 1, 180. став 1. и 181. ст. 1. до 3. овог законика изврши неку другу полну радњу, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила тешка телесна повреда лица према којем је дело извршено или ако је дело извршено од стране више лица или на нарочито свиреп или нарочито понижавајући начин, учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт лица према којем је дело извршено, учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

Подвођење и омогућавање вршења полног односа

Члан 183.

(1) Ко подведе малолетно лице ради вршења обљубе, са њом изједначеног чина или друге полне радње, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ко омогућава вршење обљубе, са њом изједначеног чина или друге полне радње са малолетним лицем, казниће се затвором до три године.

Посредовање у вршењу проституције

Члан 184.

(1) Ко наводи или подстиче другог на проституцију или учествује у предаји неког лица другоме ради вршења проституције или ко путем средстава јавног информисања и других сличних средстава пропагира или рекламира проституцију, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана извршено према малолетном лицу, учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

Приказивање порнографског материјала и искоришћавање деце за порнографију

Члан 185.

(1) Ко детету прода, прикаже или јавним излагањем или на други начин учини доступним текстове, слике, аудио-визуелне или друге предмете порнографске садржине или му прикаже порнографску представу, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ко искористи дете за производњу слика, аудио-визуелних или других предмета порнографске садржине или за порнографску представу, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ко продаје, приказује, јавно излаже или електронски или на други начин чини доступним слике, аудио-визуелне или друге предмете порнографске садржине настале извршењем дела из става 2. овог члана, казниће се затвором до две године.

(4) Предмети из ст. 1. до 3. овог члана одузеће се.

Гоњење за кривична дела против полне слободе

Члан 186.

Гоњење за кривична дела из чл. 178. и 179. овог законика учињена према брачном другу и за кривично дело из члана 182. став 1. предузима се по предлогу.

ГЛАВА ДЕВЕТНАЕСТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ БРАКА И ПОРОДИЦЕ

Двобрачност

Члан 187.

(1) Ко закључи нови брак иако се већ налази у браку, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко закључи брак са лицем за које зна да се налази у браку.

Закључење ништавог брака

Члан 188.

(1) Ко при закључењу брака прикрије од друге стране неку чињеницу због које је брак ништав или другу страну доведе у заблуду или одржава у заблуди о тој чињеници, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Гоњење се може предузети само ако је тако закључен брак поништен из разлога наведених у ставу 1. овог члана.

Омогућавање закључења недозвољеног брака

Члан 189.

Службено лице овлашћено за закључење брака које у вршењу своје службене дужности свесно дозволи да се закључи брак који је по закону забрањен или ништав, казниће се затвором од три месеца до три године.

Ванбрачна заједница са малолетником

Члан 190.

(1) Пунолетно лице које живи у ванбрачној заједници са малолетником, казниће се затвором до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и родитељ, усвојилац или старалац који малолетнику омогући да живи у ванбрачној заједници са пунолетним лицем или га на то наведе.

(3) Ако је дело из става 2. овог члана учињено из користољубља, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(4) Ако се брак закључи, гоњење се неће предузети, а ако је предузето, обуставиће се.

Одузимање малолетног лица

Члан 191.

(1) Ко малолетно лице противправно задржи или одузме од родитеља, усвојиоца, староца или другог лица, односно установе, којима је оно поверено или онемогућава извршење одлуке којом је малолетно лице поверено одређеном лицу,
казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ко онемогућава извршење одлуке надлежног органа којом је одређен начин одржавања личних односа малолетног лица са родитељем или другим сродником,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из користољубља или других ниских побуда или је услед дела теже угрожено здравље, васпитање или школовање малолетног лица,
учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

(4) Учиниоца дела из ст. 1. и 3. овог члана који добровољно преда малолетно лице лицу или установи којој је оно поверено или омогући извршење одлуке о поверавању малолетног лица, суд може ослободити од казне.

(5) Ако изрекне условну осуду за дело из ст. 1. до 3. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року преда малолетно лице лицу или установи којој је малолетно лице поверено или омогући извршење одлуке којом је малолетно лице поверено одређеном лицу или установи, односно одлуке којом је одређен начин одржавања личних односа малолетног лица са родитељем или другим сродником.

Промена породичног стања

Члан 192.

(1) Ко подметањем, заменом или на други начин промени породично стање детета,
казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ко заменом или на други начин из нехата промени породично стање детета,
казниће се затвором до једне године.

(3) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Запуштање и злостављање малолетног лица

Члан 193.

(1) Родитељ, усвојилац, старалац или друго лице које грубим занемаривањем своје дужности збрињавања и васпитавања запустити малолетно лице о којем је дужно да се стара,
казниће се затвором до три године.

(2) Родитељ, усвојилац, старалац или друго лице које злоставља малолетно лице или га принуђава на претеран рад или рад који не одговара узрасту малолетног лица или на просјачење или га из користољубља наводи на вршење других радњи које су штетне за његов развој,
казниће се затвором од три месеца до пет година.

Насиље у породици

Члан 194.

(1) Ко применом насиља, претњом да ће напасти на живот или тело, дрским или безобзирним понашањем угрожава спокојство, телесни интегритет или душевно стање члана своје породице,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана коришћено оружје, опасно оруђе или друго средство подобно да тело тешко повреди или здравље тешко наруши,
учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка телесна повреда или тешко нарушавање здравља или су учињена према малолетном лицу,
учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт члана породице,
учинилац ће се казнити затвором од три до дванаест година.

(5) Ко прекрши мере заштите од насиља у породици које му је суд одредио на основу закона,
казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

Недавање издржавања

Члан 195.

(1) Ко не даје издржавање за лице које је по закону дужан да издржава, а та дужност је утврђена извршном судском одлуком или извршним поравнањем пред судом или другим надлежним органом, у износу и на начин како је то одлуком односно поравнањем утврђено,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Неће се казнити учинилац дела из става 1. овог члана, ако из оправданих разлога није давао издржавање.

(3) Ако су услед дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице за издржавано лице,
учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

(4) Ако изрекне условну осуду, суд може одредити обавезу учиниоцу да измири доспеле обавезе и да уредно даје издржавање.

Кршење породичних обавеза

Члан 196.

(1) Ко кршењем законом утврђених породичних обавеза остави у тешком положају члана породице који није у стању да се сам о себи стара,
казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступило тешко нарушавање здравља члана породице,
учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт члана породице,
учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако изрекне условну осуду за дело из ст. 1. и 2. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да извршава своје законом утврђене породичне обавезе.

Родоскрвњење

Члан 197.

Пунолетно лице које изврши обљубу или са њом изједначен полни чин са малолетним сродником по крви у правој линији или са малолетним братом, односно сестром,
казниће се затвором до три године.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ

Повреда моралних права аутора и интерпретатора

Члан 198.

(1) Ко под својим именом или именом другог у целини или делимично објави, стави у промет примерке туђег ауторског дела или интерпретације, или на други начин јавно саопшти туђе ауторско дело или интерпретацију,
казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ко без дозволе аутора измени или преради туђе ауторско дело или измени туђу снимљену интерпретацију, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ко ставља у промет примерке туђег ауторског дела или интерпретације на начин којим се вређа част или углед аутора или извођача, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(4) Предмети из ст. 1. до 3. овог члана одузеће се.

(5) Гоњење за дело из става 2. овог члана предузима се по предлогу, а за дело из става 3. овог члана по приватној тужби.

Неовлашћено искоришћавање ауторског дела или предмета сродног права

Члан 199.

(1) Ко неовлашћено објави, снимити, умножи, или на други начин јавно саопшти у целини или делимично ауторско дело, интерпретацију, фонограм, видеограм, емисију, рачунарски програм или базу података, казниће се затвором до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко стави у промет или у намери стављања у промет неовлашћено држи умножене или неовлашћено стављене у промет примерке ауторског дела, интерпретације, фонограма, видеограма, емисије, рачунарског програма или базе података,

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено у намери прибављања имовинске користи за себе или другог, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

(4) Ко произведе, увезе, стави у промет, прода, да у закуп, рекламира у циљу продаје или давања у закуп или држи у комерцијалне сврхе уређаје или средства чија је основна или претежна намена уклањање, заобилажење или осујећивање технолошких мера намењених спречавању повреда ауторских и сродних права, или ко такве уређаје или средства користи у циљу повреде ауторског или сродног права, казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

(5) Предмети из ст. 1. до 4. овог члана одузеће се и уништити.

Неовлашћено уклањање или мењање електронске информације о ауторском и сродним правима

Члан 200.

(1) Ко неовлашћено уклони или измени електронску информацију о ауторском или сродном праву, или стави у промет, увезе, извезе, емитује или на други начин јавно саопшти ауторско дело или предмет сродноправне заштите са којег је електронска информација о правима неовлашћено уклоњена или измењена, казниће се новчаном казном и затвором до три године.

(2) Предмети из става 1. одузеће се и уништити.

Повреда проналазачког права

Члан 201.

(1) Ко неовлашћено производи, увози, извози, нуди ради стављања у промет, ставља у промет, складишти или користи у привредном промету производ или поступак заштићен патентом, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист или проузрокована штета у износу који прелази милион динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ко неовлашћено објави или на други начин учини доступним суштину туђег пријављеног проналазачког права пре него што је овај проналазач објављен на начин утврђен законом, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(4) Ко неовлашћено поднесе пријаву патента или у пријави не наведе или лажно наведе проналазача, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(5) Предмети из ст. 1. и 2. одузеће се и уништити.

Неовлашћено коришћење туђег дизајна

Члан 202.

(1) Ко на свом производу у промету неовлашћено употреби, у целости или делимично, туђи пријављени, односно заштићени дизајн производа, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ко неовлашћено објави или на други начин учини доступним јавности предмет пријаве туђег дизајна пре него што је објављен на начин утврђен законом, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Производи из става 1. овог члана одузеће се.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ПРВА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ИМОВИНЕ

Крађа

Члан 203.

(1) Ко туђу покретну ствар одузме другом у намери да њеним присвајањем себи или другом прибави противправну имовинску корист, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Тешка крађа

Члан 204.

(1) Учинилац дела крађе (члан 203) казниће се затвором од једне до осам година, ако је крађа извршена:

1) обијањем или проваљивањем затворених зграда, соба, касе, ормана или других затворених простора или другим савлађивањем већих препрека;

2) од стране више лица;

3) на нарочито опасан или нарочито дрзак начин;

4) од стране лица које је при себи имало какво оружје или опасно оруђе ради напада или одбране;

5) за време пожара, поплаве, земљотреса или другог удеса;

6) искоришћавањем беспомоћности или другог тешког стања неког лица.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и учинилац дела крађе ако вредност украдених ствари прелази износ од четрестопедесет хиљада динара или украдена ствар представља културно или природно добро.

(3) Ако вредност украдених ствари прелази износ од милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

Разбојничка крађа

Члан 205.

(1) Ко је на делу крађе (члан 203) затечен, па у намери да украдену ствар задржи, употреби силу против неког лица или претњу да ће непосредно напасти на живот или тело, казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ако вредност украдених ствари прелази износ од милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(3) Ако је дело из ст. 1. до 3. овог члана учињено од стране више лица или је неком лицу са умишљајем нанесена тешка телесна повреда, учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

Разбојништво

Члан 206.

(1) Ко употребом силе против неког лица или претњом да ће непосредно напасти на живот или тело одузме туђу покретну ствар у намери да њеним присвајањем себи или другом прибави противправну имовинску корист, казниће се затвором од две до десет година.

(2) Ако вредност одузетих ствари прелази износ од милион и петсто хиљада динара,
учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено од стране више лица или је неком лицу са умишљајем нанесена тешка телесна повреда,
учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(4) Ако вредност украдених ствари из става 1. овог члана не прелази износ од десет хиљада динара, а учинилац је ишао за тим да прибави малу имовинску корист,
учинилац ће се казнити затвором до три године.

(5) За покушај дела из става 4. овог члана казниће се.

Утаја

Члан 207.

(1) Ко у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист, присвоји туђу покретну ствар која му је поверена,
казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини старалац,
казниће се затвором од три месеца до три године.

(3) Ако вредност утајених ствари прелази износ од четрестопедесет хиљада динара,
учинилац ће се казнити затвором од једне до шест година.

(4) Ако вредност утајених ствари прелази износ од милион и петсто хиљада динара или утајена ствар представља културно добро,
учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(5) Ко туђу покретну ствар коју је нашао или до које је случајно дошао противправно присвоји у намери да себи или другом прибави имовинску корист,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(6) За дела из ст. 1. и 5. овог члана, ако су утајене ствари у својини грађана, гоњење се предузима по предлогу.

Превара

Члан 208.

(1) Ко у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист доведе кога лажним приказивањем или прикривањем чињеница у заблуду или га одржава у заблуди и тиме га наведе да овај на штету своје или туђе имовине нешто учини или не учини,
казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ко дело из става 1. овог члана учини само у намери да другог оштети,
казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(3) Ако је делом из ст. 1. и 2. овог члана прибављена имовинска корист или је нанета штета у износу који прелази четрестопедесет хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако је делом из ст. 1. и 2. овог члана прибављена имовинска корист или је нанета штета у износу који прелази милион и петсто хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

Неосновано добијање и коришћење кредита и друге погодности

Члан 209.

(1) Ко лажним приказивањем чињеница или њиховим прикривањем добије за себе или другог кредит, субвенцију или другу погодност иако за то не испуњава прописане услове,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ко добијени кредит, субвенцију или другу погодност искористи за другу намену од оне за коју му је кредит, субвенција или друга погодност одобрена,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) За дело из ст. 1. и 2. овог члана, казниће се прописаном казном и одговорно лице у предузећу или другом субјекту привредног пословања ако су кредит, субвенција или друга погодност прибављени за предузеће или други субјект привредног пословања или ако су коришћени за друге намене од стране тих субјеката.

Ситна крађа, утаја и превара

Члан 210.

(1) Ко учини ситну крађу, утају или превару, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Крађа, утаја и превара сматрају се ситном, ако вредност украдене или утајене ствари, односно штета проузрокована преваром не прелази износ од петнаест хиљада динара, а учинилац је ишао за тим да прибави малу имовинску корист, односно да проузрокује малу штету.

(3) За дело из става 1. овог члана, ако је извршено на штету имовине грађана, гоњење се предузима по приватној тужби.

Одузимање туђе ствари

Члан 211.

(1) Ко без намере прибављања имовинске користи противправно одузме туђу покретну ствар,

казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ако вредност одузете ствари прелази износ од милион и петсто хиљада динара или ствар представља културно добро, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

(3) За дело из ст. 1. и 2. овог члана, ако је одузета ствар у својини грађана, гоњење се предузима по приватној тужби.

Уништење и оштећење туђе ствари

Члан 212.

(1) Ко уништи, оштети или учини неупотребљивом туђу ствар, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана проузрокована штета у износу који прелази четрестопедесет хиљада динара, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до две године.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана проузрокована штета у износу који прелази милион и петсто хиљада динара или је дело учињено према културном добру, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(4) За дело из ст. 1. до 3. овог члана, ако је оштећена ствар у својини грађана, гоњење се предузима по приватној тужби.

Неовлашћено коришћење туђег возила

Члан 213.

(1) Ко без пристанка овлашћеног лица користи туђе моторно возило, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено проваљивањем или обијањем моторног возила, или употребом силе или претње, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

(3) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Изнуда

Члан 214.

(1) Ко у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист, силом или претњом принуди другог да нешто учини или не учини на штету своје или туђе имовине, казниће се затвором од једне до осам година.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази четрестопедесет хиљада динара, учинилац ће се казнити од две до десет година.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(4) Ко се бави вршењем дела из ст. 1. до 3. овог члана или је дело извршено од стране организоване групе, казниће се затвором од три до петнаест година.

Уцена

Члан 215.

(1) Ко у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист запрети другом да ће против њега или њему блиског лица открити нешто што би њиховој части или угледу шкодило и тиме га принуди да нешто учини или не учини на штету своје или туђе имовине, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази четристопедесет хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

(4) Ко се бави вршењем дела из ст. 1. до 3. овог члана или је дело извршено од стране организоване групе, казниће се затвором од две до дванаест година.

Злоупотреба поверења

Члан 216.

(1) Ко заступајући имовинске интересе неког лица или старајући се о његовој имовини злоупотреби дата му овлашћења у намери да тиме себи или другом прибави имовинску корист или да оштети лице чије имовинске интересе заступа или о чијој се имовини стара, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист или проузрокована штета у износу који прелази четристопедесет хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до шест година.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист или проузрокована штета у износу који прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако дело из ст. 1. до 3. овог члана учини старалац или адвокат, казниће се за дело из става 1. затвором од шест месеци до пет година, за дело из става 2. затвором од једне до осам година, а за дело из става 3. затвором од две до десет година.

Зеленаштво

Члан 217.

(1) Ко за давање новца или других потрошних ствари на зајам неком лицу прими или уговори за себе или другог несразмерну имовинску корист, искоришћавајући тешко имовинско стање, тешке прилике, нужду, лакомисленост или недовољну способност за расуђивање оштећеног, казниће се затвором до три године и новчаном казном.

(2) Ако су услед дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице за оштећеног или је учинилац прибавио имовинску корист у износу који прелази четристопедесет хиљада динара, казниће се затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година и новчаном казном.

(4) За дело из става из става 1. овог члана гоњење се предузима по предлогу.

Противправно заузимање земљишта

Члан 218.

(1) Ко противправно заузме туђе земљиште, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је заузето земљиште део заштитне шуме, националног парка или другог земљишта са посебном наменом, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

(3) За дело из става 1. овог члана гоњење се предузима по приватној тужби.

Противправно усељење

Члан 219.

(1) Ко се неовлашћено усели у туђу зграду, стан, пословне или друге просторије, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако изрекне условну осуду за дело из става 1. овог члана, суд може наложити обавезу учиниоцу да у одређеном року напусти и испразни просторије у које се неовлашћено уселио.

(3) За дело из става 1. овог члана гоњење се предузима по приватној тужби.

Оштећење туђих права

Члан 220.

(1) Ко у намери да осујети остварење права на ствари отуђи, уништи, оштети или одузме своју ствар на којој други има заложно право или право уживања и тиме га оштети,

казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко у намери да осујети измирење повериоца у току принудног извршења отуђи, уништи, оштети или сакрије делове своје имовине и тиме оштети повериоца.

(3) За дела из ст. 1. и 2 овог члана, ако су оштећени грађани, гоњење се предузима по приватној тужби.

Прикривање

Члан 221.

(1) Ко ствар за коју зна да је прибављена кривичним делом или оно што је за њу добијено продајом или заменом прикрива, протура, купује, прима у залогу или на други начин прибавља,

казниће се новчаном казном или затвором до три године, с тим да казна не може бити већа од казне прописане за дело којим је ствар прибављена.

(2) Ко дело из става 1. овог члана учини, а могао је и био дужан да зна да је ствар прибављена кривичним делом,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако се учинилац бави вршењем кривичног дела из става 1. овог члана или је дело извршено од стране организоване групе или вредност прикриваних ствари прелази износ од милион и петсто хиљада динара,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Гоњење у случају када је учинилац у блиском односу са оштећеним

Члан 222.

За кривична дела из чл. 203, 204, 208, 213, 216. ст. 1. до 3. и 221. овог законика, ако су учињена према брачном другу, лицу са којим оштећени живи у трајној ванбрачној заједници, сроднику по крви у правој линији, брату или сестри, усвојоцу или усвојенику или другим лицима са којима учинилац живи у заједничком домаћинству, гоњење се предузима по приватној тужби.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ДРУГА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ПРИВРЕДЕ

Фалсификовање новца

Члан 223.

(1) Ко направи лажан новац у намери да га стави у оптицај као прави или ко у истој намери преиначи прави новац, казниће се затвором од две до дванаест година.

(2) Ко прибавља лажан новац у намери да га стави у оптицај као прави или ко лажан новац ставља у оптицај, казниће се затвором од једне до десет година.

(3) Ако је делом из ст. 1. и 2. овог члана направљен, преиначен, стављен у промет или прибављен лажан новац у износу који прелази милион и петсто хиљада динара, односно одговарајући износ у страном новцу, учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

(4) Ко лажан новац који је примио као прави, па сазнавши да је лажан, стави у оптицај или ко зна да је начињен лажан новац или да је лажан новац стављен у оптицај, па то не пријави, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(5) Лажан новац одузеће се.

Фалсификовање хартија од вредности

Члан 224.

(1) Ко направи лажне хартије од вредности или преиначи праве хартије од вредности у намери да их употреби као праве или да их другом да на употребу или ко такве лажне хартије употреби као праве или их у тој намери прибави, казниће се затвором од једне до пет година.

(2) Ако укупан износ на који гласе фалсификоване хартије од вредности из става 1. овог члана прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

(3) Ко лажне хартије од вредности које је примио као праве, па сазнавши да су лажне, стави у промет, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(4) Лажне хартије од вредности одузеће се.

Фалсификовање и злоупотреба платних картица

Члан 225.

(1) Ко направи лажну платну картицу или ко преиначи праву платну картицу у намери да је употреби као праву или ко такву лажну картицу употреби као праву,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је учинилац дела из става 1. овог члана употребом картице прибавио противправну имовинску корист,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је учинилац дела из става 1. овог члана прибавио противправну имовинску корист у износу који прелази милион и петсто хиљада динара,

казниће се затвором од две до десет година.

(4) Казном из ст. 2. и 3. овог члана казниће се и учинилац који то дело учини неовлашћеном употребом туђе картице.

(5) Ко набави лажну платну картицу у намери да је употреби као праву или ко прибавља податке у намери да их искористи за прављење лажне платне картице,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(6) Лажне платне картице одузеће се.

Фалсификовање знакова за вредност

Члан 226.

(1) Ко направи лажне или преиначи праве знакове за вредност у намери да их употреби као праве или да их другом да на употребу или ко такве лажне знакове употреби као праве или их у тој намери прибави,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако укупна вредност знакова из става 1. овог члана прелази износ од милион и петсто хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ко одстрањивањем жига којим се знаци за вредност поништавају или којим другим начином иде за тим да ради поновне употребе овим знацима да изглед као да нису употребљени или ко употребљене знакове поново употреби или прода као да важе,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(4) Лажни знакови за вредност одузеће се.

Прављење, набављање и давање другом средстава за фалсификовање

Члан 227.

(1) Ко прави, набавља, продаје или даје другом на употребу средства за прављење лажног новца или лажних хартија од вредности, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ко прави, набавља, продаје или даје другом на употребу средства за прављење лажних платних картица или лажних знакова за вредност, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(3) Средства из ст. 1. и 2. овог члана одузеће се.

Издавање чека и коришћење платних картица без покрића

Члан 228.

(1) Ко користи дебитну платну картицу за коју нема покриће или користи кредитну платну картицу за коју не обезбеђује покриће у уговореном року, па тиме себи или другоме прибави противправну имовинску корист у износу који прелази десет хиљада динара, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко изда или стави у промет чек, меницу, акцептни налог, какву гаранцију или какво друго средство плаћања или обезбеђења плаћања, иако зна да за то нема покрића и тиме себи или другом прибави противправну имовинску корист у износу који прелази десет хиљада динара.

(3) Ако је делом из ст. 1. и 2. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази сто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

Пореска утаја

Члан 229.

(1) Ко у намери да потпуно или делимично избегне плаћање пореза, доприноса или других прописаних дажбина, даје лажне податке о законито стеченим приходима, о предметима или другим чињеницама које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери, у случају обавезне пријаве, не пријави законито стечени приход, односно предмете или друге чињенице које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза или ко у истој намери на други начин прикрива податке који се односе на утврђивање наведених обавеза, а износ обавезе чије се плаћање избегава прелази стопедесет хиљада динара, казниће се затвором до три године и новчаном казном.

(2) Ако износ обавезе из става 1. овог члана чије се плаћање избегава прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година и новчаном казном.

(3) Ако износ обавезе из става 1. овог члана чије се плаћање избегава прелази седам милиона и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година и новчаном казном.

Кријумчарење

Члан 230.

(1) Ко се бави преношењем робе преко царинске линије избегавајући мере царинског надзора или ко избегавајући мере царинског надзора пренесе робу преко царинске линије наоружан, у групи или уз употребу силе или претње, казниће се затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.

(2) Ко се бави продајом, растурањем или прикривањем неоцарињене робе или организује мрежу препродаваца или посредника за растурање такве робе, казниће се затвором од једне до осам година и новчаном казном.

(3) Роба која је предмет дела из ст. 1. и 2. овог члана одузеће се.

(4) Превозно или друго средство чија су тајна или скривита места искоришћена за пренос робе која је предмет дела из става 1. овог члана или које је намењено за извршење тих кривичних дела одузеће се ако је власник или корисник возила то знао или је могао и био дужан да зна и ако вредност робе која је предмет кривичног дела прелази једну трећину вредности тог средства у време извршења кривичног дела.

Прање новца

Члан 231.

(1) Ко изврши конверзију или пренос имовине, са знањем да та имовина потиче од кривичног дела, у намери да се прикрије или лажно прикаже незаконито порекло имовине, или прикрије или лажно прикаже чињенице о имовини са знањем да та имовина потиче од кривичног дела, или стекне, држи или користи имовину са знањем, у тренутку пријема, да та имовина потиче од кривичног дела, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако износ новца или имовине из става 1. овог члана прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(3) Ко учини дело из ст. 1. и 2. овог члана, а могао је и био дужан да зна да новац или имовина представљају приход остварен кривичним делом, казниће се затвором до три године.

(4) Одговорно лице у правном лицу које учини дело из ст. 1. до 3. овог члана, казниће се казном прописаном за то дело, ако је знало, односно могло и било дужно да зна да новац или имовина представљају приход остварен кривичним делом.

(5) Новац и имовина из ст. 1. до 4. овог члана одузеће се.

Злоупотреба монополистичког положаја

Члан 232.

Одговорно лице у предузећу или у другом субјекту привредног пословања које има својство правног лица или предузетник, који злоупотребом монополистичког или доминантног положаја на тржишту или закључивањем монополистичког споразума изазове поремећај на тржишту или тај субјект доведе у повлашћен положај у односу на друге, тако да оствари имовинску корист за тај субјект или за други субјект или нанесе штету другим субјектима привредног пословања, потрошачима или корисницима услуга, казниће се затвором до три године.

Неовлашћена употреба туђе фирме

Члан 233.

(1) Ко се у намери да обмане купце или кориснике услуга послужи туђом фирмом, туђом географском ознаком порекла, туђим жигом или заштитним знаком или туђом посебном ознаком робе или унесе поједина обележја ових ознака у своју фирму, свој жиг или заштитни знак или у своју посебну ознаку робе, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ко у сврху продаје у већој количини или вредности набавља, производи, прерађује, ставља у промет, даје у закуп или складишти робу из става 1. овог члана или се бави пружањем услуга неовлашено користећи туђе ознаке, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је учинилац из става 2. овог члана организовао мрежу препродаваца или посредника или је прибавио имовинску корист која прелази износ од милион и петсто хиљада динара, казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Предмети из ст. 1. до 3. овог члана одузеће се.

Несавестан рад у привредном пословању

Члан 234.

(1) Одговорно лице у предузећу или другом субјекту привредног пословања у коме нема већински удео, које свесно крши законе, друге прописе или опште акте о пословању или очигледно несавесно послује и тиме из нехата том предузећу или другом субјекту привредног пословања проузрокује штету која прелази износ од четрестопедесет хиљада динара, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила штета која прелази износ од милион и петсто хиљада динара или је покренут поступак принудног поравнања или стечаја,
учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

Проузроковање стечаја

Члан 235.

(1) Одговорно лице у предузећу или у другом субјекту привредног пословања које има својство правног лица, које нерационалним трошењем средстава или њиховим отуђењем у бесцење, прекомерним задуживањем, преузимањем несразмерних обавеза, лакомисленим закључивањем уговора са лицима неспособним за плаћање, пропуштањем благовременог остваривања потраживања, уништењем или прикривањем имовине или другим радњама које нису у складу са савесним пословањем проузрокује стечај и тиме другог оштети,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,
учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

Проузроковање лажног стечаја

Члан 236.

(1) Одговорно лице у предузећу или у другом субјекту привредног пословања које има својство правног лица или предузетник, који у намери да тај субјект избегне плаћање обавеза проузрокује стечај тог субјекта привидним или стварним умањењем његове имовине, на начин што:

1) целу или део имовине субјекта привредног пословања прикрије, привидно прода, прода испод тржишне вредности или бесплатно уступи;

2) закључи фиктивне уговоре о дугу или призна непостојећа потраживања;

3) пословне књиге које је субјект привредног пословања обавезан да води по закону прикрије, уништи или тако преиначи да се из њих не могу сагледати пословни резултати или стање средстава или обавеза или ово стање сачињавањем лажних исправа или на други начин прикаже таквим да се на основу њега може отворити стечај,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако су услед дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице за повериоца,
учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

Оштећење повериоца

Члан 237.

(1) Одговорно лице у предузећу или другом субјекту привредног пословања које има својство правног лица или предузетник, који знајући да је тај субјект постао неспособан за плаћање, исплатом дуга или на други начин намерно стави повериоца у повољнији положај и тиме знатно оштети другог повериоца,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Одговорно лице из става 1. овог члана или предузетник, који знајући да је тај субјект постао неспособан за плаћање, а у намери да изигра или оштети повериоца призна неистинито потраживање, састави лажни уговор или неком другом преварном радњом оштети повериоца,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(3) Ако је делом из ст. 1. и 2. овог члана повериоцу проузрокована штета великих размера или ако је према оштећеном због тога дошло до покретања поступка принудног поравнања или стечаја,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Злоупотреба овлашћења у привреди

Члан 238.

(1) Одговорно лице у предузећу или другом субјекту привредног пословања које има својство правног лица или предузетник, које у намери прибављања противправне имовинске користи за правно лице у којем је запослено, за друго правно лице или други субјект привредног пословања који има својство правног лица:

1) ствара или држи недозвољене новчане, робне или друге вредносне фондове у земљи или иностранству или противправно онемогућава остваривања власничких права акционара;

2) састављањем исправе неистините садржине, лажним билансима, проценама или инвентарисањем односно лажним приказивањем или прикривањем чињеница, неистинито приказује стање или кретање средстава или резултате пословања, па на тај начин доведе у заблуду органе управљања у предузећу или другом правном лицу приликом доношења одлука о пословима управљања или предузеће или друго правно лице стави у повољнији положај приликом добијања средстава или других погодности које им се не би признале према постојећим прописима;

3) средства којима располаже користи противно њиховој намени;

4) на други начин грубо повреди овлашћења у погледу управљања, располагања и коришћења имовином;

5) противно вољи акционара не потписује проспекат за трговање акцијама на берзи, а давањем лажних података доводи у заблуду купце акција о стању капитала правног лица,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана прибављена имовинска корист која прелази износ од пет милиона динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Нарушавање пословног угледа и кредитне способности

Члан 239.

(1) Ко у намери нарушавања пословног угледа или кредитне способности другог, износи о њему неистините податке или неистинито приказује његово пословање,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако су услед дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

(3) Гоњење за дела из ст. 1. и 2. овог члана предузима се по приватној тужби.

Одавање пословне тајне

Члан 240.

(1) Ко неовлашћено другом саопшти, преда или на други начин учини доступним податке који представљају пословну тајну или ко прибавља такве податке у намери да их преда непозваном лицу,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из користољубља или у погледу нарочито поверљивих података,

учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

(3) Ко дело из става 1. овог члана учини из нехата,

казниће се затвором до три године.

(4) Пословном тајном сматрају се подаци и документи који су законом, другим прописом или одлуком надлежног органа донесеном на основу закона проглашени пословном тајном чије би одавање проузроковало или би могло да проузрокује штетне последице за предузеће или други субјект привредног пословања.

Онемогућавање вршења контроле

Члан 241.

Ко онемогући органу вршења контроле да изврши увид у пословне књиге или другу документацију или онемогући преглед предмета, просторија или других објеката,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Недозвољена производња

Члан 242.

(1) Ко неовлашћено производи или прерађује робу за чију је производњу или прерађивање потребно одобрење надлежног органа,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ко производи или прерађује робу чија је производња или прерађивање забрањено,
казниће се затвором до три године.

(3) Роба и средства за производњу или прерађивање одузеће се.

Недозвољена трговина

Члан 243.

(1) Ко немајући овлашћење за трговину, набави робу или друге предмете у већој вредности у сврху продаје, или ко се неовлашћено и у већем обиму бави трговином или посредовањем у трговини или се бави заступањем организација у унутрашњем или спољнотрговинском промету робе и услуга,
казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ко се бави продајом робе чију је производњу неовлашћено организовао,
казниће се затвором од три месеца до три године.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се и ко неовлашћено продаје, купује или врши размену робе или предмета чији је промет забрањен или ограничен.

(4) Ако је учинилац дела из ст. 1. до 3. овог члана организовао мрежу препродаваца или посредника или је постигао имовинску корист која прелази износ од четрестопедесет хиљада динара,
казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(5) Роба и предмети недозвољене трговине одузеће се.

Обмањивање купаца

Члан 244.

Ко у намери обмањивања купаца ставља у промет производе са ознаком у коју су унети подаци који не одговарају садржини, врсти, пореклу или квалитету производа или ставља у промет производе који по својој количини или квалитету не одговарају ономе што се редовно претпоставља код таквих производа или ставља у промет производе без ознаке о садржини, врсти пореклу или квалитету производа кад је оваква ознака прописана или се при стављању у промет производа служи очигледно лажном рекламом,
казниће се затвором до три године и новчаном казном.

Фалсификовање знакова за обележавање робе, мера и тегова

Члан 245.

(1) Ко у намери да их употреби као праве направи лажне печате, жигове, марке или друге знакове за обележавање домаће или стране робе којима се жигушу злато или други племенити метал, дрво, стока или каква друга роба или ко у истој намери такве праве знакове преиначи или ко такве лажне или преиначене знакове употреби као праве,
казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Лажни знакови, мере и тегови одузеће се.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ТРЕЋА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЗДРАВЉА ЉУДИ

Неовлашћена производња, држање и стављање у промет опојних дрога

Члан 246.

(1) Ко неовлашћено производи, прерађује, продаје или нуди на продају или ко ради продаје купује, држи или преноси или ко посредује у продаји или куповини или на други начин неовлашћено ставља у промет супстанце или препарате који су проглашени за опојне дроге, казниће се затвором од две до дванаест година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана извршено од стране више лица која су се удружила за вршење тих дела, или је учинилац овог дела организовао мрежу препродаваца или посредника, учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

(3) Ко неовлашћено држи супстанце или препарате који су проглашени за опојне дроге, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(4) Учинилац дела из става 3. овог члана који опојну дрогу држи ради сопствене употребе може се ослободити од казне.

(5) Учинилац дела из ст. 1. до 3. овог члана који открије од кога набавља опојну дрогу може се ослободити од казне.

(6) Ко неовлашћено прави, набавља, поседује или даје на употребу опрему, материјал или супстанце за које зна да су намењене за производњу опојних дрога, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(7) Опојне дроге и средства за њихову производњу и прераду одузеће се.

Омогућавање уживања опојних дрога

Члан 247.

(1) Ко наводи другог на уживање опојне дроге или му даје опојну дрогу да је ужива он или друго лице или стави на располагање просторије ради уживања опојне дроге или на други начин омогућује другом да ужива опојну дрогу, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено према малолетном лицу или према више лица или је изазвало нарочито тешке последице, учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

(3) Опојне дроге одузеће се.

Непоступање по здравственим прописима за време епидемије

Члан 248.

Ко за време епидемије какве опасне заразне болести не поступа по прописима, одлукама или наредбама којима се одређују мере за њено сузбијање или спречавање,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Преношење заразне болести

Члан 249.

Ко не поступа по прописима, одлукама или наредбама за сузбијање или спречавање заразних болести, па услед тога дође до преношења заразне болести,
казниће се затвором до три године.

Преношење инфекције ХИВ вирусом

Члан 250.

(1) Ко свесно другог доведе у опасност од инфекције ХИВ вирусом,
казниће се затвором до две године.

(2) Ко се свесно не придржава прописа и мера који се односе на спречавање ширења ХИВ инфекције и тиме из нехата доведе до преношења инфекције ХИВ вирусом на друго лице,
казниће се затвором од једне до пет година.

(3) Ко знајући да је заражен ХИВ вирусом свесно пренесе на другог ту инфекцију,
казниће се затвором од две до дванаест година.

(4) Ако је услед дела из став 3. овог члана наступила смрт зараженог лица,
учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

(5) Ако је дело из ст. 3. и 4. овог члана учињено из нехата,
учинилац ће се казнити за дело из става 3. затвором до три године, а за дело из става 4. затвором од шест месеци до пет година.

Несавесно пружање лекарске помоћи

Члан 251.

(1) Лекар који при пружању лекарске помоћи примени очигледно неподобно средство или очигледно неподобан начин лечења или не примени одговарајуће хигијенске мере или уопште очигледно несавесно поступа и тиме проузрокује погоршање здравственог стања неког лица,
казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и други здравствени радник који при пружању медицинске помоћи или неге или при вршењу друге здравствене делатности очигледно несавесно поступа и тиме проузрокује погоршање здравственог стања неког лица.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Противправно вршење медицинских експеримената и испитивање лека

Члан 252.

(1) Ко противно прописима на људима врши медицинске или друге сличне експерименте, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко врши клонирање људи или врши експерименте у том циљу.

(3) Ко противно прописима врши клиничко испитивање лека, казниће се затвором од три месеца до три године.

Неуказивање лекарске помоћи

Члан 253.

(1) Лекар који противно својој дужности одбије да укаже лекарску помоћ лицу којем је таква помоћ потребна, а које се налази у непосредној опасности за живот или опасности наступања тешке телесне повреде или тешког нарушавања здравља, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ако услед дела из става 1. овог члана лице којем није указана лекарска помоћ буде тешко телесно повређено или му здравље буде тешко нарушено, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до четири године.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт лица коме није указана лекарска помоћ, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Надрилекарство и надриапотекарство

Члан 254.

(1) Ко се без одговарајуће стручне спреме бави лечењем или пружањем других медицинских услуга, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко се без одговарајуће стручне спреме бави справљањем или издавањем лекова.

Несавесно поступање при справљању и издавању лекова

Члан 255.

(1) Лице овлашћено за издавање лекова за употребу у медицини које изда други лек уместо прописаног или захтеваног лека, ако замена није дозвољена или које не направи лек у прописаној размери или количини или које очигледно несавесно поступа при издавању лекова и тиме проузрокује погоршање здравственог стања неког лица, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Производња и стављање у промет штодљивих производа

Члан 256.

(1) Ко производи ради продаје, продаје или ставља у промет штодљиве животне намирнице, јело или пиће или друге штодљиве производе, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ко животне намирнице, јело или пиће ставља у промет без извршеног прегледа од стране овлашћеног лица кад је тај преглед прописима предвиђен, или их ставља у промет пошто им је истекао рок употребе, казниће се затвором до две године.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(4) Производи из ст. 1. и 2. овог члана одузеће се.

Несавесно вршење прегледа животних намирница

Члан 257.

(1) Овлашћено лице које несавесно изврши преглед стоке за клање, меса намењеног за исхрану и других животних намирница или противно прописима не изврши преглед и тиме омогући да се стави у промет месо или друга животна намирница штодљива за здравље људи, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Загађивање воде за пиће и животних намирница

Члан 258.

(1) Ко каквом шkodљивом материјом загади воду која људима служи за пиће или животне намирнице, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Тешка дела против здравља људи

Члан 259.

(1) Ако услед дела из чл. 249, 251. ст. 1. и 2, 252, 254, 255. став 1, 256. ст. 1. и 2, 257. став 1. и 258. став 1. овог законика, неко лице буде тешко телесно повређено или му здравље буде тешко нарушено, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(2) Ако је услед дела из чл. 249, 251. ст. 1. и 2, 252, 254, 255. став 1, 256. ст. 1. и 2, 257. став 1. и 258. став 1. овог законика наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(3) Ако услед дела из чл. 251. став 3, 255. став 2, 256. став 3, 257. став 2. и 258. став 2. овог законика неко лице буде тешко телесно повређено или му здравље буде тешко нарушено, учинилац ће се казнити затвором до три године.

(4) Ако је услед дела из чл. 251. став 3, 255. став 2, 256. став 3, 257. став 2. и 258. став 2. овог законика наступила смрт, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ЧЕТВРТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Загађење животне средине

Члан 260.

(1) Ко кршећи прописе о заштити, очувању и унапређењу животне средине загади ваздух, воду или земљиште у већој мери или на ширем простору, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до уништења или оштећења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако је услед дела из става 2. овог члана дошло до уништења или оштећења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(5) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. и 4. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме одређене прописане мере заштите, очувања и унапређења животне средине.

Непредузимање мера заштите животне средине

Члан 261.

(1) Службено или одговорно лице које не предузме прописане мере заштите животне средине, или не поступи по одлуци надлежног органа о предузимању мера заштите животне средине,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до шест месеци.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана дошло до загађења животне средине, учинилац ће се казнити за кривично дело из члана 260. овог законика.

(4) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. и 2. овог члана, суд може наложити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме одређене прописане мере заштите, очувања и унапређења животне средине.

Противправна изградња и стављање у погон објеката и постројења која загађују животну средину

Члан 262.

(1) Службено или одговорно лице које противно прописима о заштити, очувању и унапређењу животне средине дозволи изградњу, стављање у погон или употребу објеката или постројења или примену технологије којима се у већој мери или на ширем простору загађује животна средина,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до уништења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. и 2. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме одређене прописане мере заштите, очувања и унапређења животне средине.

Оштећење објеката и уређаја за заштиту животне средине

Члан 263.

(1) Ко оштети, уништи, уклони или на други начин учини неупотребљивим објекте или уређаје за заштиту животне средине, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до загађења ваздуха, воде или земљишта у већој мери или на ширем простору, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(4) Ако је услед дела из става 2. овог члана дошло до загађења ваздуха, воде или земљишта у већој мери или на ширем простору, учинилац ће се казнити затвором до три године.

(5) Ако је услед дела из ст. 1. и 3. овог члана дошло до уништења или оштећења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(6) Ако је услед дела из ст. 2. и 4. овог члана дошло до уништења или оштећења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(7) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. до 6. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме одређене прописане мере заштите, очувања и унапређења животне средине.

Оштећење животне средине

Члан 264.

(1) Ко кршећи прописе, искоришћавањем природних богатстава, изградњом објеката, извођењем каквих радова или на други начин изазове оштећење животне средине у већој мери или на ширем простору, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. и 2. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме одређене мере у циљу отклањања штетних последица по животну средину.

Уништење, оштећење и изношење у иностранство заштићеног природног добра

Члан 265.

(1) Ко уништи или оштети посебно заштићено природно добро, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до шест месеци.

(3) Ко противно прописима извезе или изнесе у иностранство природну реткост или посебно заштићену биљку или животињу, казниће се затвором од три месеца до три године.

(4) За покушај дела из става 3. овог члана ће се казнити.

Уношење опасних материја у Србију и недозвољено прерађивање, одлагање и складиштење опасних материја

Члан 266.

(1) Ко противно прописима унесе у Србију радиоактивне или друге опасне материје или опасне отпатке, или ко превози, прерађује, одлаже, сакупља или складишти такве материје или отпатке, казниће се затвором до три године.

(2) Ко злоупотребом свог службеног положаја или овлашћења дозволи или омогући да се у Србију унесу материје или отпатци из става 1. овог члана, или омогући да се такве материје или отпатци превозе, прерађују, одлажу, сакупљају или складиште, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана дошло до уништења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

(5) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. до 4. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме одређене прописане мере заштите од јонизујућих зрачења или друге прописане мере заштите.

(6) Ко организује вршење дела из става 1. овог члана, казниће се затвором од једне до осам година.

(7) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Недозвољена изградња нуклеарних постројења

Члан 267.

Ко противно прописима одобри или приступи изградњи нуклеарне електране, постројења за производњу нуклеарног горива или постројења за прераду испушеног нуклеарног отпада,
казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Повреда права на информисање о стању животне средине

Члан 268.

Ко противно прописима ускрати податке или да неистините податке о стању животне средине и појавама који су неопходни за процену опасности по животну средину и предузимање мера заштите живота и здравља људи,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Убијање и мучење животиња

Члан 269.

(1) Ко кршећи прописе убије, повреди или мучи животињу,
казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до убијања, мучења или повређивања већег броја животиња, или је дело учињено у односу на животињу која припада посебно заштићеним животињским врстама,
учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до три године.

Преношење заразних болести код животиња и биљака

Члан 270.

(1) Ко за време епидемије неке болести животиња која може угрозити сточарство не поступа по прописима, одлукама или наредбама којима се одређују мере за сузбијање или спречавање болести,
казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко за време постојања опасности од болести и штеточина које могу угрозити биљни свет не поступа по прописима, одлукама или наредбама којима се одређују мере за сузбијање или спречавање болести односно штеточина.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступило угинуће животиња, уништење биљака или друга знатна штета,
учинилац ће се казнити затвором до три године.

(4) Ако је дело из ст. 1. до 3. овог члана учињено из нехата,
учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Несавесно пружање ветеринарске помоћи

Члан 271.

(1) Ветеринар или овлашћени ветеринарски радник који при пружању ветеринарске помоћи препише или примени очигледно неподобно средство или очигледно неподобан начин лечења или уопште несавесно поступа при лечењу животиња и тиме проузрокује угинуће животиња или другу знатну штету,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до шест месеци.

Производња штетних средстава за лечење животиња

Члан 272.

(1) Ко производи ради продаје или ставља у промет средства за лечење или за спречавање заразе код животиња која су опасна за њихов живот или здравље,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана проузроковано угинуће животиња или друга знатна штета, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до две године.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до шест месеци.

Загађивање хране и воде за исхрану односно напајање животиња

Члан 273.

(1) Ко каквом шкодљивом материјом загади храну или воду које служе за исхрану или напајање животиња и тиме доведе у опасност њихов живот или здравље,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко каквом шкодљивом материјом загади воду у рибњаку, језеру, реци или каналу или порибљавањем из заражених вода проузрокује опасност за опстанак риба или других водених животиња.

(3) Ако је делом из ст. 1. и 2. овог члана проузроковано угинуће животиња или друга знатна штета, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до две године.

(4) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до шест месеци.

Пустошење шума

Члан 274.

(1) Ко противно прописима или наредбама надлежних органа врши сечу или крчење шуме, или ко оштећује стабла или на други начин пустоши шуме или обори једно или више стабала у парку, дрвореду или на другом месту где сеча није дозвољена,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко дело из става 1. овог члана изврши у заштићеној шуми, националном парку или у другој шуми са посебном наменом,
казниће се затвором од три месеца до три године.

Шумска крађа

Члан 275.

(1) Ко ради крађе обори у шуми, парку или дрвореду једно или више стабала, а количина обореног дрвета је већа од једног кубног метра,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено у намери да се оборено дрво прода, или ако је количина обореног дрвета већа од пет кубних метара или ако је дело извршено у заштићеној шуми, националном парку или другој шуми са посебном наменом,
учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до три године.

(3) За покушај дела из ст. 1. и 2. овог члана казниће се.

Незаконит лов

Члан 276.

(1) Ко лови дивљач за време ловостаја или на подручју где је лов забрањен,
казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ко неовлашћено лови на туђем ловишту и убије или рани дивљач или је ухвати живу,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Ако је дело из става 2. овог члана учињено у односу на високу дивљач,
учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до две године.

(4) Ко лови дивљач чији је лов забрањен или ко лови без посебне дозволе одређену врсту дивљачи за чији је лов потребна таква дозвола или ко лови на начин или средствима којима се дивљач масовно уништава,
казниће се затвором до три године.

(5) Уловљена дивљач и средства за лов одузеће се.

Незаконит риболов

Члан 277.

(1) Ко лови рибу или друге водене животиње за време ловостаја или у водама у којима је лов забрањен,
казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ко лови рибу или друге водене животиње експлозивом, електричном струјом, отровом, средствима за омамљивање или на начин штетан за размножавање тих животиња или којим се те животиње масовно уништавају,
казниће се затвором до три године.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се и ко лови рибу или друге водене животиње веће биолошке вредности или у већој количини или при лову уништи већу количину риба или других водених животиња.

(4) Улов и средства за риболов одузеће се.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ПЕТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ОПШТЕ СИГУРНОСТИ ЉУДИ И ИМОВИНЕ

Изазивање опште опасности

Члан 278.

(1) Ко пожаром, поплавом, експлозијом, отровом или отровним гасом, радиоактивним или другим јонизујућим зрачењем, електричном енергијом, моторном силом или каквом другом општеопасном радњом или општеопасним средством изазове опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима,
казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се службено или одговорно лице које не постави прописане уређаје за заштиту од пожара, поплаве, експлозије, отрова или отровног гаса, радио-активних или других јонизујућих зрачења, електричне енергије или других опасних средстава или ове уређаје не одржава у исправном стању или их у случају потребе не стави у дејство или уопште не поступа по прописима или техничким правилима о мерама заштите и тиме изазове опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима.

(3) Ако су дела из ст. 1. и 2. овог члана учињена на месту где је окупљен већи број људи,
учинилац ће се казнити затвором од једне до шест година.

(4) Ако је дело из ст. 1. и 3. овог члана учињено из нехата,
учинилац ће се казнити затвором до три године.

Уништење и оштећење јавних уређаја

Члан 279.

(1) Ко уништи, оштети, измени, учини неупотребљивим или уклони јавни уређај за воду, топлоту, гас, електричну или другу енергију или уређаје система веза и на тај начин проузрокује поремећај у животу грађана или у функционисању привреде,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Изазивање опасности необезбеђењем мера заштите на раду

Члан 280.

(1) Ко у рудницима, фабрикама, радионицама, на градилиштима или на другом месту рада оштети или уклони заштитне уређаје и тиме изазове опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у руднику, фабрици, радионици, на градилишту или на другом месту рада које не постави заштитне уређаје или их не одржава у исправном стању или их у случају потребе не стави у дејство или уопште не поступа по прописима или техничким правилима о мерама заштите на раду и тиме изазове опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити затвором до три године.

(4) Ако изрекне условну осуду за дело из става 2. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року обезбеди постављање, одржавање или коришћење заштитних уређаја.

Непрописно и неправилно извођење грађевинских радова

Члан 281.

(1) Лице одговорно за пројектовање, руковођење или извођење градње или грађевинских радова, које при извођењу тих радова не поступи по прописима или општепризнатим техничким правилима и тиме изазове опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до три године.

Оштећење брана, насипа и водопривредних објеката

Члан 282.

(1) Ко оштети, уништи или учини неупотребљивим брану, насип или други водопривредни објекат или уређај за заштиту од природних непогода, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено према објекту или уређају већег значаја, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је дело из става 2. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до три године.

Уништење, оштећење и уклањање знакова којима се упозорава на опасност

Члан 283.

Ко уништи, оштети или уклони знак којим се упозорава на какву опасност, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Злоупотреба телекомуникационих знакова

Члан 284.

(1) Ко злоупотреби или без потребе отпрати међународно уговорени знак за позивање у помоћ или знак да прети опасност или ко телекомуникационим знаком обмане да постоји сигурност или ко злоупотреби међународно уговорени комуникациони знак, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила опасност за живот људи или за имовину већег обима, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

Неотклањање опасности

Члан 285.

(1) Ко не пријави надлежном органу, односно другом надлежном субјекту да постоји пожар, поплава, експлозија, саобраћајна незгода или нека друга опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима или не предузме мере да се та опасност отклони, иако је то могао да учини без опасности за себе или другог, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко спречи другог у предузимању мера за отклањање пожара, поплаве, експлозије, саобраћајне незгоде или друге опасности за живот или тело људи или за имовину већег обима, казниће се затвором до три године.

Недозвољено поступање са експлозивним и запаљивим материјалом

Члан 286.

(1) Ко противно прописима складишти, држи, превози или преда на превоз јавним саобраћајним средством експлозивни или лако запаљиви материјал или такав материјал сам преноси користећи се јавним саобраћајним средством,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко недозвољено у просторију или други објект где се окупља већи број људи унесе експлозивни или лако запаљиви материјал или ко такав материјал донесе на место где је окупљен већи број људи или где такво окупљање предстоји.

(3) Ко у јаму са метаном или другим запаљивим гасом или опасном угљеном прашином или у објект на нафтном или гасном пољу унесе или покуша да унесе лако запаљиву материју или друге ствари чије је уношење у такву јаму, односно објект забрањено,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(4) Казном из става 3. овог члана казниће се и ко се при уласку у магацин, складиште или спремиште експлозивних средстава не придржава прописаних мера заштите.

(5) Ако је дело из ст. 3. и 4. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Неовлашћено прибављање и угрожавање безбедности нуклеарним материјама

Члан 287.

(1) Ко силом или претњом, извршењем кривичног дела или на други противправан начин прибави, поседује, користи, превози, даје другом нуклеарне материје или омогућава другом да до њих дође,

казниће се затвором до три године.

(2) Ко прети да ће употребити нуклеарну материју у намери да се неко принуди да нешто учини или не учини и тиме угрози безбедност људи,

казниће се затвором од једне до десет година.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка телесна повреда или имовинска штета великих размера,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

Тешка дела против опште сигурности

Члан 288.

(1) Ако је услед дела из чл. 278. ст. 1. до 3, 279. став 1, 280. ст. 1. и 2, 281. став 1. и 284. овог законика, наступила тешка телесна повреда неког лица или имовинска штета великих размера,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(2) Ако је услед дела из чл. 278. ст. 1. до 3, 279. ст. 1. и 2, 280. ст. 1. и 2, 281. став 1. и 284. овог законика наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(3) Ако је услед дела из чл. 278. став 4, 279. став 2, 280. став 3. и 281. став 2. овог законика наступила тешка телесна повреда неког лица или имовинска штета великих размера,

учинилац ће се казнити затвором до четири године.

(4) Ако је услед дела из чл. 278. став 4, 279. став 2, 280. став 3. и 281. став 2. овог законика наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ШЕСТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ БЕЗБЕДНОСТИ ЈАВНОГ САОБРАЋАЈА

Угрожавање јавног саобраћаја

Члан 289.

(1) Учесник у саобраћају на путевима који се не придржава саобраћајних прописа и тиме тако угрози јавни саобраћај да доведе у опасност живот или тело људи или имовину већег обима, па услед тога код другог наступи лака телесна повреда или проузрокује имовинску штету која прелази износ од двеста хиљада динара,

казниће се затвором до три године.

(2) Ко се не придржава саобраћајних прописа и тиме угрози железнички, бродски, трамвајски, тролејбуски, аутобуски саобраћај или саобраћај жичаром тако да доведе у опасност живот или тело људи или имовину већег обима,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Угрожавање саобраћаја опасном радњом и опасним средством

Члан 290.

(1) Ко уништењем, уклањањем или тежим оштећењем саобраћајних уређаја, средстава, знакова или уређаја за сигнализацију или заштитних и одбојних ограда који служе безбедности јавног саобраћаја на путевима, давањем погрешних знакова или сигнала, постављањем препрека на саобраћајницама или други сличан начин тако угрози јавни саобраћај да тиме доведе у опасност живот или тело људи или имовину већег обима, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

Угрожавање безбедности ваздушног саобраћаја

Члан 291.

(1) Ко непрописним или неправилним управљањем летом ваздухоплова, пропуштањем дужности или надзора у вези са безбедношћу ваздушног саобраћаја, давањем нетачних обавештења од значаја за безбедан лет ваздухоплова или на други начин доведе у опасност безбедност ваздушног саобраћаја,

казниће се затвором од једне до шест година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата или нехатним уништењем или оштећењем уређаја за навигацију или нехатним наношењем друге штете на ваздухоплову, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

Угрожавање безбедности ваздушног саобраћаја насиљем

Члан 292.

(1) Ко насиљем према лицу у ваздухоплову, постављањем или уношењем у ваздухоплов експлозивне или друге опасне направе или супстанце или уништењем или оштећењем уређаја за навигацију или проузроковањем друге штете ваздухоплову доведе у опасност безбедност ваздушног саобраћаја,

казниће се затвором од две до десет година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила тешка телесна повреда неког лица или проузрокована штета великих размера, учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

Отмица ваздухоплова, брода и другог превозног средства

Члан 293.

(1) Ко силом или претњом да ће употребити силу преузме контролу над ваздухопловом који се налази у лету или над бродом у току пловидбе или над другим јавним превозним средством у току вожње, казниће се затвором од две до десет година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила тешка телесна повреда неког лица или проузрокована штета великих размера, учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

Пиратство

Члан 294.

(1) Члан посаде или путник брода који на отвореном мору или на месту које не потпада под власт ниједне државе учини насиље или разбојништво према лицима на другом броду, задржи, одузме, оштети или уништи други брод или добра која се налазе на њему или проузрокује штету великих размера, казниће се затвором од две до дванаест година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

Несавесно вршење надзора над јавним саобраћајем

Члан 295.

(1) Службено или одговорно лице којем је поверен надзор над стањем и одржавањем саобраћајница и објеката на њима, превозним средствима или јавним саобраћајем или над испуњавањем прописаних услова рада возача, или којем је поверено руковођење вожњом, које несавесним вршењем своје дужности изазове опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице које изда налог за вожњу или допусти вожњу, иако зна да возач због умора, утицаја алкохола или других разлога није у стању да безбедно управља возилом или да возило није исправно и тиме изазове опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима.

(3) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити затвором до три године.

Непружање помоћи лицу повређеном у саобраћајној незгоди

Члан 296.

(1) Возач моторног возила или другог превозног средства који остави без помоћи лице које је тим превозним средством повређено или чију је повреду тим средством проузроковао,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је услед непружања помоћи наступила тешка телесна повреда повређеног лица,
учинилац ће се казнити затвором до три године.

(3) Ако је услед непружања помоћи наступила смрт повређеног лица,
учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

Тешка дела против безбедности јавног саобраћаја

Члан 297.

(1) Ако је услед дела из чл. 289. ст. 1. и 2, 290. ст. 1. и 2, 291. став 1. и 295. ст. 1. и 2. овог законика наступила тешка телесна повреда неког лица или имовинска штета великих размера,
учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(2) Ако је услед дела из чл. 289. ст. 1. и 2, 290. ст. 1. и 2, 291. став 1. и 295. ст. 1. и 2. овог законика наступила смрт једног или више лица,
учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(3) Ако је услед дела из чл. 289. став 3, 290. став 3, 291. став 2. и 295. став 3. овог законика наступила тешка телесна повреда неког лица или имовинска штета великих размера,
учинилац ће се казнити затвором до четири године.

(4) Ако је услед дела из чл. 289. став 3, 290. став 2, 291. став 2. и 295. став 3. овог законика наступила смрт једног или више лица,
учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(5) У случајевима из ст. 1. до 4. овог члана изрицање мере безбедности забране управљања моторним возилом обавезно је.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ СЕДМА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ БЕЗБЕДНОСТИ РАЧУНАРСКИХ ПОДАТАКА

Оштећење рачунарских података и програма

Члан 298.

(1) Ко неовлашћено избрише, измени, оштети, прикрије или на други начин учини неупотребљивим рачунарски податак или програм, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана проузрокована штета у износу који прелази четрестопедесет хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана проузрокована штета у износу који прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

(4) Уређаји и средства којима је учињено кривично дело из ст. 1. и 2. овог члана, ако су у својини учиниоца, одузеће се.

Рачунарска саботажа

Члан 299.

Ко унесе, уништи, избрише, измени, оштети, прикрије или на други начин учини неупотребљивим рачунарски податак или програм или уништи или оштети рачунар или други уређај за електронску обраду и пренос података са намером да онемогући или знатно омете поступак електронске обраде и преноса података који су од значаја за државне органе, јавне службе, установе, предузећа или друге субјекте, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Прављење и уношење рачунарских вируса

Члан 300.

(1) Ко направи рачунарски вирус у намери његовог уношења у туђ рачунар или рачунарску мрежу, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ко унесе рачунарски вирус у туђ рачунар или рачунарску мрежу и тиме проузрокује штету, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(3) Уређај и средства којима је учињено кривично дело из ст. 1. и 2. овог члана одузеће се.

Рачунарска превара

Члан 301.

(1) Ко унесе нетачан податак, пропусти уношење тачног податка или на други начин прикрије или лажно прикаже податак и тиме утиче на резултат електронске обраде и преноса података у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист и тиме другом проузрокује имовинску штету,

казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист која прелази износ од четрестопедесет хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист која прелази износ од милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

(4) Ко дело из става 1. овог члана учини само у намери да другог оштети,

казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

Неовлашћени приступ заштићеном рачунару, рачунарској мрежи и електронској обради података

Члан 302.

(1) Ко се, кршећи мере заштите, неовлашћено укључи у рачунар или рачунарску мрежу, или неовлашћено приступи електронској обради података,

казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ко употреби податак добијен на начин предвиђен у ставу 1. овог члана,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до застоја или озбиљног поремећаја функционисања електронске обраде и преноса података или мреже или су наступиле друге тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором до три године.

Спречавање и организирање приступа јавној рачунарској мрежи

Члан 303.

(1) Ко неовлашћено спречава или омета приступ јавној рачунарској мрежи,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе,

казниће се затвором до три године.

Неовлашћено коришћење рачунара или рачунарске мреже

Члан 304.

(1) Ко неовлашћено користи рачунарске услуге или рачунарску мрежу у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист, казниће се новчаном казном или затвором до три месеца.

(2) Гоњење за дело из става 1. овог члана предузима се по приватној тужби.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ОСМА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ УСТАВНОГ УРЕЂЕЊА И БЕЗБЕДНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И СЦГ

Угрожавање независности

Члан 305.

Ко на противустанован начин покуша да доведе Србију или СЦГ у положај потчињености или зависности према некој другој држави, казниће се затвором од три до петнаест година.

Признавање капитулације или окупације

Члан 306.

Грађанин Србије који потпише или призна капитулацију или прихвати или призна окупацију Србије, СЦГ или појединог њеног дела, казниће се затвором најмање десет година.

Угрожавање територијалне целине

Члан 307.

(1) Ко силом или на други противустанован начин покуша да отцепи неки део територије Србије или СЦГ или да део те територије припоји другој држави,

казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Ко силом или на други противустанован начин покуша да измени границе између држава чланица СЦГ,

казниће се затвором од две до дванаест година.

Напад на уставно уређење

Члан 308.

Ко силом или претњом употребе силе покуша да промени уставно уређење Србије или СЦГ или да свргне највише државне органе, казниће се затвором од три до петнаест година.

Позивање на насилну промену уставног уређења

Члан 309.

(1) Ко у намери угрожавања уставног уређења или безбедности Србије или СЦГ позива или подстиче да се силом промени њихово уставно уређење, свргну највиши државни органи или представници тих органа, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ко дело из става 1. овог члана учини уз помоћ из иностранства, казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Ко у намери растурања израђује или умножава материјал који је по свом садржају такав да позива или подстиче на вршење дела из става 1. овог члана или ко упућује или пребацује на територију СЦГ такав материјал или држи већу количину тог материјала у намери да га он или неко други растура, казниће се затвором од три месеца до три године.

Убиство највиших представника државне заједнице и држава чланица

Члан 310.

Ко у намери угрожавања уставног уређења или безбедности Србије или СЦГ лиши живота председника СЦГ, председника државе чланице, председника Скупштине СЦГ, председника скупштине државе чланице, председника владе државе чланице, председника Суда СЦГ, председника уставног суда државе чланице, председника врховног суда државе чланице или највишег тужиоца државе чланице,

казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

Оружана побуна

Члан 311.

(1) Ко учествује у оружаној побуни која је управљена на угрожавање уставног уређења, безбедности или територијалне целине Србије или СЦГ,

казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Организатор побуне, казниће се затвором од пет до петнаест година.

Тероризам

Члан 312.

Ко у намери угрожавања уставног уређења или безбедности Србије или СЦГ изазове експлозију или пожар или предузме неку другу општеопасну радњу или изврши отмицу неког лица или други акт насиља или прети предузимањем какве општеопасне радње или употребом нуклеарног, хемијског, бактериолошког или другог општеопасног средства и тиме изазове осећање страха или несигурности код грађана,
казниће се затвором од три до петнаест година.

Диверзија

Члан 313.

Ко у намери угрожавања уставног уређења или безбедности Србије или СЦГ рушењем, паљењем или на други начин уништи или оштети индустријски, пољопривредни или други привредни објекат, саобраћајно средство, уређај или постројење, уређај система везе, уређај јавне употребе за воду, топлоту, гас или енергију, брану, складиште, зграду или какав други објекат који има већи значај за безбедност или снабдевање грађана или за привреду или за функционисање јавних служби,
казниће се затвором од три до петнаест година.

Саботажа

Члан 314.

Ко у намери угрожавања уставног уређења или безбедности Србије или СЦГ на прикривен, подмукао или други сличан начин у вршењу своје службене дужности или радне обавезе проузрокује штету која прелази износ од милион и петсто хиљада динара за државни орган или организацију у којој ради или за други државни орган или другу организацију,
казниће се затвором од три до петнаест година.

Шпијунажа

Члан 315.

(1) Ко тајне војне, економске или службене податке или документе саопшти, преда или учини доступним страном држави, страном организацији или лицу које им служи,
казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Ко за страну државу или организацију ствара обавештајну службу у Србији или њом руководи,
казниће се затвором од пет до петнаест година.

(3) Ко ступи у страну обавештајну службу, прикупља за њу податке или на други начин помаже њен рад,
казниће се затвором од једне до десет година.

(4) Ко прибавља тајне податке или документе у намери да их саопшти или преда страном држави, страном организацији или лицу које им служи,

казниће се затвором од једне до осам година.

(5) Ако су услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступиле тешке последице за безбедност, економску или војну моћ земље,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

(6) Тајним се сматрају они војни, економски или службени подаци или документи који су законом, другим прописом или одлуком надлежног органа донесеним на основу закона проглашени тајним, а чије би одавање проузроковало или би могло да проузрокује штетне последице за безбедност, одбрану или за политичке, војне или економске интересе земље.

Одавање државне тајне

Члан 316.

(1) Ко неовлашћено непозваном лицу саопшти, преда или учини доступним податке или документе који су му поверени или до којих је на други начин дошао, а који представљају државну тајну,

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ко другом лицу саопшти податке или документе за које зна да су државна тајна, а до којих је противправно дошао,

казниће се затвором до пет година.

(3) Ако је дело из става 1. овог члана извршено за време непосредне ратне опасности, ратног стања, или ванредног стања или је довело до угрожавања безбедности, економске или војне моћи Србије или СЦГ,

учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(4) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(5) Државном тајном сматрају се подаци или документи који су законом, другим прописом или одлуком надлежног органа донесеним на основу закона проглашени државном тајном и чије би одавање проузроковало или би могло да проузрокује штетне последице за безбедност, одбрану или за политичке, војне или економске интересе Србије или СЦГ.

(6) Државном тајном, у смислу става 5. овог члана, не сматрају се подаци или документи који су управљени на тешке повреде основних права човека, или на угрожавање уставног уређења и безбедности Србије или СЦГ, као и подаци или документи који за циљ имају прикривање учињеног кривичног дела за које се по закону може изрећи затвор од пет година или тежа казна.

Изазивање националне, расне и верске мржње и нетрпељивости

Члан 317.

(1) Ко изазива или распирује националну, расну или верску мржњу, или нетрпељивост међу народима или етничким заједницама које живе у Србији,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено принудом, злостављањем, угрожавањем сигурности, излагањем порузи националних, етничких или верских симбола, оштећењем туђих ствари, скрнављењем споменика, спомен-обележја или гробова,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ко дело из ст. 1. и 2. овог члана врши злоупотребом положаја или овлашћења или ако је услед тих дела дошло до нереда, насиља или других тешких последица за заједнички живот народа, националних мањина или етничких група које живе у Србији,

казниће се за дело из става 1. затвором од једне до осам година, а за дело из става 2. затвором од две до десет година.

Повреда територијалног суверенитета

Члан 318.

Ко кршећи правила међународног права продре на територију Србије или територију СЦГ,

казниће се затвором од једне до осам година.

Удруживање ради противуставне делатности

Члан 319.

(1) Ко ствара групу или друго удружење лица ради вршења кривичних дела из чл. 305. до 310. и чл. 312. до 314. овог законика,

казниће се казном прописаном за дело за чије вршење је удружење организовано.

(2) Ко постане припадник неког удружења из става 1. овог члана, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Учиница дела из става 1. овог члана који откривањем удружења или на други начин спречи извршење кривичних дела предвиђених у ставу 1. овог члана,

казниће се затвором до три године, а може се и ослободити од казне.

(4) Припадник удружења из става 1. овог члана који открије удружење пре него што је у његовом саставу или за њега учинио неко кривично дело предвиђено у ставу 1. овог члана,

казниће се затвором до једне године, а може се и ослободити од казне.

Припремање дела против уставног уређења и безбедности Србије или СЦГ

Члан 320.

(1) Ко припрема извршење кривичног дела из чл. 305. до 314. и члана 315. ст. 1. и 2. овог законика, казниће се затвором од једне до пет година.

(2) Припремање из става 1. овог члана састоји се у набављању или оспособљавању средстава за извршење кривичног дела, у отклањању препрека за извршење кривичног дела, у договарању, планирању или организовању са другим извршење кривичног дела или у другим радњама којима се стварају услови за непосредно извршење кривичног дела.

(3) Ко упућује или пребацује на територију Србије или територију СЦГ лица или оружје, експлозив, отрове, опрему, муницију или други материјал ради извршења једног или више кривичних дела из ове главе, казниће се затвором од две до десет година.

Тешка дела против уставног уређења и безбедности Србије и СЦГ

Члан 321.

(1) За кривично дело из чл. 307. до 309. и чл. 312. до 315. овог законика које је имало за последицу смрт једног или више лица или је изазвало опасност за живот људи или је праћено тешким насиљима или великим разарањима или је довело до угрожавања безбедности економске или војне снаге земље,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

(2) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана учинилац са умишљајем лишио живота једно или више лица, казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се и ко учини кривично дело из члана 307, чл. 309. до 312, чл. 314. до 319. и члана 320. став 2. овог законика за време непосредне ратне опасности, ратног стања, оружаног сукоба или ванредног стања.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ ДЕВЕТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ДРЖАВНИХ ОРГАНА

Спречавање службеног лица у вршењу службене радње

Члан 322.

(1) Ко силом или претњом да ће непосредно употребити силу спречи службено лице у вршењу службене радње коју предузима у оквиру својих овлашћења или га на исти начин принуди на вршење службене радње, казниће се затвором до три године.

(2) Ако приликом извршења дела из става 1. овог члана учинилац увреди или злостави службено лице или му нанесе лаку телесну повреду или прети употребом оружја, казниће се затвором од три месеца до три године.

(3) Ко дело из ст. 1. и 2. овог члана учини према судији или јавном тужиоцу при вршењу њихове судијске, односно тужилачке дужности или службеном лицу у вршењу послова јавне или државне безбедности или дужности чувања јавног реда и мира, спречавања или откривања кривичног дела, хватања учиниоца кривичног дела или чувања лица лишеног слободе, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(4) За покушај дела из ст. 1. и 2. овог члана казниће се.

(5) Ако је учинилац дела из ст. 1. до 3. овог члана био изазван незаконитим или грубим поступањем службеног лица, може се ослободити од казне.

Напад на службено лице у вршењу службене дужности

Члан 323.

(1) Ко нападне или прети да ће напасти службено лице у вршењу службене дужности, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана службеном лицу нанесена лака телесна повреда или је прећено употребом оружја, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено према судији или јавном тужиоцу у вези са вршењем њихове судијске, односно тужилачке дужности или службеном лицу у вршењу послова јавне или државне безбедности, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(4) За покушај дела из ст. 1. и 2. овог члана казниће се.

(5) Учинилац дела из ст. 1. до 3. овог члана који је био изазван незаконитим или грубим поступањем службеног лица може се ослободити од казне.

Учествовање у групи која спречи службено лице у вршењу службене радње

Члан 324.

- (1) Ко учествује у групи која заједничким деловањем спречи службено лице у вршењу службене радње или га на исти начин принуди на вршење службене радње,
казниће се за само учествовање затвором до две године.
- (2) За покушај ће се казнити.
- (3) Коловођа групе која изврши дело из става 1. овог члана,
казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Позивање на отпор

Члан 325.

- (1) Ко друге позива на отпор или на непослушност према законитим одлукама или мерама државних органа или према службеном лицу у вршењу службене радње,
казниће се затвором до три године.
- (2) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до неспровођења или знатног отежавања спровођења законите одлуке или мере државних органа,
учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

Неучествовање у отклањању опште опасности

Члан 326.

Ко противно наређењу надлежног органа, односно другог надлежног субјекта, без оправданог разлога, одбије да учествује у отклањању опасности настале услед пожара, поплаве, земљотреса или другог удеса,
казниће се новчаном казном или затвором до три месеца.

Скидање и повреда службеног печата и знака

Члан 327.

- (1) Ко скине или повреди службени печат или знак који је овлашћено службено лице ставило ради осигурања предмета или простора или ко, без скидања или повреде печата или знака, уђе у такву просторију или отвори предмет на који је био стављен службени печат или знак,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.
- (2) За покушај ће се казнити.

Одузимање и уништење службеног печата и службеног списка

Члан 328.

(1) Ко противправно одузме, сакрије, уништи, оштети или на други начин учини неупотребљивим службени печат, књигу, спис или исправу која припадају државном органу, предузећу, установи или другом субјекту који врши јавна овлашћења или се код њих налази, казниће се затвором до три године.

(2) За покушај ће се казнити.

Лажно представљање

Члан 329.

(1) Ко се у намери да себи или другом прибави какву корист или да другом нанесе какву штету, лажно представља као службено или војно лице или неовлашћено носи какве знаке службеног или војног лица, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко изврши какву радњу за коју је овлашћено да изврши само одређено службено или војно лице.

Самовлашће

Члан 330.

(1) Ко самовласно прибавља неко своје право или право за које сматра да му припада, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ко дело из става 1. овог члана учини за другог, казниће се казном прописаном за то дело.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. учињено на штету грађана, гоњење се предузима по приватној тужби.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ПРАВОСУЂА

Непријављивање припремања кривичног дела

Члан 331.

(1) Ко зна да се припрема извршење кривичног дела за које се по закону може изрећи пет година затвора или тежа казна, па у времену кад је још било могуће спречити његово извршење то не пријави, а дело буде покушано или извршено, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако није пријављено припремање кривичног дела за које се по закону може изрећи затвор од тридесет до четрдесет година, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

(3) За дело из става 1. овог члана неће се казнити лице којем је учинилац брачни друг, лице са којим учинилац живи у трајној ванбрачној заједници, сродник по крви у правој линији, брат или сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници.

Непријављивање кривичног дела и учиниоца

Члан 332.

(1) Ко зна да је неко лице учинило кривично дело за које се по закону може изрећи затвор од тридесет до четрдесет година или зна само да је такво дело учињено па то не пријави пре него што су дело, односно учинилац откривени,

казниће се затвором до две године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и службено или одговорно лице које свесно пропусти да пријави кривично дело за које је сазнало у вршењу своје дужности, ако се за то дело по закону може изрећи пет година затвора или тежа казна.

(3) Службено или одговорно лице које свесно пропусти да пријави кривично дело свог подређеног које је он учинио при вршењу своје службене, војне или радне обавезе, ако се за то дело по закону може изрећи затвор од тридесет до четрдесет година,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(4) За непријављивање кривичног дела или учиниоца из ст. 1. и 2. овог члана неће се казнити лице којем је учинилац брачни друг или са којим живи у трајној ванбрачној заједници, сродник по крви у правој линији, брат или сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници, као и бранилац, лекар или верски исповедник учиниоца.

Помоћ учиноцу после извршеног кривичног дела

Члан 333.

(1) Ко крије учиноца кривичног дела или му прикривањем средстава којима је дело учињено, трагова или на други начин помаже да не буде откривен или ко крије осуђено лице или предузима друге радње којима се иде за тим да се не изврши изречена казна, мера безбедности или да се не примене васпитне мере упућивања у васпитну установу или васпитно-поправни дом,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ко пружи помоћ учиноцу кривичног дела за које је прописана казна затвора преко пет година,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(3) Ко пружи помоћ учиниоцу кривичног дела за које је прописан затвор од тридесет до четрдесет година,
казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Казна за дело из става 1. овог члана не може бити тежа ни по врсти ни по висини од казне прописане за кривично дело које је извршило лице којем је пружена помоћ.

(5) За дело из ст. 1. до 3. овог члана неће се казнити лице којем је учинилац брачни друг, лице са којим учинилац живи у трајној ванбрачној заједници, сродник по крви у правој линији, брат или сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници.

Лажно пријављивање

Члан 334.

(1) Ко пријави одређено лице да је учинило кривично дело за које се гони по службеној дужности, а зна да то лице није учинилац тог дела,
казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко подметањем трагова кривичног дела или на други начин изазове покретање кривичног поступка због кривичног дела за које се гони по службеној дужности против лица за које зна да није учинилац тог дела.

(3) Ко сам себе пријави да је учинио кривично дело за које се гони по службеној дужности, иако зна да га није учинио,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(4) Казном из става 3. овог члана казниће се и ко пријави да је учињено кривично дело за које се гони по службеној дужности, иако зна да то дело није учињено.

Давање лажног исказа

Члан 335.

(1) Сведок, вештак, преводилац или тумач, који да лажан исказ пред судом, у дисциплинском, прекршајном или управном поступку или у другом законом прописаном поступку,
казниће се затвором до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и странка која приликом извођења доказа саслушањем странака у судском или управном поступку да лажан исказ, а на овом исказу буде заснована одлука донесена у том поступку.

(3) Ако је лажан исказ дат у кривичном поступку или је дат под заклетвом,
учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

(4) Ако су услед дела из става 3. овог члана наступиле нарочито тешке последице за окривљеног,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(5) Учинилица који добровољно опозове лажан исказ пре него што се донесе коначна одлука, може се ослободити од казне.

Спречавање и ометање доказивања

Члан 336.

(1) Ко сведоку или вештаку или другом учеснику у поступку пред судом или другим државним органом учини или обећа поклон или другу корист, или према њему примени силу или претњу у намери да то лице давањем лажног исказа или недавањем исказа утиче на исход поступка,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ко у намери да спречи или отежа доказивање сакрије, уништи, оштети или делимично или потпуно учини неупотребљивом туђу исправу или друге предмете који служе за доказивање,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се и ко уклони, уништи, поквари, помери или премести какав гранични камен, земљомерски знак или уопште какав знак о својини на непокретности или о праву на употребу воде или ко у истој намери овакав знак лажно постави.

(4) Ако је дело из става 2. овог члана учињено у кривичном поступку,

учинилац ће се казнити затвором до три године.

Повреда тајности поступка

Члан 337.

(1) Ко неовлашћено открије оно што је сазнао у судском, прекршајном, управном или другом законом прописаном поступку, а што се по закону не може објавити или је одлуком суда или другог надлежног органа проглашено као тајна,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко без дозволе суда објави ток кривичног поступка који се води против малолетника или одлуку која је у том поступку донесена или ко објави име малолетника против којег је поступак вођен или податке из којих се може сазнати о ком се малолетнику ради.

(3) Ко неовлашћено открије податке о идентитету или личне податке лица заштићеног у кривичном поступку или посебним програмом заштите,

казниће се затвором до три године.

(4) Ако су услед дела из става 3. овог члана наступиле тешке последице по заштићено лице или је кривични поступак био онемогућен или у знатној мери отежан,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Побуна лица лишених слободе

Члан 338.

(1) Лица која су на основу закона лишена слободе, која се скупе у намери да се насилно ослободе или да заједнички нападну лица чијем су надзору поверена или да их силом или претњом да ће непосредно употребити силу принуде да учине или пропусте нешто што је противно њиховој дужности, казниће се затвором до три године.

(2) Учинилац дела из става 1. овог члана који употреби силу или претњу, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Бекство и омогућавање бекства лица лишеног слободе

Члан 339.

(1) Лице лишено слободе на основу закона које употребом силе против неког лица или претњом да ће непосредно напасти на живот или тело побегне, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се ко силом, претњом, обманом или на други начин омогући бекство лицу које је на основу закона лишено слободе.

(3) Ако дело из ст. 1. и 2. овог члана учине више лица удружено или је омогућено бекство више лица, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Неизвршење судске одлуке

Члан 340.

(1) Службено или одговорно лице које одбије да изврши правоснажну судску одлуку или је не изврши у законском или одлуком одређеном року, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(2) Ако лице из става 1. овог члана изврши правоснажну судску одлуку, гоњење се неће предузети, а ако је предузето, обуставиће се.

Противзаконито омогућавање вршења одређених позива, функција, дужности, послова и делатности

Члан 341.

Ко омогући неком лицу вршење одређених позива, функција, дужности, послова или делатности иако је знао да је вршење истих том лицу забрањено правоснажном одлуком којом му је изречена одговарајућа мера безбедности или заштитна мера или је таква забрана наступила као правна последица осуде,

казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Надриписарство

Члан 342.

Ко се без одговарајуће стручне спреме уз накнаду бави пружањем правне помоћи,
казниће се новчаном казном или затвором до две године.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ПРВА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЈАВНОГ РЕДА И МИРА

Изазивање панике и нереда

Члан 343.

(1) Ко изношењем или проношењем лажних вести или тврђења изазове панику, или теже нарушавање јавног реда или мира или осујети или значајније омете спровођење одлука и мера државних органа или организација које врше јавна овлашћења,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено путем средстава јавног информисања или сличних средстава или на јавном скупу, учинилац ће се казнити затвором до три године.

Насилничко понашање

Члан 344.

(1) Ко грубим вређањем или злостављањем другог, вршењем насиља према другом, изазивањем туче или дрским или безобзирним понашањем значајније угрожава спокојство грађана или теже ремети јавни ред и мир,
казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана извршено у групи или је при извршењу дела неком лицу нанесена лака телесна повреда или је дошло до тешког понижавања грађана,
учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

Договор за извршење кривичног дела

Члан 345.

Ко се са другим договори да изврши одређено кривично дело за које се може изрећи пет година затвора или тежа казна,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Злочиначко удруживање

Члан 346.

(1) Ко организује групу или друго удружење која има за циљ вршење кривичних дела за које се може изрећи казна затвора од три године или тежа казна,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Припадник групе или другог удружења из става 1. овог члана, казниће се затвором до једне године.

(3) Ако се дело из става 1. овог члана односи на групу или друго удружење које има за циљ вршење кривичних дела за која се може изрећи казна затвора од двадесет година или затвор од тридесет до четрдесет година, организатор групе или другог удружења ће се казнити затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година, а припадник удружења затвором од шест месеци до пет година.

(4) Организатор групе или другог удружења из ст. 1. и 3. овог члана који откривањем удружења или на други начин спречи извршење кривичних дела ради чијег вршења је удружење организовано, казниће се затвором до три године, а може се и ослободити од казне.

(5) Припадник групе или другог удружења из ст. 2. и 3. овог члана који открије удружење пре него што је у његовом саставу или за њега учинио неко кривично дело предвиђено у ст. 2. и 3. овог члана ради чијег вршења је удружење организовано,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године, а може се и ослободити од казне.

Израђивање и набављање оружја и средстава намењених за извршење кривичног дела

Члан 347.

(1) Ко оружје, експлозивне материје, средства потребна за њихово прављење или отров за које зна да су намењени за извршење кривичног дела израђује, набавља или другом омогућава да до њих дође,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ко направи или другом да средство за обијање или проваљивање, иако зна да је намењено за извршење кривичног дела,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Недозвољено држање оружја и експлозивних материја

Члан 348.

(1) Ко неовлашћено израђује, продаје, набавља, врши размену, носи или држи ватрено оружје, муницију или експлозивне материје, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је предмет дела из става 1. овог члана ватрено оружје, муниција, експлозивне материје, или средство на бази те материје, распрскавајуће или гасно оружје чија израда, продаја, набавка, размена, ношење или држање није дозвољено грађанима, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је предмет дела из ст. 1. и 2. овог члана већа количина оружја, муниције или средстава или је у питању оружје или друга средства велике разорне моћи, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Учествовање у групи која изврши кривично дело

Члан 349.

(1) Ко учествује у групи људи која заједничким деловањем лиши живота неко лице или му нанесе тешку телесну повреду, оштети имовину у већем обиму или учини друго кривично дело за које се може изрећи пет година затвора или тежа казна или која покуша да изврши неко од тих дела, казниће се за само учествовање затвором од три месеца до пет година.

(2) Коловођа групе која изврши дело из става 1. овог члана, казниће се затвором од једне до осам година.

Недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи

Члан 350.

(1) Ко без прописане дозволе пређе или покуша да пређе границу СЦГ, наоружан или употребом насиља, казниће се затвором до једне године.

(2) Ко у намери да себи или другом прибави какву корист, омогућава другом недозвољени прелаз границе СЦГ или недозвољени боравак или транзит кроз СЦГ, лицу које није држављанин СЦГ, казниће се затвором од три месеца до шест година.

(3) Ако је дело из става 2. овог члана учињено од стране организоване групе, злоупотребом службеног положаја, или на начин којим се угрожава живот или здравље лица чији се недозвољени прелаз границе СЦГ, боравак или транзит омогућава или је кријумчарен већи број лица, учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(4) Средства намењена или употребљена за извршење дела из ст. 1. до 3. овог члана одузеће се.

Злоупотреба знака за помоћ и знака за опасност

Члан 351.

Ко злоупотреби знак за помоћ или знак за опасност или неосновано позове у помоћ и тиме изазове предузимање непотребних мера државних органа, противпожарне или друге надлежне организације или изазове поремећај у саобраћају,

казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

Неовлашћено организовање игара на срећу

Члан 352.

- (1) Ко без одобрења надлежног органа приређује игре на срећу, казниће се новчаном казном или затвором до две године.
- (2) Организатор игре на срећу или учесник у игри из става 1. овог члана који се послужи обманом, казниће се затвором од три месеца до пет година.
- (3) Средства намењена или употребљена за извршење дела из ст. 1. и 2. овог члана, као и новац и други предмети који служе у игри на срећу, одузеће се.

Неовлашћено бављење одређеном делатношћу

Члан 353.

Ко се неовлашћено и за награду бави одређеном делатношћу за чије обављање је по закону или другим прописима донетим на основу закона потребна дозвола надлежног органа, односно надлежног субјекта, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Повреда гроба

Члан 354.

- (1) Ко неовлашћено прекопа, разруши, оштети или грубо повреди гроб или друго место у којем се умрли сахрањује, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.
- (2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко неовлашћено уништи, оштети или уклони или грубо повреди споменик или друго спомен-обележје умрлом лицу.
- (3) Ако су делом из ст. 1. и 2. овог члана остварена обележја неког тежег кривичног дела, учинилац ће се казнити за то дело.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ДРУГА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ПРАВНОГ САОБРАЋАЈА

Фалсификовање исправе

Члан 355.

- (1) Ко направи лажну или преиначи праву исправу у намери да се таква исправа употреби као права или ко лажну или неистиниту исправу употреби као праву или је набави ради употребе, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено у погледу јавне исправе, тестаментa, менице, чека, јавне или службене књиге или друге књиге која се мора водити на основу закона, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

(3) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Посебни случајеви фалсификовања исправе

Члан 356.

Сматраће се да чини дело фалсификовања исправе и казниће се по члану 355. овог законика:

1) ко хартију, бланкет или други предмет на којем је неко лице ставило свој потпис неовлашћено попуни изјавом која има вредност за правне односе;

2) ко другог обмане о садржају исправе и овај стави свој потпис на ту исправу, сматрајући да се потписује под другу исправу или под други садржај;

3) ко исправу изда у име другог лица без његовог овлашћења или у име лица које не постоји;

4) ко као издавалац исправе уз свој потпис стави да има положај или чин или звање иако нема такав положај, чин или звање, а ово има битни утицај на доказну снагу исправе;

5) ко исправу начини на тај начин што неовлашћено употреби прави печат или знак.

Фалсификовање службене исправе

Члан 357.

(1) Службено лице које у службену исправу, књигу или спис унесе неистините податке или не унесе важан податак или својим потписом, односно службеним печатом овери службену исправу, књигу или спис са неистинитом садржином или које својим потписом, односно службеним печатом омогући прављење службене исправе, књиге или списка са неистинитом садржином, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и службено лице које неистиниту службену исправу, књигу или спис употреби у служби као да су истинити или које службену исправу, књигу или спис уништи, прикрије, у већој мери оштети или на други начин учини неупотребљивом.

(3) Одговорно лице у предузећу, установи или другом субјекту које учини дело из ст. 1. и 2. овог члана казниће се казном прописаном за то дело.

Навођење на оверавање неистинитог садржаја

Члан 358.

(1) Ко довођењем у заблуду наведе надлежни орган да у јавној исправи, записнику или књизи овери штогод неистинито што може да служи као доказ у правном саобраћају,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко овакву исправу, записник или књигу употреби иако зна да су неистинити.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ТРЕЋА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ СЛУЖБЕНЕ ДУЖНОСТИ

Злоупотреба службеног положаја

Члан 359.

(1) Службено лице које искоришћавањем свог службеног положаја или овлашћења, прекорачењем границе свог службеног овлашћења или невршењем своје службене дужности прибави себи или другом какву корист, другом нанесе какву штету или теже повреди права другог, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако је извршењем дела из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу преко четристопедесет хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако вредност прибављене имовинске користи прелази износ од милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(4) Одговорно лице у предузећу, установи или другом субјекту које учини дело из ст. 1. до 3. овог члана казниће се казном прописаном за то дело.

Кршење закона од стране судије, јавног тужиоца и његовог заменика

Члан 360.

Судија или судија поротник, јавни тужилац или његов заменик који у судском поступку у намери да другом прибави какву корист или да му нанесе какву штету, донесе незаконит акт или на други начин прекрши закон, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Несавестан рад у служби

Члан 361.

(1) Службено лице које кршењем закона или других прописа или општих аката, пропуштањем дужности надзора или на други начин очигледно несавесно поступа у вршењу службе, иако је било свесно или је било дужно и морало бити свесно да услед тога може наступити тежа повреда права другог или имовинска штета, па таква повреда, односно штета у износу који прелази четристопедесет хиљада динара и наступи,
казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до тешке повреде права другог или је наступила имовинска штета у износу који прелази милион и петсто хиљада динара,
учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(3) Одговорно лице у установи или другом субјекту, осим оних које се баве привредном делатношћу, које учини дело из ст. 1. и 2. овог члана, казниће се казном прописаном за то дело.

Противзаконита наплата и исплата

Члан 362.

Службено лице које од неког наплати нешто што овај није дужан да плати или наплати више него што је дужан да плати или које при исплати или предаји каквих ствари не исплати, мање исплати, односно не преда или мање преда,
казниће се новчаном казном или затвором до три године.

Превара у служби

Члан 363.

(1) Службено лице које у вршењу службе у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист подношењем лажних обрачуна или на други начин доведе у заблуду овлашћено лице да изврши незакониту исплату,
казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази четристопедесет хиљада динара,
учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази милион и петсто хиљада динара,
учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(4) Одговорно лице у предузећу, установи или другом субјекту које учини дело из ст. 1. до 3. овог члана казниће се казном прописаном за то дело.

Проневера

Члан 364.

(1) Ко у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист присвоји новац, хартије од вредности или друге покретне ствари које су му поверене у служби или на раду у државном органу, предузећу, установи или другом субјекту или радњи, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази четрестопедесет хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је делом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

Послуга

Члан 365.

Ко се неовлашћено послужи новцем, хартијом од вредности или другим покретним стварима које су му поверене у служби или на раду у државном органу, предузећу, установи или другом субјекту или радњи или ове ствари другом неовлашћено да на послугу, казниће се затвором од три месеца до пет година.

Противзаконито посредовање

Члан 366.

(1) Ко прими награду или какву другу корист да коришћењем свог службеног или друштвеног положаја или утицаја посредује да се изврши или не изврши нека службена радња, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ко другом обећа, понуди или да награду или какву другу корист да коришћењем свог службеног или друштвеног положаја или утицаја посредује да се изврши или не изврши нека службена радња, казниће се затвором до три године.

(3) Ко користећи свој службени или друштвени положај или утицај посредује да се изврши службена радња која се не би смела извршити или да се не изврши службена радња која би се морала извршити, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(4) Ко другоме обећа, понуди или да награду или какву другу корист да користећи свој службени или друштвени положај или утицај посредује да се изврши службена радња која се не би смела извршити или да се не изврши службена радња која би се морала извршити, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(5) Ако је за посредовање из става 3. овог члана примљена награда или каква друга корист, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(6) Страно службено лице које учини дело из ст. 1. до 4. овог члана, казниће се казном прописаном за то дело.

(7) Награда и имовинска корист одузеће се.

Примање мита

Члан 367.

(1) Службено лице које захтева или прими поклон или другу корист или које прими обећање поклона или друге користи за себе или другог да у оквиру свог службеног овлашћења изврши службену радњу коју не би смело извршити или да не изврши службену радњу коју би морало извршити, казниће се затвором од две до дванаест година.

(2) Службено лице које захтева или прими поклон или другу корист или које прими обећање поклона или друге користи за себе или другог да у оквиру свог службеног овлашћења изврши службену радњу коју би морало извршити или да не изврши службену радњу коју не би смело извршити, казниће се затвором од две до осам година.

(3) Службено лице које изврши дело из ст. 1. или 2. овог члана у вези са откривањем кривичног дела, покретањем или вођењем кривичног поступка, изрицањем или извршењем кривичне санкције, казниће се затвором од три до петнаест година.

(4) Службено лице које после извршења, односно неизвршења службене радње, наведене у ст. 1. до 3. овог члана, а у вези с њом, захтева или прими поклон или другу корист, казниће се затвором од три месеца до три године.

(5) Страно службено лице које учини дело из ст. 1. до 4. овог члана, казниће се казном прописаном за то дело.

(6) Одговорно лице у предузећу, установи или другом субјекту које учини дело из ст. 1, 2. и 4. овог члана, казниће се казном прописаном за то дело.

(7) Примљени поклон и имовинска корист одузеће се.

Давање мита

Члан 368.

(1) Ко службеном лицу учини, понуди или обећа поклон или другу корист да у оквиру свог службеног овлашћења изврши службену радњу коју не би смело извршити или да не изврши службену радњу коју би морало извршити или ко посредује при оваквом подмићивању службеног лица, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ко службеном лицу учини, понуди или обећа поклон или другу корист да у оквиру свог службеног овлашћења изврши службену радњу коју би морало извршити или да не изврши службену радњу коју не би смело извршити или ко посредује при оваквом подмићивању службеног лица, казниће се затвором до три године.

(3) Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примењује се и када је мито дато, понуђено или обећано страном службеном лицу.

(4) Учинилац дела из ст. 1. до 3. овог члана који је пријавио дело пре него што је сазнао да је оно откривено може се ослободити од казне.

(5) Одредбе ст. 1, 2. и 4. овог члана примењују се и кад је мито дато, понуђено или обећано одговорном лицу у предузећу, установи или другом субјекту.

(6) Поклон, односно друга корист који буду одузети од лица које је примило мито могу се у случају из става 4. овог члана вратити лицу које је дало мито.

Одавање службене тајне

Члан 369.

(1) Службено лице које неовлашћено другом саопшти, преда или на други начин учини доступним податке који представљају службену тајну или које прибавља такве податке у намери да их преда непозваном лицу, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из користољубља или у погледу нарочито поверљивих података или ради објављивање или коришћења података у иностранству, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити затвором до три године.

(4) Службеном тајном сматрају се подаци или документи који су законом, другим прописом или одлуком надлежног органа донесеним на основу закона проглашени службеном тајном и чије би одавање проузроковало или би могло да проузрокује штетне последице за службу.

(5) Службеном тајном, у смислу става 4. овог члана, не сматрају се подаци или документи који су управљени на тешке повреде основних права човека, или на угрожавање уставног уређења и безбедности Србије или СЦГ, као и подаци или документи који за циљ имају прикривање учињеног кривичног дела за које се по закону може изрећи затвор од пет година или тежа казна.

(6) Одредбе ст. 1. до 4. овог члана примениће се и према лицу које је одало службену тајну пошто му је престало својство службеног лица.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ЧЕТВРТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЧОВЕЧНОСТИ И ДРУГИХ ДОБАРА ЗАШТИЋЕНИХ МЕЂУНАРОДНИМ ПРАВОМ

Геноцид

Члан 370.

Ко у намери да потпуно или делимично уништи неку националну, етничку, расну или верску групу као такву нареди да се врше убиства или тешке повреде тела или тешко нарушавање физичког или душевног здравља чланова групе или да се група стави у такве животне услове који доводе до потпуног или делимичног истребљења групе или да се примене мере којима се спречава рађање између припадника групе или да се врши принудно пресељавање деце у другу групу или ко у истој намери изврши неко од наведених дела, казниће се затвором најмање пет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

Злочин против човечности

Члан 371.

Ко кршећи правила међународног права, у оквиру ширег или систематског напада упереног против цивилног становништва, нареди: вршење убистава; стављање становништва или једног његовог дела у такве животне услове који воде њиховом потпуном или делимичном истребљењу; поробљавање; принудно пресељавање; мучење; силовање; принуђавање на проституцију; присиљавање на трудноћу или стерилисање ради промене етничког састава становништва; прогањање или протеривање на политичкој, верској, расној, националној, етничкој, културној, полној или каквој другој основи; затварање или отмицу лица без давања информација о томе како би им се ускратила правна заштита; угњетавање расне групе или успостављање доминације једне такве групе над другом; или друге сличне нехумане поступке којима се намерно проузрокују тешке патње или озбиљно угрожава здравље или ко изврши неко од наведених дела, казниће се затвором најмање пет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

Ратни злочин против цивилног становништва

Члан 372.

(1) Ко кршећи правила међународног права за време рата, оружаног сукоба или окупације нареди: да се изврши напад на цивилно становништво, насеље, поједина цивилна лица, лица онеспособљена за борбу или на припаднике или објекте хуманитарних организација или мировних мисија; напад без избора циља којима се погађа цивилно становништво или цивилни објекти који су под посебном заштитом међународног права; напад на војне циљеве за који се знало да ће проузроковати страдање цивилног становништва или наношење штете цивилним објектима које је у очигледној несразмери са очекиваним војним учинком; да се према цивилном

становништву врше телесне повреде, мучења, нечовечна поступања, биолошки, медицински или други научни експерименти, присилна стерилизација, узимање ткива или органа ради трансплантације или да се врше друге радње којима се нарушава здравље или наносе велике патње или нареди расељавање или пресељавање или присилно народњавање или превођење у другу веру; присиљавање на трудноћу, проституцију или силовања; примењивање мера застрашивања и терора, узимање талаца, колективно кажњавање, противправна лишавања слободе и затварања; лишавања права на правилно и непристрасно суђење; проглашење права и радњи држављана непријатељске стране забрањеним, суспендованим или недопуштеним у судском поступку; присиљавање на службу у оружаним снагама непријатељске силе или у њеној обавештајној служби или администрацији; присиљавање на службу у оружаним снагама лица млађег од осамнаест година; присиљавање на принудни рад; изгладњавање становништва; противправно одузимање, присвајање или уништавање имовине у великим размерама које није оправдано војним потребама; узимање противправне и несразмерно велике контрибуције и реквизиције; смањење вредности домаћег новца или противправно издавање новца или ко изврши неко од наведених дела,
казниће се затвором најмање пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко, кршећи правила међународног права за време рата, оружаног сукоба или окупације, нареди: да се изврши напад на објекте посебно заштићене међународним правом и објекте и постројења са опасном снагом као што су бране, насипи и нуклеарне електране; да се гађају цивилни објекти који су под посебном заштитом међународног права, небрањена места и демилитаризоване зоне; дуготрајно и великих размера оштећење животне средине које може да штети здрављу или опстанку становништва или ко изврши неко од наведених дела.

(3) Ко за време рата, оружаног сукоба или окупације нареди да се према цивилном становништву врше убиства или ко такво дело изврши,
казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

(4) Ко, кршећи правила међународног права за време рата, оружаног сукоба или окупације, као окупатор, нареди или изврши пресељење делова свог цивилног становништва на окупирану територију,
казниће се затвором најмање пет година.

(5) Ко прети извршењем једног или више дела из ст. 1. и 2. овог члана,
казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Ратни злочин против рањеника и болесника

Члан 373.

(1) Ко, кршећи правила међународног права за време рата или оружаног сукоба, нареди да се према рањеницима, болесницима, бродоломницима или санитетском или верском особљу врше телесне повреде, мучења, нечовечна поступања, биолошки, медицински или други научни експерименти, узимање ткива или органа ради трансплантације или друге радње којима се нарушава здравље или наносе велике патње или нареди противзаконито уништавање или присвајање у великим размерама материјала, средстава санитетског транспорта и залиха санитетских установа или јединица које није оправдано војним потребама или ко изврши неко од наведених дела,
казниће се затвором најмање пет година.

(2) Ко за време рата, оружаног сукоба или окупације нареди да се према рањеницима и болесницима врше убиства или ко такво дело изврши, казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

Ратни злочин против ратних заробљеника

Члан 374.

(1) Ко, кршећи правила међународног права, нареди да се према ратним заробљеницима врше телесне повреде, мучења, нечовечна поступања, биолошки, медицински или други научни експерименти, узимање ткива или органа ради трансплантације или да се врше друге радње којима се нарушава здравље или наносе велике патње или нареди присиљавање на вршење службе у оружаним снагама непријатеља или лишавање права на правилно и непристрасно суђење или ко изврши неко од наведених дела, казниће се затвором најмање пет година.

(2) Ко нареди да се према ратним заробљеницима врше убиства или ко такво дело изврши, казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

Организовање и подстицање на извршење геноцида и ратних злочина

Члан 375.

(1) Ко се са другим договори да изврши неко од кривичних дела из чл. 370. до 374. овог законика, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ко организује групу ради вршења кривичних дела из става 1. овог члана, казниће се затвором од пет до петнаест година.

(3) Ко постане припадник групе из става 1. овог члана, казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Учиноцу дела из ст. 1. и 3. овог члана који открије договор или групу пре него што је у њеном саставу или за њу учинио кривично дело, односно учиноцу дела из става 2. овог члана, који спречи извршење дела из става 1. овог члана казна се може ублажити.

(5) Ко позива или подстиче на извршење кривичних дела из чл. 370. до 374. овог законика, казниће се затвором од једне до десет година.

Употреба недозвољених средстава борбе

Члан 376.

(1) Ко за време рата или оружаног сукоба нареди да се употребе борбена средства или начин борбе који су забрањени правилима међународног права или их сам употреби,

казниће се затвором од две до десет година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана погинуло више лица, учинилац ће се казнити затвором најмање пет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

(3) Ко позива на употребу или припрема употребу оружја из става 1. овог члана,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Недозвољена производња оружја чија је употреба забрањена

Члан 377.

(1) Ко противно закону, другим прописима или правилима међународног права производи, купује, продаје, увози, извози или на други начин набавља или даје другом, држи или превози оружје чија је производња или употреба забрањена или средстава за његову производњу,

казниће се затвором од једне до пет година.

(2) Службено или одговорно лице које нареди или омогући да правно лице врши делатности предвиђене у ставу 1. овог члана,

казниће се затвором од једне до осам година.

Противправно убијање и рањавање непријатеља

Члан 378.

(1) Ко, кршећи правила међународног права за време рата или оружаног сукоба, убије или рани непријатеља који је одложио оружје или се безусловно предао или нема средстава за одбрану,

казниће се затвором од једне до петнаест година.

(2) Ако је убиство из става 1. овог члана извршено на подмукао начин или из ниских побуда,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

(3) Ако је убиство из става 1. овог члана извршено на свиреп начин или из користољубља или ако је убијено више лица,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

(4) Казном из става 3. овог члана казниће се и ко кршећи правила међународног права за време рата или оружаног сукоба нареди да у борби не сме бити преживелих припадника непријатеља или води борбу против непријатеља на тој основи.

Противправно одузимање ствари од убијених

Члан 379.

(1) Ко нареди да се противправно одузимају ствари од убијених или рањених на бојишту или ко врши такво одузимање, казниће се затвором од једне до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено на свиреп начин или ако вредност одузетих ствари прелази износ од четрестопедесет хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако вредност ствари из става 1. овог члана прелази износ од милион динара,

учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

Повреда парламентарара

Члан 380.

Ко кршећи правила међународног права за време рата или оружаног сукоба вређа, злоставља или задржи парламентарара или његову пратњу или им спречи повратак или на други начин повреди њихову неприкосновеност или нареди да се таква дела врше, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Сурово поступање с рањеницима, болесницима и ратним заробљеницима

Члан 381.

Ко, кршећи правила међународног права, сурово поступа с рањеницима, болесницима или ратним заробљеницима или онемогућава или спречава да користе права која им по тим правилима припадају или нареди да се таква дела врше,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Неоправдано одлагање репатријације ратних заробљеника

Члан 382.

Ко, кршећи правила међународног права, после завршеног рата или оружаног сукоба, неоправдано одлаже репатријацију ратних заробљеника или цивилних лица или нареди такво одлагање,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Уништавање културних добара

Члан 383.

(1) Ко, кршећи правила међународног права за време рата или оружаног сукоба, уништава културне или историјске споменике или друга културна добра или верске објекте или установе или објекте који су намењени науци, уметности, васпитању или хуманитарним циљевима или нареди да се таква дела врше,

казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Ако је радњом из става 1. овог члана уништен објекат који је као културно добро под посебном заштитом међународног права,

учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

Неспречавање вршења кривичних дела против човечности и других добара заштићених међународним правом

Члан 384.

(1) Војни заповедник или лице које фактички врши ову функцију, које знајући да снаге којима командује или које контролише припремају или су започеле вршење кривичног дела из чл. 370. до 374, члана 376, чл. 378. до 381. и члана 383. овог законика не предузме мере које је могао и био дужан да предузме за спречавање извршења дела, па услед тога дође до извршења тог дела,

казниће се казном прописаном за то кривично дело.

(2) Други претпостављени који, знајући да лица која су му потчињена, припремају или су започела вршење кривичних дела из чл. 370. до 374, члана 376, чл. 378. до 381. и члана 383. овог законика, у вршењу послова у којима им је он претпостављени, не предузме мере које је могао и био дужан да предузме за спречавање извршења дела, па услед тога дође до извршења тог дела,

казниће се казном прописаном за то кривично дело.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

Злоупотреба међународних знакова

Члан 385.

(1) Ко злоупотреби или неовлашћено носи заставу или знак Организације уједињених нација или заставу или знак Црвеног крста или знаке који њима одговарају или друге међународно признате знаке којима се обележавају одређени објекти ради заштите од војних операција или нареди да се таква дела врше,

казниће се затвором до три године.

(2) Ко дело из става 1. овог члана учини у зони ратних операција, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Агресиван рат

Члан 386.

- (1) Ко позива или подстиче на агресиван рат, казниће се затвором од две до дванаест година.
- (2) Ко нареди вођење агресивног рата, казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

Расна и друга дискриминација

Члан 387.

- (1) Ко на основу разлике у раси, боји коже, националности, етничком пореклу или неком другом личном својству крши основна људска права и слободе зајамчена општеприхваћеним правилима међународног права и ратификованим међународним уговорима од стране СЦГ, казниће се затвором од шест месеци до пет година.
- (2) Казном из става 1. овог члана казниће се ко врши прогањање организација или појединаца због њиховог залагања за равноправност људи.
- (3) Ко шири идеје о супериорности једне расе над другом или пропагира расну мржњу или подстиче на расну дискриминацију, казниће се затвором од три месеца до три године.

Трговина људима

Члан 388.

- (1) Ко силом или претњом, довођењем у заблуду или одржавањем у заблуди, злоупотребом овлашћења, поверења, односа зависности, тешких прилика другог, задржавањем личних исправа или давањем или примањем новца или друге користи, врбује, превози, пребацује, предаје, продаје, купује, посредује у продаји, сакрива или држи друго лице, а у циљу експлоатације његовог рада, принудног рада, вршења кривичних дела, проституције или друге врсте сексуалне експлоатације, просјачења, употребе у порнографске сврхе, успостављања ропског или њему сличног односа, ради одузимања органа или дела тела или ради коришћења у оружаним сукобима, казниће се затвором од две до десет година.
- (2) За дело из става 1. овог члана учињено према малолетном лицу учинилац ће се казнити казном прописаном за то дело и кад није употребио силу, претњу или неки други од наведених начина извршења.
- (3) Ако је дело из става 1. овог члана учињено према малолетном лицу, учинилац ће се казнити затвором најмање три године.
- (4) Ако је услед дела из ст. 1. и 3. овог члана наступила тешка телесна повреда неког лица, учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(5) Ако је услед дела из ст. 1. и 3. овог члана наступила смрт једног или више лица,
учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

(6) Ко се бави вршењем кривичног дела из ст. 1. до 3. овог члана или је дело извршено од стране организоване групе,
казниће се затвором најмање пет година.

Трговина децом ради усвојења

Члан 389.

(1) Ко одузме лице које није навршило четрнаест година ради његовог усвојења противно важећим прописима или ко усвоји такво лице или посредује у таквом усвојењу или ко у том циљу купи, прода или преда друго лице које није навршило четрнаест година или га превози, обезбеђује му смештај или га прикрива,
казниће се затвором од једне до пет година.

(2) Ко се бави вршењем делатности из става 1. овог члана или је дело извршено на организован начин од стране више лица,
казниће се затвором најмање три године.

Заснивање ропског односа и превоз лица у ропском односу

Члан 390.

(1) Ко, кршећи правила међународног права, стави другог у ропски или њему сличан однос или га држи у таквом односу, купи, прода, преда другом лицу или посредује у куповини, продаји или предаји оваквог лица или подстиче другог да прода своју слободу или слободу лица које издржава или о којем се стара,
казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ко превози лица која се налазе у ропском или њему сличном односу из једне земље у другу,
казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ко дело из ст. 1. и 2. овог члана учини према малолетном лицу,
казниће се затвором од пет до петнаест година.

Међународни тероризам

Члан 391.

(1) Ко, у намери да нашкоди страном држави или међународној организацији, изврши отмицу неког лица или неко друго насиље, изазове експлозију или пожар или предузме друге општеопасне радње или прети употребом нуклеарног, хемијског, бактериолошког или другог сличног средства,
казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица,
учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

(3) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана учинилац неко лице са умишљајем лишио живота,
казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

Узимање талаца

Члан 392.

(1) Ко изврши отмицу неког лица и прети да ће га убити, повредити или задржати као таоца у намери да принуди неку државу или међународну организацију да нешто учини или не учини,
казниће се затвором од две до десет година.

(2) Учинилац дела из става 1. овог члана који добровољно пусти на слободу отето лице, иако није остварен циљ отмице, може се ослободити од казне.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт отетог лица,
учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(4) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана учинилац отето лице са умишљајем лишио живота,
казниће се затвором најмање десет година или затвором од тридесет до четрдесет година.

Финансирање тероризма

Члан 393.

(1) Ко обезбеђује или прикупља средства намењена за финансирање вршења кривичног дела из чл. 312, 391. и 392. овог законика,
казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Средства из става 1. овог члана одузеће се.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ПЕТА

КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ

Избегавање војне обавезе

Члан 394.

(1) Ко се, без оправданог разлога, не одазове позиву за извршење регрутне обавезе, обавезе служења војног рока или обавезе лица у резервном саставу или избегава пријем позива за извршење те обавезе,
казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко се крије да би избегао обавезу из става 1. овог члана, казниће се затвором од три месеца до три године.

(3) Ко напусти земљу или остане у иностранству да би избегао извршење војне обавезе из става 1. овог члана, казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Ко позива или подстиче више лица на извршење дела из ст. 1. до 3. овог члана, казниће се за дело из става 1. затвором до три године, а за дело из ст. 2. и 3. затвором од две до дванаест година.

(5) Учинилац дела из ст. 1. до 3. овог члана који се добровољно пријави надлежном државном органу може се ослободити од казне.

Избегавање пописа и прегледа

Члан 395.

Ко се противно законом утврђеној обавези, без оправданог разлога, не одазове позиву надлежног органа за попис или преглед или се противи попису или прегледу људства или материјалних средстава потребних за одбрану земље или ко при оваквом попису или прегледу да нетачне податке, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Неизвршавање материјалне обавезе

Члан 396.

(1) Ко противно законом утврђеној обавези, без оправданог разлога, не допреми на одређено место, у одређено време и у стању које омогућава њихову наменску употребу материјална средства или не приведе стоку,

казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено за време непосредне ратне опасности, ратног стања, оружаног сукоба или ванредног стања,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

Избегавање војне службе онеспособљењем и обманом

Члан 397.

(1) Ко у намери да избегне војну службу или да буде распоређен на лакшу дужност себе озледи или на други начин привремено онеспособи за војну службу или дозволи другом да га привремено онеспособи, као и онај ко другог са његовим одобрењем или без одобрења у истој намери привремено онеспособи,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је извршењем дела из става 1. овог члана наступила трајна неспособност за војну службу,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ко у намери из става 1. овог члана симулира болест или за себе или другог употреби лажну исправу или поступи на други преваран начин, казниће се затвором од три месеца до пет година.

Противправно ослобођење од војне службе

Члан 398.

Ко злоупотребом свог положаја или овлашћења учини да се ослободи од дужности или да се распореди на лакшу дужност војно лице или лице које подлеже војној обавези, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Самовољно одсуствовање и бекство из Војске Србије и Црне Горе

Члан 399.

(1) Војно лице које самовољно одсуствује из своје јединице или службе најмање пет дана или краће време уколико одсуствује више пута у току једне године или самовољно напусти своју јединицу или службу за време извршења важног задатка или повећаног степена борбене готовости јединице, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Војно лице које се крије да би избегло службу у војсци или које самовољно одсуствује из своје јединице или службе дуже од тридесет дана, казниће се затвором од три месеца до три године.

(3) Војно лице које напусти земљу или остане у иностранству да би избегло службу у војсци, казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Војно лице које припрема бекство у иностранство да би избегло службу у војсци, казниће се затвором од три месеца до три године.

(5) Ко позива или подстиче више лица на извршење дела из става 1. овог члана, казниће се затвором од једне до осам година.

(6) Ко позива и подстиче више лица на извршење дела из ст. 2. и 3. овог члана, казниће се затвором од две до дванаест година.

(7) Учиниоцу дела из ст. 2. и 3. овог члана који се добровољно јави надлежном државном органу ради вршења војне службе може се казна ублажити.

Неизвршење и одбијање извршења наређења

Члан 400.

(1) Војно лице које не изврши или одбије да изврши наређење претпостављеног у вези са службом, па услед тога наступе теже штетне последице за службу или је служба била теже угрожена, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако су услед дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице за војну службу или се наређење односи на пријем или употребу оружја, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити за дело из става 1. новчаном казном или затвором до једне године, а за дело из става 2. затвором од три месеца до три године.

Противљење претпостављеном

Члан 401.

(1) Војно лице које се заједно са другим војним лицима успротиви наређењу претпостављеног у вези са службом и неће да га изврши или одбије да врши своју дужност, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана извршено организовано, учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана извршено употребом оружја, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Војно лице које при извршењу дела из ст. 1. до 3. овог члана лиши живота другог из нехата, казниће се затвором од две до десет година.

(5) Организатор и коловођа дела из става 2. овог члана, казниће се затвором од две до десет година.

(6) Ко врши припреме за дело из става 2. овог члана, казниће се затвором од три месеца до три године.

(7) Војни старешина који, у оквиру своје надлежности, у случају дела из ст. 1. до 4. овог члана не предузме прописане, наређене или очигледно потребне мере да се успостави ред, казниће се затвором од једне до пет година.

Противљење војном лицу које врши посебну војну службу

Члан 402.

Ко се противи војном лицу које врши стражарску, патролну, дежурну, чуварску или другу сличну службу или не послуша његов позив или не изврши или одбије да изврши његово наређење, па услед тога наступе теже штетне последице за службу или је служба била теже угрожена, казниће се затвором од три месеца до три године.

Принуда према војном лицу у вршењу службене дужности

Члан 403.

(1) Ко силом или претњом да ће непосредно употребити силу спречи војно лице у вршењу службене дужности или га на исти начин принуди да поступи противно службеној дужности, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако су услед извршења дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице за службу, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Напад на војно лице у вршењу војне службе

Члан 404.

(1) Ко нападне или прети да ће напасти војно лице које врши службу, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана учинилац нанео војном лицу лаку телесну повреду или прети употребом оружја, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(3) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана учинилац нанео војном лицу тешку телесну повреду или је изазвао тешке последице за службу из нехата, казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана учинилац лишио живота војно лице из нехата, казниће се затвором од две до десет година.

Ослобођење од казне за дела из чл. 400. до 404.

Члан 405.

Ако је учинилац дела из чл. 400, 401. став 1, 402, 403. став 1. и 404. ст. 1. и 2. овог законика био изазван незаконитим и грубим поступањем војног лица може се ослободити од казне.

Злостављање потчињеног и млађег

Члан 406.

(1) Војни старешина који у служби или у вези са службом злоставља потчињеног или млађег или са њима поступа на начин којим се вређа људско достојанство,
казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до тешке телесне повреде или тешког нарушавања здравља потчињеног или млађег или ако је дело извршено према више лица,
учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година.

Поведа посебне војне службе

Члан 407.

(1) Војно лице које поступи противно прописима о стражарској, патролној, дежурној, чуварској или другој сличној служби, па услед тога наступе теже штетне последице за службу или је служба била теже угрожена,
казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено код складишта оружја, муниције или експлозивног материјала или код другог објекта важног значаја,
учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка телесна повреда, или имовинска штета великих размера или су наступиле друге тешке последице,
учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт једног или више лица,
учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(5) Ако су дела из ст. 1. до 4. овог члана учињена из нехата,
учинилац ће се казнити, за дело из става 1. новчаном казном или затвором до једне године, за дело из става 2. новчаном казном или затвором до две године, за дело из става 3. затвором од три месеца до три године, а за дело из става 4. затвором од једне до осам година.

Повреда обезбеђења државне границе

Члан 408.

(1) Војно лице, односно службено лице које вршећи службу на граници поступи противно прописима о чувању државне границе, па услед тога наступе теже штетне последице или је служба била теже угрожена, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана извршено за време вршења дужности у нарочитим околностима или је услед дела наступила тешка телесна повреда или имовинска штета великих размера или су наступиле друге тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(4) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(5) Ако је услед дела из става 4. овог члана наступила последица из става 2. овог члана,

учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године, а ако је наступила последица из става 3. овог члана, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Неистинито службено извештавање

Члан 409.

(1) Војно лице које претпостављеном старешини, усмено или писано, у службеном извештају изнесе неистините податке од значаја за службу или прећути неку важну чињеницу или проследи такав извештај иако зна да су подаци у њему неистинити, па услед тога наступе теже штетне последице за службу или је служба била теже угрожена, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана извршено подношењем извештаја од нарочите важности или су наступиле тешке последице, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити за дело из става 1. новчаном казном или затвором до једне године, а за дело из става 2. затвором од три месеца до три године.

Непредузимање мера за обезбеђење војне јединице

Члан 410.

(1) Војни старешина који у оквиру своје надлежности пропусти да предузме прописане, наређене или друге очигледно потребне мере за обезбеђење јединице, чување живота и здравља људи који су му поверени, за осигурање и одржавање у исправном стању објеката, предмета и средстава који служе борбеној готовости, за уредно снабдевање храном или војном опремом или за чување и негу стоке, или да се на време и уредно изврше осигуравајући радови или обезбеђење објеката који су му поверени, па тиме доведе у опасност живот људи или тешко угрози здравље људи или имовину велике вредности,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила тешка телесна повреда или имовинска штета великих размера или су наступиле друге тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(4) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(5) Ако је услед дела из става 4. овог члана наступила последица из става 2. овог члана,

учинилац ће се казнити затвором до три године, а ако је наступила последица из става 3. овог члана, учинилац ће се казнити затвором до пет година.

Несавесна израда и преузимање наоружања и друге војне опреме

Члан 411.

(1) Војно или друго лице којем је у предузећу или другом правном лицу које ради за потребе одбране, поверено руковођење производним или другим технолошким процесом или надзор над њима, које несавесно врши службу или обавезу која му је поверена, па услед тога оружје, муниција или друга војна опрема не буде израђена на време или не одговарају одређеном квалитету,

казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и војно или друго лице које несавесно вршећи службу прими предмете наоружања или другу војну опрему који не одговарају условима или уговору.

(3) Ако су услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступиле тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако су дела из ст. 1. и 2. овог члана учињена из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.

(5) Ако је услед дела из става 4. овог члана наступила последица из става 3. овог члана, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до три године.

Непрописно старање о повереном оружју

Члан 412.

(1) Ко непрописно држи, чува или рукује повереним оружјем, муницијом или експлозивом који припадају војној јединици или војној установи, па тиме проузрокује њихово оштећење у већој мери, уништење или нестанак, казниће се затвором до једне године.

(2) Руковалац складишта оружја, муниције, експлозива и других борбених средстава који не предузме мере за њихово обезбеђење или одржавање, па услед тога наступи оштећење у већој мери, уништење или нестанак тих борбених средстава, казниће се затвором од три месеца до пет година.

(3) Ако је услед дела из става 2. овог члана наступила имовинска штета великих размера, учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(4) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до две године.

(5) Ако је услед дела из става 4. овог члана наступила последица из става 3. овог члана, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

Противправно располагање повереним оружјем

Члан 413.

Ко присвоји, отуђи, заложи, преда другом на коришћење, оштети или уништи оружје, муницију или експлозив који су му дати на употребу и служе потребама одбране, казниће се затвором од три месеца до пет година.

Крађа оружја и дела борбеног средства

Члан 414.

(1) Ко украде оружје, муницију, експлозив, борбено средство или део борбеног средства који служе потребама одбране, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако вредност ствари из става 1. овог члана прелази износ од четрестопедесет хиљада динара или ако је крађа учињена обијањем или проваљивањем затворених зграда, соба, касе, ормана или других затворених просторија или од стране више лица која су се удружила за вршење крађе или на нарочито опасан или дрзак начин или од стране лица које је при себи имало какво оружје или опасно оруђе ради напада или одбране или за време пожара, поплаве, земљотреса или другог удеса,

учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

(3) Ако вредност ствари из става 1. овог члана прелази износ од милион и петсто хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

Одавање војне тајне

Члан 415.

(1) Ко неовлашћено другом саопшти, преда или на други начин учини доступним податке који представљају војну тајну или прибавља такве податке у намери да их преда непозваном лицу,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из користољубља или у погледу нарочито поверљивих податка или ради објављивања или коришћења података у иностранству,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(3) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата,

учинилац ће се казнити затвором до три године.

(4) Војном тајном сматрају се подаци који су законом, другим прописом или одлуком надлежног органа донесеним на основу закона проглашени војном тајном и чије би одавање проузроковало или би могло да проузрокује штетне последице за Војску Србије и Црне Горе или одбрану или безбедност земље.

(5) Војном тајном, у смислу става 4. овог члана, не сматрају се подаци или документи који су управљени на тешке повреде основних права човека, или на угрожавање уставног уређења и безбедности Србије или СЦГ, као и подаци или документи који за циљ имају прикривање учињеног кривичног дела за које се по закону може изрећи затвор од пет година или тежа казна.

Неовлашћен приступ војном објекту

Члан 416.

Ко неовлашћено уђе у војни објекат или прави скице или цртеже војних објеката или борбених средстава или их фотографише или на други начин снима, иако зна да је то забрањено,

казниће се затвором до три године.

**Кажњавање за кривична дела која су извршена за време
непосредне ратне опасности, ратног стања, оружаног
сукоба и ванредног стања**

Члан 417.

(1) За кривично дело из чл. 394. став 1, 399. ст. 1. и 4, 400. ст. 1. и 3, 401. ст. 1, 6. и 7, 402, 403, 404. ст. 1. и 2, 406, 407. ст. 1, 2. и 5, 408. ст. 1, 4. и 5, 409, 410. ст. 1. и 4, 411. ст.1, 2, 4. и 5, 412. ст. 1, 2, 4. и 5, 413, 414. став 1, 415. ст. 1. и 3. и 416. овог законика, ако је извршено за време непосредне ратне опасности, ратног стања, оружаног сукоба или ванредног стања, учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

(2) За кривично дело из чл. 394. ст. 2. до 4, 397, 398, 399. ст. 2, 3, 5. и 6, 400. став 2, 401. ст. 2. до 5, 404. ст. 3. и 4, 407. став 3, 408. став 2, 410. ст. 2. и 5, 411. став 3, 412. став 3, 414. ст. 2. и 3. и 415. став 2. овог законика, ако је извршено за време непосредне ратне опасности, ратног стања, оружаног сукоба или ванредног стања, учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(3) За кривично дело из чл. 407. став 4, 408. став 3. и 410. став 3. овог законика, ако је извршено за време непосредне ратне опасности, ратног стања, оружаног сукоба или ванредног стања, учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

Неиспуњавање дужности при спровођењу мобилизације

Члан 418.

(1) Војно или службено лице које при спровођењу мобилизације за време непосредне ратне опасности, ратног стања, оружаног сукоба или ванредног стања, противно својој дужности, не обезбеди прихват, распоред и смештај мобилисаног људства, превозних и других средстава и стоке или не обезбеди снабдевање мобилисаних људи и стоке или у вези са мобилизацијом не изврши какву другу дужност, услед чега су наступиле или су могле да наступе штетне последице, казниће се затвором од једне до пет година.

(2) Ако су услед дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице, учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

(3) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити затвором до три године.

(4) Ако је услед дела из става 3. овог члана наступила последица из става 2. овог члана, учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

Подривање војне и одбрамбене моћи

Члан 419.

(1) Ко уништи, учини неупотребљивим или омогући да пређу у руке непријатеља одбрамбена постројења, одбрамбени објекти, положај, наоружање и друга војна и одбрамбена средства, брод или ваздухоплов или преда јединицу непријатељу без борбе или пре него што су исцпрљена сва средства за одбрану или на други начин омете или доведе у опасност војне или одбрамбене мере,

казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Ко учини дело из става 1. овог члана у намери да помогне непријатељу,

казниће се затвором од пет до петнаест година.

(3) Ко припрема извршење дела из ст. 1. и 2. овог члана, казниће се затвором од једне до шест година.

(4) Ако су дела из става 1. овог члана учињена из нехата, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(5) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана имало за последицу смрт једног или више лица или је изазвало опасност за живот људи или је праћено тешким насиљима или великим разарањима или је довело до угоржавања безбедности, економске или војне снаге земље,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

Спречавање борбе против непријатеља

Члан 420.

(1) Ко за време рата или оружаног сукоба спречава грађане СЦГ или грађане њених савезника да воде борбу против непријатеља, казниће се затвором од пет до петнаест година.

(2) Ко за време рата или оружаног сукоба пропагандом или на други начин одвраћа грађане СЦГ или грађане њених савезника да воде борбу против непријатеља,

казниће се затвором од једне до осам година.

Прелазак и предаја непријатељу

Члан 421.

(1) Војно лице које за време рата или оружаног сукоба пређе у редове непријатељске војске,

казниће се затвором најмање десет година.

(2) Војно лице које се за време рата или оружаног сукоба преда непријатељу пре него што је исцрпело све могућности одбране,

казниће се затвором од две до десет година.

Служба у непријатељској војсци

Члан 422.

(1) Грађанин СЦГ који за време рата или оружаног сукоба служи непријатељској војсци или другим непријатељским оружаним формацијама или учествује у рату или оружаном сукобу као борац против СЦГ и њених савезника, казниће се затвором од три до петнаест година.

(2) Ко врбује грађане СЦГ за службу у непријатељској војсци или другим непријатељским оружаним формацијама или за учествовање у рату или оружаном сукобу против СЦГ или њених савезника, казниће се затвором од пет до петнаест година.

Помагање непријатељу

Члан 423.

(1) Грађанин СЦГ који за време рата или оружаног сукоба помаже непријатељу у спровођењу реквизиције, одузимању хране или других добара или у спровођењу каквих принудних мера према становништву, казниће се затвором од две до десет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и грађанин СЦГ који за време рата политички или привредно сарађује са непријатељем.

(3) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана имало за последицу смрт једног или више лица или је изазвало опасност за живот људи или је праћено тешким насиљима или великим разарањима или је довело до угрожавања безбедности економске или војне снаге земље, учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

Неиспуњење и напуштање дужности за време борбе

Члан 424.

(1) Војно лице које за време борбе или непосредно пред борбу не изврши своју дужност па услед тога наступе штетне последице за војну јединицу или за борбену ситуацију, казниће се затвором од две до десет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и војно лице које за време борбе или непосредно пред борбу самовољно или на преваран начин напусти своју дужност.

(3) Ако су услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступиле тешке последице, учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

Напуштање положаја противно наређењу

Члан 425.

(1) Војни старешина који противно наређењу напусти положај са јединицом која му је поверена, пре него што је исцрпио све могућности одбране,

казниће се затвором од две до дванаест година.

(2) Ако су услед дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

Напуштање оштећеног брода и ваздухоплова пре времена

Члан 426.

(1) Командант ратног брода који за време рата или оружаног сукоба напусти оштећени брод пре него што је извршио своју дужност по прописима о бродској служби,

казниће се затвором од две до десет година.

(2) Члан посаде ратног брода који за време рата или оружаног сукоба напусти оштећени брод пре него што је командант брода издао наређење за напуштање или члан посаде војног ваздухоплова који за време рата или оружаног сукоба напусти оштећени војни ваздухоплов пре него што је извршио своју дужност по прописима о летењу и коришћењу ваздухоплова,

казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Ако су услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступиле тешке последице,

учинилац ће се за дело из става 1. казнити затвором најмање десет година, а за дело из става 2. затвором од две до десет година.

Слабљење борбеног морала

Члан 427.

(1) Ко непосредно пред борбу или у току борбе изазивањем незадовољства међу војним лицима, ширењем узнемиравајућих вести, бежањем, бацањем оружја или муниције, изазивањем или ширењем страха или на други начин слаби борбени морал у јединици или наноси штету борбеној ситуацији,

казниће се затвором од две до дванаест година.

(2) Војни старешина који не предузме потребне мере према потчињеном или млађем који за време борбе или непосредно пред борбу шири страх међу војницима или на други начин слаби борбени морал јединице или наноси штету борбеној ситуацији,

казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Ако су услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступиле тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором најмање десет година.

Неизвештавање војних органа

Члан 428.

(1) Ко за време непосредне ратне опасности, ратног стања, оружаног сукоба или ванредног стања не извести претпостављеног, старијег или војну команду о догађају који очигледно захтева неодложно предузимање војних мера,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако су услед дела из става 1. овог члана наступиле тешке последице,

учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

Услови за изрицање дисциплинске казне, односно мере

Члан 429.

За кривично дело против Војске Србије и Црне Горе за које је прописана казна затвора до три године, уместо кривичне санкције може се војном лицу изрећи дисциплинска казна, односно мера утврђена законом, ако је дело добило нарочито лак вид и ако то захтевају интереси службе.

Кривично дело извршено по наређењу претпостављеног

Члан 430.

Неће се казнити потчињени ако учини кривично дело по наређењу претпостављеног које се тиче службене дужности, осим ако се наређење односило на извршење кривичног дела за које се може изрећи пет година затвора или тежа казна, а потчињени је знао да извршење наређења представља кривично дело.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ ШЕСТА

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 431.

(1) Даном ступања на снагу овог законика престају да важе Основни кривични закон ("Службени лист СФРЈ", бр. 44/76, 46/77, 34/84, 37/84, 74/87, 57/89, 3/90, 38/90, 45/90 и 54/90, "Службени лист СРЈ", бр. 35/92, 16/93, 31/93, 37/93, 24/94 и 61/01, "Службени гласник РС", број 39/03) и Кривични закон Републике Србије ("Службени гласник СРС", бр. 26/77, 28/77, 43/77, 20/79, 24/84, 39/86, 51/87, 6/89 и 42/89, "Службени гласник РС", бр. 21/90, 16/90, 26/91, 75/91, 9/92, 49/92, 51/92, 23/93, 67/93, 47/94, 17/95, 44/98, 10/02, 11/02, 80/02, 39/03 и 67/03);

(2) Даном ступања на снагу овог законика престају да важе кривичноправне одредбе садржане у:

- чл. 105. и 107. Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", бр. 35/00, 57/03 и 18/04);
- члану 45. Закона о заштити од јонизујућих зрачења ("Службени лист СРЈ", број 46/96);
- члану 3. Закона о забрани изградње нуклеарних електрана у СРЈ ("Службени лист СРЈ", број 12/95);
- члану 92. Закона о рударству ("Службени гласник РС", број 44/95);
- члану 12. Антимонополског закона ("Службени лист СРЈ", број 29/96);
- чл. 172. и 174. Закона о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", бр. 80/02, 84/02, 23/03, 70/03, 55/04 и 61/05);
- члану 27. Закона о спречавању прања новца ("Службени лист СРЈ", број 53/01);
- члану 87. Закона о Народној банци Србије ("Службени гласник РС", бр. 72/03 и 55/04);
- члану 330. Царинског закона ("Службени гласник РС", бр. 73/03 и 61/05);
- чл. 179, 181. и 182. Закона о стечајном поступку ("Службени гласник РС", број 84/04);
- члану 141. Закона о лековима и медицинским средствима ("Службени гласник РС", број 84/04);
- члану 24. Закона о јавном реду и миру ("Службени гласник РС", бр. 5/92, 53/93, 67/93 и 48/94);
- члану 33. Закона о оружју и муницији ("Службени гласник РС", бр. 9/92, 53/93, 67/93, 48/94, 44/98 и 39/03);
- члану 97. Закона о играма на срећу ("Службени гласник РС", број 84/04);
- члану 1052. Закона о поморској и унутрашњој пловидби ("Службени лист СРЈ", бр. 12/98, 44/99, 74/99 и 73/00);
- члану 46а Закона о трговини ("Службени лист СРЈ", бр. 32/93, 41/93, 50/93, 41/94, 29/96 и 37/02);
- члану 244. Закона о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената ("Службени лист СРЈ", број 65/02 и "Службени гласник РС", бр. 57/03, 55/04 и 45/05);
- члану 31. Закона о производњи и промету наоружања и војне опреме ("Службени лист СРЈ", број 41/96);
- члану 221. Закона о осигурању ("Службени гласник РС", бр. 55/04, 70/04 и 61/05).

Члан 432.

Овај законик ступа на снагу 1. јануара 2006. године.